

ЕКУМЕНИЗАМ И ВРЕМЕ АПОСТАСИЈЕ

САДРЖАЈ :

- [ЈЕРЕС НАД ЈЕРЕСИМА](#)
- [ПОЧЕЦИ ЕКУМЕНИЗМА](#)
- [ЦАРИГРАДСКА ЕНЦИКЛИКА ИЗ 1920 Г.](#)
- [СЕРГИЈАНИЗАМ У РУСКОЈ ЦРКВИ](#)
- [СВЕТСКИ САВЕЗ ЦРКАВА](#)
- [ЕКУМЕНИЗАМ ПАТРИЈАРХА АТИНАГОРЕ - "ВРЕМЕ ДОГМАТА ЈЕ ПРОШЛО](#)

А- [СУСРЕТ У ЈЕРУСАЛИМУ](#)

Б- [СКИДАЊЕ АНАТЕМА](#)

В- [ПАПА ПАВЛЕ VI У КОНСТАНТИНОПОЉУ](#)

Г- [ПАТРИЈАРХ АТИНАГОРА У ВАТИКАНУ](#)

- [ПАТРИЈАРХ ДИМИТРИЈЕ - НА СТРАНПУТИЦИ СВОГ ПРЕТХОДНИКА](#)
- [АПОСТОЛИ ЕКУМЕНИЗМА](#)
- [СПЕКТАКЛИ СВЕТСКОГ САВЕЗА ЦРКАВА](#)
- [КОКЕТИРАЊЕ СА ИСЛАМОМ И ДРУГИМ РЕЛИГИЈАМА](#)
- [ПАРЛАМЕНТ СВЕТСКИХ РЕЛИГИЈА](#)
- [СИНКРЕТИСТИЧКА ПАПАЗЈАНИЈА - КАНБЕРА 1991](#)
- [ГЛАСОВИ САВЕСТИ И ОБРАЧУН СА ЊИМА](#)
- [НАСТАВАК АПОСТАСИЈЕ](#)
- [НОВИ ВАСЕЉЕНСКИ ПАТРИЈАРХ ВАРТОЛОМЕЈ](#)
- [ЕКУМЕНИСТИЧКА ТРАГИКОМЕДИЈА НА УПСАЛИ](#)
- [УНИЈА СА МОНОФИЗИТИМА](#)
- [ПАТРИЈАРХ ДИОДОР НА БРАНИКУ ПРАВОСЛАВЉА](#)
- [САБОР У ЦАРИГРАДУ 1993](#)
- [ПАПИСТИЧКА ЕКЛИСИОЛОГИЈА ЦАРИГРАДА](#)
- [ТЕЖЊЕ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈОМ ДИЈАСПОРЕ](#)
- [УНИЈА У БАЛАМАНДУ - ПОБЕДА ВАТИКАНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ](#)
- [ПАПИЗАМ КАО СЕСТРИНСКА ЦРКВА](#)
- [ОБРАЧУН СА СВЕТОГОРСКИМ ЗИЛОТИМА](#)
- [А ШТА КАЖУ КАНОНИ СВЕТИХ САБОРА](#)
- [ЦИЉЕВИ ЕКУМЕНИЗМА](#)
- [ШТА ЧИНТИТИ?](#)
- [ЕКУМЕНИСТИ НА ДЕЛУ У СЛИЦИ-КО ТУ ПРИПАДА ТУ СЛИКЕ ГОВОРЕ](#)

"Ми стојимо у борби за наше заједничко Предање, за богатство здраве вере коју смо примили од Отаца."

(Св. Василије Велики, посланица 243)

"Јер ће доћи вријеме када здраве науке неће подносити, него ће по својим жељама окупити себи учитеље да их чешу по ушима, и одвратиће уши од истине, а окренути се бајкама." (2Тим 4, 3-4)::

"Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће и изабране." (Мт. 24, 24)

"Не саображавајте се овоме вијеку, него се преображавајте обновљењем свога ума..." (Рим. 12, 2)

Нали је број људи, данас на свету, који зна и верује да је једино Православна Црква сачувала аутентичан лик Богочовека Христа и богатство Његовог учења које нам је предато у Светом Предању, преко Светог Писма, светих Апостола и њихових наследника. Отуда наша Црква која се још назива Једном, Светом и Католичанском (саборном), једина има право да себе назива Православном (Ορθοδοξη - Εκκλησια) јер је "Црква Бога живог, стуб и твђава истине." (1 Тим 3,15) и "врата паклена неће је надвладати" (Мт. 16,18). Једино је за њу Господ рекао "...и ево ја сам са вама у све дане до свршетка вијека." (Мт. 28,20). Другим речима, не постоји никаква сумња око тога да је Истинита и Једина Црква коју је Господ основао, управо она која беспрекорно чува истину Христову. У бурној историји Христове Цркве било је бројних покушаја да се реч Еванђеља прилагоди палом огреховљеном човеку, да се Еванђеље реинтерпретира, али је Црква успела да сачува своје девичанство неупрљана духом овога света, и одувек је била и увек ће бити страна овоме свету и веку. Зато традиционализам, који у данашње време има прилично негативну конотацију, представља један од најважнијих атрибута Православне Цркве. Господ нам је предао своју истину једном заувек и наша настојања треба да се огледају у томе да том истином заживимо и да је делатно познамо, а не да је научнобогословски откривамо, јер не постоји апстрактна истина, већ једино Господ који је једини "пут, истина и живот." Уједно Господ нас позива да у пуноћу Православне Цркве приведемо све људе, а не да веру прилагођавамо људима. Управо један од најважнијих задатака наше Цркве није да Царство Небеско спусти на земљу већ да људе уздигне у Царство Небеско, да их обожи и са целом преображеном твари сједини у Христу.

С друге стране много је врста неправославних (хетеродоксних) "хришћана" - јеретика који се налазе изван Цркве Христове и чине заједнице нечастивих, (συστηματα повηρευομενων)¹. јер "како могу бити у Католичанској Цркви, пита се Св. Атанасије Велики, они који су одбацили апостолску веру, и постали изумитељи нових злих дела, они који су оставили божанске речи Писма, а људске обмане прогласили новом мудрошћу."² Штавише, они који су оставили веру богомдану не могу се називати ни хришћанима.³

Нажалост, у наша смутна времена појавили су се и у оквиру Православне Цркве појединци, који на своју Цркву гледају другачије него што су то чинили Свети Оци, мученици и исповедници. Ови модерни одступници од Православља и протагонисти нове јереси екуменизма⁴ активно раде на стварању једног "Новог Хришћанства" преко којег

¹ Св Кирил Јерусалимски, PG t.33, col 1048A

² Св.Атанасије Велики, PG t. 27 col 152C

³ Исти Свети Отац, апостолски и светоотачки благовести сву истину о православној вери говорећи: "Ми држимо веру Католичанске (Саборне) Цркве, коју Господ даде, Апостоли проповедише, Оци очуваше. Јер је на њој Црква основана, и ко отпадне од ње, тај није хришћанин нити се може називати хришћанином." (Ad Serapionem 1,28: PG t.26. col. 593C-596A)

⁴ Епископ Аверкије Џорданвилски каже: "Врата пакла неће надвладати Цркву". али су надвладала и сигурно

непријатељ људскога рода жели да оснује своју лажну Цркву (Анти-Цркву) и уз њену помоћ припреми долазак лажног Христа. Њихов циљ је да Цркву доведу у корак са данашњим временом и стиже се пред "слободоумним" и "напредним" западним светом да јавно признају истину о својој Цркви и вери православној. Они заједно под руку са разним јеретицима у "лажном смирењу" хуле на Цркву признајући да су врата адска већ надвладала Христову Цркву⁴, да је она подељена и да "сви треба да се покајемо и измиримо". Тек тада ћемо, по речима ових нових апостата, поново "пронаћи" једну, недељиву и истинску Цркву Христову. Још до јучер су се ти исти правдали да учествују у дијалогу са јеретицима како би пред њима сведочили истину Православља, а сада то исто Православље продају у бесцење, бацајући бисере свињама.

Ипак, ми засигурно знамо да се ови мрачни циљеви никада неће остварити, јер је Црква Христова неуништива. Она ће и на свршетку овога века дочекати свога женика Христа чиста и непорочна, неоскрвњена грехом апостасије. Питање је само колико ће људи у њој препознавати истинску Цркву Божју и у њој наћи спасење?

ЈЕРЕС НАД ЈЕРЕСИМА

Православна Црква која је вековима одолевајући разним јересима успела да очува неоскрвњено исповедање богочовечанске вере, коју нам је предао Господ Христос преко светих апостола и Светих Отаца, данас се налази суочена са досада највећом опасношћу. Нова јерес, свејерес екуменизма, са свих страна нагриза јединство Православне Цркве, њено учење и вековно канонско устројство.

Феномен екуменизма није нешто ново и непознато. О њему се већ деценијама доста пише и с правом се може рећи да се ради о једној веома сложеној појави. За разлику од древних јереси које су унакажавале поједине тачке православног учења и богочовечанског лика Спаситеља Христа, екуменизам се манифестује на разним плановима црквеног живота. У суштини ради се о читавом низу јереси које ударју на сам корен православне вере - њену Цркву. Зато је екуменизам пре свега еклесиолошка јерес. "Данас циљ непријатеља људског рода није само да одвоји верне од пута спасења којим га води Црква Христова, већ да створи властиту "Цркву Христову", (лажног и фалсификованог Христа прим.прев)..., и да претвори само Тело Христово у једну "екуменску" организацију, како би на тај начин припремио долазак свог изабраника - Антихриста..."⁵ Екуменизам, дакле, самовласно "коригује" богочовечанско учење Господа Христа свдећи га на ниво социјалне, хуманистичке и пацифистичке идеје и самога Христа замењује обезбоженим и секуларизованим европским човеком. Укратко речено, он реинтерпретира хришћанство у духу "Новог доба" (New Age) и тиме отвара двери Цркве за све остале јереси и новотарије.

У древној Цркви реч οικουμενικοζ (васељенски) коришћена је у значењу привођења свих народа у пуноћу и чистоту истине Православне Католичанске Цркве. Отуда је тај часни атрибут придодат називу Цариградске Патријаршије. Данас се овај израз користи у сасвим супротном значењу остварења спољашњег јединства хришћанских (али, у последње време чак и нехришћанских) конфесија жртвовањем пуноће богочовечанске истине "компромису љубави", са крајњим циљем остварења савшеног људског друштва, својеврсног раја на земљи, али без Бога.

Порекло ове идеје није тешко утврдити. Она је рођена у окриљу рационалистичког и хуманистичког Запада и потпуно је била страна начину размишљања православних хришћана све до почетка овога века када улази у Православну Цркву на мала врата, потпомогнута новоствореном западномислећом интелигенцијом и владајућом класом, преко појединих јерараха Цариградске Патријаршије, образованих на папистичком и протестантском Западу.

могу надвладати многе који сматрају себе стубовима Цркве, као што се показало у црквеној историји."

⁵ Јеромонах Серафим Роуз, "The Orthodox Word", No 5(70) Sept-Oct. 1976 - "The Royal Path/ True Orthodoxy in an age of Apostasy"

Magna Charta екуменизма утемељена је још крајем прошлог века, тачније 1897 г. на конференцији 194 англиканска бискупа у Ламбету. На том скупу формулисани су основни принципи екуменске уније хришћанских "цркава". Ламбетска конференција афирмише догматски минимализам, који полази од чињенице да јединство треба тражити у минимуму заједничке сличности богословских учења. Минималну заједничку основу требало је да чине: Свето Писмо (али ван контекста Светог Предања), Никејско-цариградски символ вере и само две свете тајне - Крштење и Евхаристија. Поред тога истакнут је и тзв. принцип толерантности према учењу других "цркава" и спремност на компромис љубави. Трећи принцип Ламбетске конференције је чувена Теорија грана (**Branch Theory**) која полази од чињенице да је Христова Црква као разгранато дрво, чије стабло представља једну недељиву Цркву. Гране су разне "цркве" које су међусобно равноправне и представљају манифестацију једне Цркве. Ниједна грана појединачно није Црква нити поседује пуноћу истине, те зато поједина богословска предања локалних "цркава" треба кроз дијалог усагласити како би се "реконструисала" једна истина и видљиво остварила једна Црква.⁶

Већ почетком двадесетог века, 1910. год. у Единбургу је, у организацији протестантских "цркава" одржана Светска мисионарска конференција (**International Missionary Society**) на којој је одлучено да се организује Светски покрет хришћана за питања вере и црквеног устројства (**World Movement for Faith and Order**). Истовремено са овим покретом деловао је и покрет "живот и Рад" (**Life and Work**) чији је задатак био да оствари јединство хришћана кроз њихову сарадњу у свакодневним животним питањима. Ова два покрета ће се 1948.г. ујединити у тзв. "Светски Савез Цркава" (**The World Council of Churches**) са седиштем у женеви. Паралелно са овом тежњом да се унифицира религија, радило се и на стварању друштвених међународних тела која ће омогућити стварање услова за политичко обједињење света. Тако је 1914. г. формирана у швајцарској тзв. "Лига Народа" која представља зачетак "Организације уједињених нација". У деловању оба ова покрета приметна је јединствена намера да се оствари светско јединство у свим видовима живота али не у личности Богочовека Христа и његовој истини. У суштини ради се о једној "хилијастичкој" идеји земаљског царства, која вековима инспирише Запад и која се пројављује у разним видовима кроз папизам⁷, хуманизам, марксизам, масонерију и друге покрете сличне оријентације.

Међутим, највећу препреку овој идеји на религиозном плану представљало је Православље са својим светоотачким и традиционално непомирљивим ставом према свакој модернистичкој реинтерпретацији Хришћанства и ставом да је истинско мерило и начин превазилажења подвојености само свеспасавајућа истина Богочовека Господа Христа. Господ нас учи да се јединство свих људи може остварити једино у Православној Цркви, у његовој богочовечанској личности, у св. Причешћу и јединственом исповедању апостолске вере. Требало је дакле увући и Православну Цркву у екуменски покрет и заменити њено учење о Цркви екуменистичком еклисиолошком јереси. На првом удару су се нашле две патријаршије које имају највећи углед и утицај у целом православном Свету. Убрзо су поред протестаната главни актери екуменизма, нажалост, постали и православни.

⁶ Екуменисти често користе поређење са разбијеним огледалом на сунцу. Сваки од разбијених комада рефлектује сунчеве зраке иако је огледало у парчићима. Тако и свака "црква" поседује пуноћу истине, иако не постоји њихово видљиво јединство.

⁷ Ово је најисправнији назив за римокатоличко реформисано хришћанство које је пало у потпуни секуларизам и постало царство овога света, једна црквено-политичка организација. "Хришћанство на Западу престало је да постоји као Црква: постало је идеологија, скуп етичких закона. Дакле практичним животом човек остварује спасење. Ово је имало за последицу да је Хришћанство преточено у норму које имају божански карактер и као такве се налазе у основи остварења Царства небеског на земљи." еп. Игњатије Мидић, "Савремени свет и Православна Црква", Хришћанска мисао, 6-8&1993.

ЦАРИГРАДСКА ЕНЦИКЛИКА ИЗ 1920 ГОДИНЕ

Први уступак екуменизму који је учинила Цариградска Патријаршија био је у јануару 1920.г. када је издана Енциклика, упућена "свим Црквама Христовим", којом је између осталог предложено увођење григоријанског календара. Увођење новог календара, који је као претходни јулијански астрономски нетачан, само по себи не представља толики проблем колико је овај гест само видљива пројава намере Цариграда да се приближи Западу, на штету вековног богослужбеног јединства Православних Цркава.⁸ Сам садржај ове Енциклике коју је потписао тадашњи **лоцум тененс** Цариградске Патријаршије, митрополит Доротеј Пруски са још једанаест митрополита, показује сасвим нови тон у поређењу са претходним званичним документима Патријаршије. Обратимо пажњу на неке формулације из ове Енциклике: У њој се не само помесне Православне Цркве називају "Црквама", већ је тај назив сасвим равноправно први пут до тада придодат разним јеретичким конфесијама. На самом почетку се каже: "... међусобно приближавање разних хришћанских Цркава и њихово општење не може бити одбачено због догматских разлика које постоје међу њима..." Енциклика апелује да треба радити на "припреми и омогућавању потпуног јединства", али не спомиње да је оно једино могуће у пуноћи православне истине Цркве Христове. Разне јеретичке групе назива "Црквама које нам нису стране и туђе, већ сродне и блиске у Христу" и које су нам "санаследници и сателесници обећања Божјих у Христу" (Еф.3,5). Као први корак у изградњи међусобног поверења и љубави сматра се потребним увођење новог календара "ради истовременог прослављања великих хришћанских празника од стране свих Цркава". Поред тога предлаже се "свој браћи и на Истоку и на Западу, свим поштованим хришћанским Црквама" да се успостави пракса ближе сарадње, међусобног размењивања празничних грамата, размене студената богословских школа као и успостављање једног свехришћанског савета на коме би се одлучивало о питањима од обостраног интереса. Енциклика је изазвала бурно одушевљење екуменског света. Похвале и панигирици стизали су са свих страна, од англиканаца, епископалаца, лутерана. За то време православни свет обузела је велика смутња и недоумица пред овим поступком Цариграда који је заиста био без преседана.⁹ Модернисти су били одушевљени, а традиционалисти, посебно монаштво, ниже свештенство и народ били су крајње разочарани. Убрзо патријарх Мелетије Метаксакис, који је био званично први цариградски патријарх који је започео екуменистичке активности, 1923. год. сазива сабор у Цариграду¹⁰ који је донео одговарајуће одлуке у

⁸ Локални Сабор у Цариграду из 1583, сазван као реакција на позив Григорија XIII, римског папе, да православни прихвате нови римски календар, на коме су учествовали патријарх Јеремија цариградски, Силвестер патријарх александријски, Софроније патријарх јерусалимски и бројни други саборски оци између осталог јасно каже:

"Ко год не следи обичајима Цркве који су утврђени на Васељенским Саборима, и светој Пасхи и календару који нам они одређују да следимо, него хоће да се равна по новоизмишљено пасхалији и њеном календару папиних безбожних астронома и противећи им се (обичајима Цркве) жели да одбаци и оскврњи догмате и обичаје Цркве које смо наследили од наших Отаца, нека буде на таквога АНАТЕМА и нека буде одлучен од Цркве и заједнице верних."

Увођење новог календара, поред тога што разбија богослужбено јединство, Православне Цркве, уноси читав низ аномалија у богослужбени циклус године. Тако, нпр. Петровски пост по новом календару се смањује, тако да има година када траје само 2 дана. Поред тога дешава се да Благовест падну ван великопосног периода и др.

⁹ Какав је био ранији став Цариграда по тим питањима можемо да видимо и из саопштења Сабора у Константинопољу из 1724. г. којим је председавао цариградски патријарх Јеремија III. Сабор је сазван због све интензивнијих прозелитистичких активности паписта на подручју Антиохијске Патријаршије. У саопштењу Сабора се каже: "Они који су се удаљили од благочешћа и оставили отачке и правоверне догмате наше вере и заједничког Предања Цркве, павши и скренувши у новотарије и туђе идеје као и (друге) неправославне обичаје, и који кривотворише и оскврнише истину благочешћа, такви више нису нити се могу називати истинским хришћанима, већ се као неправославни и иноватори одсецају и одељују од хришћанске и црквене заједнице и избацују из свештеног тора, као заражене овце и сатрулели удови, те подлежу крајњим и највећим црквеним казнама, и будући потпуно отуђени од божанске благодати са љаволом на вечни пакао бивају осуђени." Mansi t.37, col. 209

¹⁰ На овом Синоду се расправљало поред питања промене календара, такође питање одређивања фиксираног дана прославе Васкрса (промена пасхалије је иначе забрањена 1. Вас. Сабором и Антиохијским Сабором под

складу са предлозима Енциклике из 1920. и објавио увођење новог календара без постојећег концензуса свих помесних Православних Цркава по том питању.

У то време цела Грчка Црква била је захваћена великим таласом модернизације и европеизације коју су здушно помагали двор краља Отона и новостворена западномислећа интелигенција. "Они су, пише Макријанис у својим мемоарима, упропастили нашу домовину и веру, којом сада управљају безбожници. У време турског ропства није померен ни један камен са старих цркава. Али ови залуђеници повезали су се у својим интересима са зараженим фанариотима и сличним који су се заразили у Европи и они су упропаштавали наше манастире и цркве, неке оскрнављујући, а друге претварајући у штале. Ово су нам чинили многи такви свештеници и лаици, војници и политичари. Иако смо пролили своју крв у опасности смо да изгубимо своју домовину и веру..." "Полуобразовани интелектуалци су чинили све што су могли да измене истину своје вере и да прицеме секуларизам и рационализам на свето дрво Православља које је вековима остало недирнуто од варварских освајача". Највише су страдали манастири, неки су затворени, некима је конфискована имовина, а у друге су послани "прогресивни" игумани..."¹¹ Црква и просвета су у то време биле под јаком контролом државе која је све чинила да се саобрази Западу, форсирајући идеју јелинско-хришћанске цивилизације. Традиционална византијска музика је у градским црквама замењивана театралним вишегласним хорским европским певањем. У то време долази и до деградације традиционалне иконографске уметности. У цркве се убрзано уводи електрика, (чак и електрична кандила) и постављају се клупе. Теолози и будући црквени пастири већином су образовани на папистичком и протестантском Западу, где су дошли у контакт са најновијим екуменистичким тенденцијама. Разлике између Православне Цркве и западних "цркава" они су видели искључиво на пољу догматских формула које су се некако могле ускладити и нису разумевали да је на Западу лик Господа Христа замењен хуманистичким европским човеком, да тамо и нема правог Хришћанства, те да се разлике не могу исправити компромисним споразумима и дијалогом већ једино истинским и дубоким покајањем - преумљењем јеретика. Истина православне вере није само скуп извесних мртвих догматских правила, већ сама богочовечанска икона Господа Христа, чији је лик омеђен еванђелским и светоотачким учењима и правилима као непогрешивим оријентирима благочешћа. Одузети макар и најмању заповест значи оскрнавити цели лик Божји.¹² Зато у тим питањима нема и не сме бити компромиса. Сваки компромис у суштинским питањима вере раван је издаји Христа и идолопоклонству, без обзира какви се циљеви тим компромисом намеравају остварити.

СЕРГИЈАНИЗАМ У РУСКОЈ ЦРКВИ

У међувремену познато нам је каква је ситуација задесила Русију и њен верни народ. После болшевичке револуције 1917. коју су организовале сионистичко-масонске организације¹³, комунисти су активно радили на уништењу Руске Православне Цркве која је била духовна савест целог руског народа и чувар његовог свештеног историјског предања. Дошло се до решења да је најлакше уништити Цркву изнутра. Тако је настао тзв. покрет

претњом рашчињења клирика који то покуша), затим ступање у брак ђакона и презвитера после рукоположења, други брак свештаника, питања ублажавања поста, померање већих светитељских празника у недељне дане.

¹¹ Against False Union, Александар Каломирос, 1967

¹² Свети Јован Златоусти пише: "Ако и најмање оштетиш печат на царској новчаници, цела новчаница постаје фалсификат. Тако исто ако здраву веру и у нечему најмање измениш цела бива оскрњена и постаје гора уместо боља. Где су сада они који нас оптужују за агресивност због нашег става према јеретикима? Где су сада они који кажу да међу нама нема ништа различито, већ да разлике бивају због властољубља. Нека послушају Павла који говори да Еванђеље изменише они који и у најмањем уводе новотарије." (РГ t.61 col 622)

¹³ Од 22 члана прве комунистичке владе 17 су били Јевреји. Поред тога, важно је напоменути да су од 554 виша руководиоца Совјетског Савеза у постреволуционарном периоду 447 били јеврејског порекла. Очигледно је да су револуцију организовале већином не-руске снаге уз помоћ белосветских слободних зидара. Највеће жртве ове револуције поднео је православни руски народ са својом Црквом.

"живе Цркве" који је уз помоћ безбожних власти требао да сруши патријарха Тихона и да реформира Цркву на чисто протестантски начин и претвори је у ефикасно оруђе безбожног система. До праве апостасије долази у марту 1927. г. када је митрополит Сергије Страгородски, после неколико месеци проведених у большевичком затвору, пуштен на слободу, да би убрзо 24. јула те године издао злогласну "Декларацију" којом је Руска Црква званично поздравила безбожни комунистички режим. "Декларација" отворено поздравља Совјетски Савез као своју нову домовину и изјављује да су све радости и успеси Совјетског Савеза, радости и успеси Цркве, и да су све њене жалости такође жалости Руске Цркве. Митрополит Сергије је на тај начин своју црквену организацију учинио продуженим пропагандним органом комунистичке државе. У то време та иста власт проводила је крвави прогон Руске Цркве, који је био страшнији од прогона хришћана у доба старог Римског царства. Велики број свештеника, монаха, и верника био је мучки убијан, затварали су или уништавали хиљаде цркава и манастира. Подлегавши притиску Митрополит Сергије је отворено пред светом порекао да у Русији постоје прогони због верских убеђења. Све оне јерархе и друге хришћане који су одбили да учествују у његовој апостасији називао је "политичким криминалцима", а совјетска власт их је хапсила и слала у сибирске логоре смрти. Они који су га бранили говорили су да он на тај начин спасава Цркву да потпуно не буде уништена. "Сергијанизам" је практично постао синоним за издају верности Христу, ради очувања спољашње црквене организације, њеног овоземаљског благостања и лажног мира. Верници су били присиљени да покажу беспоговорно послушање званичним вођама Цркве који су следили ову политику, што је често спровођено посредством самих државних власти. Када је ова струја коначно победила, митрополит Сергије заузео место Патријарха и сва опозиција била ућуткана, "сергијанизам" је постао званична политика Руске Цркве која је обликовала њен духовни и црквени живот у наредним деценијама. У периоду 1969-70 "сергијанизам" је извезен на Запад формирањем тзв. "Америчке Митрополије" која је добила признање од Москве као аутокефална Црква под московским спонзорством. У томе је посебну заслугу имао митрополит Никодим лењинградски, познати екумениста и латинофил (који је свој живот завршио срчаним ударом приликом аудијенције код Папе). Јерарси "Митрополије" не само да су подржавали црквени курс Москве, већ су били често и апологете руског политичког режима. Један епископ те Цркве је после посете Русији, уместо да посведочи страшне прогоне православних хришћана и страдања бројних новомученика и исповедника у Сибиру, хладно изјавио да су људи у Совјетском Савезу "срећни и добро обучени, а ако се неко и жали на власт, па, тога има и у Америци, зар не??!" Данас је Америчка Православна Црква (ОСА), која је настала из Митрополије, позната по своме крајњем либерализму и веома интензивној екуменистичкој активности.

Након большевичке револуције руска емиграција формирала је своју посебну црквену организацију под називом Руска Загранична Црква¹⁴ коју је повео митрополит Антоније Храповицки. На њој је лежао велики задатак да слободно, без идеолошких притисака сведочи у разним крајевима света, где је постојала руска дијаспора, истину Православља и истину о страдањима Руске Цркве и да настави богате духовне и интелектуалне традиције из времена пре доласка комуниста. За то време реформе сергијаниста су, додуше, одбацили и многи епископи и верници у земљи, међу њима и митрополити Јосиф Петроградски и Кирил Казански. Тај покрет је с временом прерастао у тзв. "Катакомбну Руску Цркву" (за чије је стварање начелно дао благослов још и патријарх Тихон), која све до данашњих дана живи потпуно прекривена велом тајне. Последњих година више се сазнаје о тој мученичкој Цркви, која још није у канонском општењу са официјелном Московском Патријаршијом.¹⁵

Совјетска власт је, дакле настојала, да уништи Цркву преко њених духовних вођа, који су били апологете совјетског режима у иностранству и проповедали тзв. "комунистичко хришћанство" које је идеолошки припремало пут за тријумф комунизма, не само као

¹⁴ Основана у Сремским Карловцима 1920.г. са благословом патријарха Тихона.

¹⁵ Катакомбна Црква у Русији никада није отишла толико далеко да изјави да свете тајне званичне Цркве нису исправне. Она се, додуше, потпуно одвојила од званичне јерархије која је следила сергијанистички курс колаборационизма са комунистима, мада својим верницима није забрањивала да се по потреби причешћују и у црквама Московске Патријаршије у које су имали поверења.

универзалног политичког режима, већ као идеолошке и псеудорелигиозне тираније. Да бисмо ово разумели потребно је да схватимо шта је комунизам. То није само један сулуди политички режим, већ идеолошко-религиозни систем чији је циљ да збаци и искорени све друге системе, посебно Хришћанство. Комунизам је заправо веома моћна јерес¹⁶, чија је основна поставка хилијазам или миленаризам - историја ће достићи своју кулминацију у недефинисаном стању земаљског блаженства, као усавршено човечанство које живи у савршеном миру и хармонији. Ово Еванђеље, постало је официјелно Свето Писмо многих московских владика који су почели да организују разне екуменске, антиратне, мировне, еколошке и међурелигиозне скупове у грандиозним халама Стаљинових соцреалистичких палата, уз свестран патронат државе. Црква је овим ставом давала савршен алиби злочиначким и антихришћанским активностима бољшевика. За то време истинска Руска Црква, верни народ Руске земље уз неколицину епископа и свештеника, са бројним исповедницима и мученицима од Соловки до далеког Сибира трпели су невиђена страдања и прогоне. О томе нико од московских владика није говорио. Била је то табу тема. Пред свет је могла да оде једино "истина" да у Русији нема верских прогона, а они који су у логорима су политички затвореници. Раскол који је дакле, настао у Русији доласком бољшевика на власт није само политички раскол између црвених и белих владика како се то уобичајено тврди, већ отворени сукоб између "Царства овоземаљског" и "Небеског Царства Христовог", сукоб између два схватања истинског задатка Цркве на земљи. С једне стране имамо "сергијанистички" метод очувања спољашње црквене организације, на рачун издаје духа Цркве Христове, и мученичког пута на којем Црква споља страда, али изнутра јача и духовно се регенерише. Свакако, то не значи да нема благодати Црква коју су водили "сергијевци" и данас је воде њихови наследници, међу којима има оних који су отворено радили на штету Цркве по диктату власти, а то не признају. Нипошто. То је и даље Црква Христова, која даје своје светитеље, подвижнике и исповеднике, али која је дубоко пострадала и пропатила због безбожних поступака својих псеудо пастира. Црква се никада не може поистоветити са јерархијом и јурисдикцијом. Чак иако већина јерархије отпадне од богочовечанског пута Христовог, Црква и даље живи, али страда као стадо у које распућују лажни пастири. Границе јурисдикција не могу, дакле, ограничавати Божју благодат.¹⁷ Колико је крајње неправедно осудити многе свештенике и вернике који су остали верни својим архипастирима и поред њиховог отвореног екуменизма и сарадње са комунистичком партијом, толико је још неправедније осудити и оне који су се од њих одвојили да би успели да сачувају своју веру и предање, али притом не престају да молитвено састрадавају својој посрнулој браћи.

Московска Патријаршија је, занимљиво, у почетку показивала извесне знаке опрезности према екуменизму. О томе сведочи и сабор епископа помесних цркава одржан у Москви од 8-18.7.1948.г., поводом 500 годишњице проглашења аутокефалности Руске Православне Цркве. На том сабору су представници александријске, антиохијске, руске, српске, румунске, грузијске, бугарске, пољске, чехословачке и албанске Цркве одбацили учешће у светском екуменском покрету и ССЦ¹⁸, који је управо у то време формиран. Међутим убрзо после тога услед притиска комунистичких власти у појединим земљама с једне стране и

¹⁶ Веома важна чињеница у разумевању феномена комунизма јесте да он није само идеологија већ религија, и зато у комунистичким земљама не можемо говорити о атеизму већ о антитеизму, богоборству. Комунизам је вулгаризовао извесне црквене обичаје и ритуале и заменио их својим сурогатима. Литије су замењене првомајским парадама, свете иконе свуда присутним портретима великих вођа, богослужења слетовима, опела, заупокојеним литургијама, свете мошти балзамованим лешевима партијских вођа. Отуда он се не може укинути декретом већ се као и свака јерес лечи једино покајањем - преумљењем.

¹⁷ Отац Серафим је у својим каснијим годинама писао: "Суштина "сергијанизма" је у проблему који је карактеристичан за све Православне Цркве данас - губитак осећаја за Православље, схватање Цркве као нечега што се само по себи разуме, схватање "организације" као тела Христовог и веровање да су благодат и свете тајне нешто аутоматско..." Not of This World, Platina 1994.

¹⁸ Из чланка изашлог у часопису ORTHODOX PRESS SERVICE (бр.47, 29.11.1994.г.) под насловом "Руска Православна Црква разматра повлачење из екуменских организација" сазнајемо да је формирано консултативно тело при Московској Патријаршији које треба да размотри услове и могуће последице повлачења РПЦ из ССЦ и прекид дијалога са јеретичима. Један од главних разлога за то јесте неконтролисани римокатолички и протестантски прозелитизам на територији Русије. Ватикан и поред споразума у Валаманду (1993) наставља да третира Русију као своју **terra missions**.

Васељенске Патријаршије с друге, све ове Цркве су убрзо постале чланице ССЦ. Москва се у томе посебно истицала, тако да је 29. децембра 1969.г. објавила и **intercommunio** са римокатолицима. Почели су екуменски сусрети, молитвена саслуживања са јеретичима. У том смеру је под притиском совјетских власти развијена активна сарадња свих религија на територији СССР, које су морале заједно да раде у корист " своје велике домовине". Данас, у посткомунистичкој ери, када званична Руска Црква има све услове за слободно делање још је приметно да Москва избегава да се одлучно ослободи "сергијанске" прошлости, да отворено осуди јерес екуменизма, да призна и прослави хиљаде новомученика и да исправи извесне канонске и црквене неисправности које су се јавиле у време совјетске тираније. То су и основни разлози који тренутно онемогућавају обједињење целе Руске Цркве у земљи и иностранству под једном јурисдикцијом.

СВЕТСКИ САВЕЗ ЦРКАВА

У међувремену долази до горепоменутог организовања екуменског покрета који је коначно обједињен 1948. г. формирањем Светског Савеза Цркава. Четири године касније цариградски патријарх Атинагора издао је Енциклику 1952.г. у којој позива све поглаваре Помесних Православних Цркава да се придруже Светском Савезу Цркава¹⁹. Као основни разлог за то наводе се сасвим банални разлози - потреба "приближавања народа и нација" у циљу "суочавања са великим проблемима садашњице". Патријарх хвали ССЦ, јер "он омогућава заједничке активности Цркава и развија кооперацију". Све у свему ради се о документу потпуно секуларистичке оријентације у коме се користи језик уобичајен у међународној политици и дипломатији.

Већ од 1952. г. поједине Православне Помесне Цркве почеле су да се укључују у ССЦ, а 1955.г. Васељенска Патријаршија шаље своје сталне представнике у централу ССЦ, у женеви. Године 1959. Централни комитет ССЦ се састаје на Родосу са представницима свих Православних Цркава. На овоме скупу екуменизам је практично ушао међу зидове Православља.²⁰ Од 1961. православни екуменисти сазивали су низ конференција у циљу реализовања екуменистичких циљева. 1964.г. одржана је трећа конференција на Родосу. Папа, кентербериски англикански архиепископ и генерални секретар ССЦ послали су своје поздраве. Православни екуменисти су са захвалношћу узвратили. На овом скупу одлучено је да се воде "дијалози" са јеретичима "на равноправној основи". Поред тога афирмисано је право да свака помесна Православна Црква самостално негује "братске односе" са јеретичким заједницама. Те исте године (1964), патријарх Атинагора се сусрео са римским папом у Јерусалиму, а наредне године Цариград скида анатеме против папске јереси из 1054.г. иако Рим остаје непокајан у свим својим новотаријама.

Пошто сада улазимо у период веома активних екуменистичких контаката, сматрамо потребним да изнесемо неке аутентичне изјаве првојерарха Цариградске Патријаршије чији пут његови наследници већ деценијама упорно настављају.

¹⁹ Ава Јустин Поповић назива ССЦ "јеретичким, хуманистичким и човекопоклоничким сабором који се састоји од 263 јереси, а свака од њих је духовна смрт. За њега је ова организација "ништа друго до оживљење безбожног човекопоклоништва - идолатрије" (цит. горе)

²⁰ Само неколико година на Четвртој Свеpravославној Конференцији у шамбезију, женева, донесена је одлука у којој се каже: "Међуправославна комисија која се састала у женеви изражава заједничку свест Православне Цркве, да представља органски део Светског Савеза Цркава, као и њену чврсту одлуку да употреби сва средства која су јој на располагању, богословска и друга, за успех и напредак целокупног рада Светског Савеза Цркава." (Одлука бр. 1.) Очигледно ради се о једној крајње противправославној одлуци која проглашава јерес да Једна Света и Католичанска Православна Црква представља део једне јеретичке "надцрквене" организације.

ЕКУМЕНИЗАМ ПАТРИЈАРХА АТИНАГОРЕ – "ВРЕМЕ ДОГМАТА ЈЕ ПРОШЛО"²¹

Патријарх Атинагора познат је по својим проекуменистичким ставовима још из периода када је изабран за митрополита Крфа (1922) и архиепископа Америке (1947) год. Одмах по преузимању дужности у Цариграду (1949) он шаље архиепископа америчког Јакова како би папи Јовану Павлу XXIII пренео усмени панигирични поздрав називајући га "другим Претечом"²²!?! Његовим доласком на цариградски престо, екуменизам је на широка врата ушао у Православну Цркву. У својој екуменистичкој теологији "јединства цркава" патријарх Атинагора полази од чињенице да међу хришћанским вероисповестима не постоји суштинска разлика.²³ Све оне чине једну јединствену Католичанску и Апостолску Цркву, мада је међу њима дошло до извесног отуђења услед разлика у учењу. Основни задатак који се поставља пред хришћане нашег века јесте да се развије свест о томе да су сви браћа у Христу, једне и истините Цркве Христове²⁴. Досадашњи покушаји остварења јединства кроз богословске расправе нису довеле до резултата јер су се догматске разлике испречавале на путу остварења заједништва, зато патријарх Атинагора сматрајући да је сада дошло ново време, време "Светог Духа" верује да је једини пут ка јединству "дијалог љубави"²⁵ кроз који ће сам Дух Свети пројавити јединство једне и неподељене Цркве Христове. Да би се дијалог љубави водио, потребно је, пре свега једноставно "оставити прошлост, теолошке проблеме који нас деле" и потрудити се да "увек будемо сједињени у Христовој љубави."²⁶ Како и сам у својој "надахнутој" беседи каже: "Дошло је време да љубав сахрани мртва слова, да закопа вековну мржњу, да ослободи заробљену истину и утамничену реалност."²⁷ "Хришћанство, по речима овог патријарха модернисте, има данас потребу за једном новом теологијом помирења."²⁸ Очигледно, потребно је извршити пуну ревизију православног учења, посебно његове еклисиологије. Вековно учење и дубоко уверење хиљада светих мученика и исповедника вере православне да је Православна Црква једина истинита Црква Христова и да је само у њој могуће спасење јавља се као анахронизам прошлости, за екуменисте толико бремените агресивношћу и нетолеранцијом. Држећи се духа бранш-теорије потребно је да све цркве заједно "поново оснују" једну Свету Католичанску и Апостолску Цркву²⁹, да

²¹ Из изјаве патријарха Атинагоре 29.6.63

²² "Ваша Светости, мој Патријарх ме је овластио да вам кажем да је шести стих прве главе Еванђеља од Јована написан за Вас и да он верује да сте Ви онај човек који је послан од Бога и чије је име Јован, те да се седми стих исте главе односи на вашу мисију. Као што је он "дође за сведочанство, да сведочи за светлост, да сви верују кроз њега", на исти начин и за исти задатак сте Ви изабрани. Ви сами нисте светлост, али сте уздигнути на Римски Трон да бисте "сведочили за светлост" (Јн. 1,6-8)" Из поздравне беседе.

²³ "Ми не видимо никакву препреку на путу сједињења Римске и Источне Цркве. Не видимо никакву препреку из најпростијег разлога, што такве препреке не постоје"(Ορθοδοξος τυποζ)

²⁴ "Ми православни и католици смо браћа. Петар и Андреј су били браћа, само један у Риму, а други у Грчкој. То треба да будемо и ми: Католици и Православни, сарадници и браћа. Врата нас чекају отворена, треба само да уђемо." (Καθολικη, 24.1.62)

²⁵ "Савремени "дијалог љубави" који се обавља у форми голог сентиментализма у ствари је маловерни отказ од спасоносне "светиње Духа и вере Истине". Суштина љубави је Истина, и љубав живи истинујући....У Христу се живи "истинујући у љубави. Јеретичко хуманистичко дељење и раздвајање Љубави и Истине само је знак недостатка богочовечанске вере и изгубљене духовне богочовечанске равнотеже и здравоумља. У сваком случају то никада није пут светих Отаца ." Ава Јустин (горе цит.)

²⁶ Из поздрава мелхитском унијатском патријарху Максиму IV, (Καθολικη, 22.1.1964): "живимо у једном новом времену. Оставимо прошлост, теолошке проблеме који нас деле, оставимо их онима који су за то надлежни, а ми се потрудимо да од овога тренутка увек будемо сједињени у Христовој љубави."

²⁷ "Започнимо трећи период Цркве, период љубави, у помирењу и међусобном јединству... Дошло је, дакле, време да љубав сахрани мртва слова, да закопа вековну мржњу, да ослободи заробљену истину и утамничену реалност." (Καθολικη 3.5.1967).

²⁸ "Позивам (све) да оставимо полемичке тонове и супротстављања у теологији и да је заснујемо на духу проучавања и тражења истине у љубави и трпљењу. Хришћанство данас има потребу за једном теологијом помирења." (Из беседе на београдском богословском факултету, Εθνoς 13.10.67)

²⁹ "На путу ка јединству не треба да се једна Црква креће према другој, него да сви заједно поново оснујемо једну Свету Католичанску и Апостолску Цркву, која ће постојати на Истоку и Западу, као што смо живели до 1054 и поред тада постојећих теолошких разлика." (Из божићне посланице 1967)

поново нађу Христа³⁰. Али на који начин? "Ми као средство сједињења предлажемо Свету Чашу..." каже у једној беседи патријарх Атинагора. Управо **communio inter sacris**³¹ је основни циљ "дијалога љубави"³² Дакле, треба остварити унију на бази догматског минимализма, а све разлике једноставно оставити као локална богословска предања која нису обавезна за друге.

Да би се створила повољна клима за напредовање у овом смеру било је неопходно укинути анатеме из 1054. г. Што је и свечано учињено 7.12.1965. Једноставним потезом пера је избрисана анатема против папизма и Римска "црква" проглашена је за "Сестринску Цркву".³³ Након овога у обраћању Цариградског Патријарха и његових митрополита Папи не примећује се никакво устезање. Користе се изрази и титуле уобичајени за односе између две сестринске Православне Цркве.³⁴ штавише, име Папе се уноси у диптихе Цариградске Цркве што је један од основних показатеља признања православности онима који исповедају јереси осуђене Светим Оцима и Светим Саборима.³⁵

Идеја о уједињењу свих хришћанских, па и нехришћанских конфесија, у својој суштини очигледно је само први корак ка свеопштем обједињењу целог човечанства, што је један од важнијих задатака који пред собом виде патријарх Атинагора и папа Павле VI³⁶. Уједињење хришћанског света само је прва фаза у општем плану. Поглед патријарха Атинагоре на нехришћанске вере потпуно је неприхватљив за једног православног епископа. Он у потпуности изражава јеретичко схватање Бога и вере,³⁷ и у исту раван ставља православно веру са разним незнабожачким и јеретичким учењима. Сliku патријарха Атинагоре употпуњава његова нескривена ревност за модернизацијом и реформацијом Православне Цркве, њених црквених обичаја и правила живота. Заправо пратећи његове изјаве по тим питањима примећујемо потпуно одсуство разумевања отачког предања и његовог значаја за очување духовног идентитета Православне Цркве. У сваком случају као и у свим претходно наведеним примерима ради се о неканонском и јеретичком понашању. Многе од тих изјава изазвале су бурне реакције.³⁸

---

³⁰ При сусрету са Папом у Јерусалиму патријарх је изјавио: "(ово) није само сусрет између два човека од одговорности. Он има велики циљ, да поново нађемо Христа (*να παρευρεμεν τον Χριστον*) који је само међу сједињеним, а не раздвојеним." (Из књиге *Ειρηνοποι*, стр 135)

³¹ "**Intercommunio** општење са јеретицима у светим тајнама, нарочито у светој Евхаристији, то је најбезочније издајство Господа Христа, издајство јудинско и притом издајство васцеле Цркве Христове..." Ава Јустин (горе цит.)

³² "Овај дијалог водимо са основном намером да стигнемо на исти циљ, који је заједничка чаша коју смо имали хиљаду година до 1054. И тада смо имали разлике, јер смо и тада имали теологе... а имали смо светотајинско општење." (из беседе у Лондону 13.11.67)

³³ Ниједна Помесна Православна Црква није званично протествовала пред овим неканонским и антиправославним актом. Протесте су, додуше само упутили појединци и представници Руске Заграничне Цркве и старокалендарци. Пошто се ради о једном неканонском и противпредањском акту с правом се може закључити да он суштински не обавезује ниједног православца да га прихвати.

³⁴ Један од мноштва примера је поздрав патријарха Атинагоре папи Павлу VI приликом доласка у Рим 1967 г. "Осећамо посебну радост што долазимо у Рим врлом Архијереју, носиоцу апостолске благодати и наследнику плејаде светих и мудрих мужева, који у части и поретку заузима први престо у заједници хришћанских Цркава целе васељене..." (Καθολικη, 7.12.67.)

³⁵ "Налазећи се поред Ваше поштоване Светости увек у духу и срцу, посебно се сећамо Вас и Ваше најсветије Римокатоличке Цркве у молитви, на светој литургији у свечасном патријаршијском храму." (Καθολικη 4.11.69)

³⁶ "Надајмо се да ће се ускоро остварити сан хришћана свих времена о уједињењу Цркава... Овај дијалог ће довести до јединства хришћанских Цркава што ће бити први корак ка уједињењу у светским размерама." (Καθολικη, 18.8.63) "Налазимо се у времену у коме Папа римски иде испред свих нас. Љубљени мој брат Павле II - зовем га Другим, а не шестим зато што је требало да се роди одмах иза апостола Павла по своме делу - показао је толико далековидности и смелости, да га уврштавам међу највеће папе у историји" (Καθολικη, 24.5.67)

³⁷ "Варамо се и грешимо ако мислимо да је православна вера сишла са неба, да друге конфесије немају вредности. Тристотине милиона људи су изабрали ислам да би дошли до свога Бога, а друге стотине милиона су протестанти, католици, будисти. Циљ сваке религије је да обогати човека." (Ορθοδοξος τυποζ дец. 1968)

³⁸ Као пример наводимо неке делове интервјуа патријарха Атинагоре листу *Εθνος* од 20.3.1970. Ове скандалозне изјаве имале су за поселдицу да су четири митрополита Грчке Цркве на челу са Августиним флоринским, прекинули помињање патријарха.

"Данас мантија не значи више ништа,... Мантија не чини свештеника, свештеник мора да покаже себе без

Ово су само неке од најрадикалнијих изјава које је изрекао Патријарх Атинагора и које одражавају нови дух размишљања Васељенске Патријаршије. Много се може говорити о његовим екуменским сусретима са папистима у Цариграду и Риму, заједничком сусрету и молитви са Папом у Јерусалиму, фамозном "скидању анатема" 7.12.1965. године, молитвеним скуповима са јерменским монофизитима и англиканцима, посети Риму у октобру 1967.г. када је саслуживао са папом Павлом VI, заједно са њим благосиљао окупљени народ уз френетичне аплаузе и блицеве фотоапарата³⁹. Ову "позоришну

мантије. У томе је ствар. Сигурно, треба да будемо реалисти и пре свега да не плашимо истине. Често пута кажемо да је ово или оно традиција и да треба да остане. Грешка, велика грешка. Колико само обичаја у Цркви није аутентично, није древно, и стога се боримо да се тога ослободимо... Сасвим се слажем са браком клирика и после рукоположења. Рукоположење није препрека браку....Оптужују нас да не држимо добар курс. Много бих се радовао да нам предложи своје решење за покушај сједињења Црква...Ми као средство сједињења предлажемо Свету Чашу. Имали смо заједничку Чашу и када смо били одвојени од Запада до 1050. Дошло је до Раскола и престали смо. Дошло је до анатеме између две Цркве, Западне и Константинопољске. шта је препрека?... Имамо многе разлике, кажу. Које? Филиокве? Па, он постоји још од седмог века, а Цркве се нису раздвојиле. Примат и непогрешивост? шта се то нас тиче? Нека свака свака Црква држи своје обичаје. Ако то жели Католичка Црква нека то држи. Али вас питам, где је та непогрешивост данас, када папа има стални петнаесточлани савет који одлучује. Уосталом, сви сами себе сматрамо непогрешивим. У свом послу, мислима у свему. Да ли те пита твоја жена колико ће соли да стави у јело? Наравно да не. Она има своју непогрешивост. Нека има и папа ако то жели. Ми то не тражимо. Теолошки дијалог неће донети резултате. Нисмо спремни и требаће нам векови. Само је један дијалог могућ - дијалог љубави."

³⁹ Како бисмо боље упознали лице екуменизма наводимо донекле скраћене изводе из проекуменистичке књиге "Миротворци" која подробно описује екуменистичку одисеју патријарха Атинагоре. Слична режија приметна је и у свим сличним спектаклима његових наследника и истомишљеника.

СУСРЕТ У ЈЕРУСАЛИМУ

Сусрет папе Павла шестог и патријарха Атинагоре у Јерусалиму био је први сусрет поглавара Рима и Цариграда у последњих 526 година, тачније од сусрета у Ферари између патријарха Јосифа Другог и папе Евгенија Четвртог. Пошто су заједнички прочитали молитву "Оче наш", изменили целив мира и заједнички благословили народ, на крају је Патријарх даривао папу скуповеним архијерејском панагијом, са представом Господа као Учитеља, симолом епископске части православних јерарха. Присутни Грци су узвикнули: "Свјатјеши, ставите му је око врата!" Ово је било преведено папи и он је са сузама у очима скинуо столу, неку врсту епитрахилу, док му је патријарх својим рукама, које су се тресле од узбуђења ставио панагију. Тада су сви узвикнули: "Аксиос (достојан!) Аксиос!" пред изненађеним погледима чланова папине пратње који су први пут чули громки литургијски поклич православне хиротоније. Овај поклич био је најречитије признање јединства свештенства светске Цркве. Папа Павле шести је признат од стране првопрестолних клирика и верног народа као члан њиховог епископског тела. Ову панагију је папа носио на грудима када се вратио у Рим и приликом свих следећих сусрета са патријархом. После тога је патријарх папи поклонио златни крст са прославе хиљадугодишњице Свете Горе, префињене уметничке обраде, а осталим члановима пратње друге дарове са исте прославе. Поново изменивши речи узајамне благодарности изашли су на мали балкон патријаршијског двора да би благословили народ који је био унаоколо сакушљен и који им је клицао. Благословили су га и опет су заједно један другом пред народом дали братски целив у Христу, а потом се повукли.

СКИДАЊЕ АНАТЕМА

Од осам чланова синода патријарха Атинагоре, документ о "скидању" анатема потписао је шест. Нису се сложили и одбили су да потпишу Јаков деркијски и Максим сардски. Церемонија је обављена 7. децембра 1965. године истовремено на Фанару и у Риму. Православну делегацију чинили су митрополит Мелитон илиуполски, архиепископ Јаков амерички и митрополити Атинагора тијатирски и Хризостом аустријски у пратњи архимандрита Максима Агиоргусија и Ђакона Вартоломеја Архондонија (данашњег Васељенског Патријарха). Погледајмо шта о томе каже екуменистичка књига "Миротворци":

"У 11.10. у патријаршијски храм долази папина делегација на челу са кардиналом Лауренцијем Сеханом. Обучени су у свечане stole и одводе их до солеје. Патријарх силази са свога трона грли и целива Кардинала, надбискупа и друге чланове пратње. Кардинал се пење на споредни трон, а надбискуп седе у оближњу стасидију. Када је божанска литургија дошла до трентка читања Еванђеља, секретар Светога Синода архимандрит Гаврил је са амвона прочитао заједничку изјаву папе и патријарха." Врхунац је наступио када је архимандрит прочитао речи којима: "...такође одбацују и укидају из сећања Цркве анатеме које су биле уследиле, јер сећање на њих све до данас предствља препреку узајамном приближавању у љубави и стога исте предају забраву.... и коначно изражавају жаљење због тужних догађаја који су претходили и уследили

(анатемама) и који су услед деловања разних фактора, међу којима је и међусобни недостатак разумевања и поверења, коначно довели до потпуног прекида црквеног општења.." Након тога је патријарх свечано са трона прочитао свечани акт укидања анатема. Истог дана у 19.00 у римокатоличком храму Светог Духа у Цариграду служена је понтификална миса и отпевана је свечана доксологија **TE DEUM**.

Шта се тога дана догађало у Ватикану? "Председник патријаршијске делегације Митрополит Мелитон стиже у Рим у 16.00 часова 7. децембра. На аеродрому га дочекују ватикански великодостојници. У 20.30 патријаршијску делегацију уводе у базилику Светог Петра препуну великодостојника и народа. На улазу митрополит Мелитон облачи мандију. У пратњи кардинала Јохана Виленбранса који је био обучен у пуно бискупско одјејање као и других чланова делегације, улази у храм и смештају се на седишта десно од централног олтара "Исповедања" одмах до представника краљевских кућа. У дирљивој и величанственој атмосфери почиње служба. Улази литија коју чини 2399 чланова Другог Ватиканског Концила, патријарси, кардинали, надбискупи, бискупи у литургијском одјејању закључно са Папом Павлом шестим, који улази пешке (папе су до тада носили у носилци прим.прев.), обучен такође у белу архијерејску одежду са златовезеном митром носећи у руци архијерејски штап. Благосиља народ и успиње се у свој престо." Након произношења различитих литанија и саопштења четири последње одредбе Концила, папин секретар надбискуп Перикло Фелићи најављује кардинала Виленбранса, секретара повереништва за јединство хришћана, који је након бурног аплауза на француском језику прочитао заједничку изјаву патријарха и папе. Ускоро је почела понтификална миса у којој је саслуживало 24 јерарха. У једном тренутку митрополит Мелитон је у пратњи кардинала приведен пред папин трон где је кардинал Беа прочитао папски акт о укидању анатема на латинском (**AMBULATE IN DILECTIONE** - ходите у љубави) у коме се изражава жаљење због немилых догађаја из прошлости и изражава нада да ће скидање анатема омогућити успостављање пуног јединства. Папа потом свечано предаје Мелитону акт изменивши са њим целив мира који је пропраћен силовитим аплаузом. Све је то директно преносила папска радио станица у све крајеве света. Након мисе папа прима у својој палати цариградску делегацију. Митрополит Мелитон је том приликом изјавио: "Данас се између два прва Трона Запада и Истока официјелно и црквено остварује основна претпоставка постепеног превазилажења разлика у братској љубави... Ти, као први епископ Хришћанства и други по реду брат твој, Епископ константинопољски, након овог данашњег свештеног догађаја, можете ове године да се по први пут након дугих векова, једним устима и једним срцем обратите људима, који у Цркви и ван ње, у болу очекују благовољење и мир"

ПАПА ПАВЛЕ VI У КОНСТАНТИНОПОЉУ

"Папа носећи панагију коју му је патријарх поконио у Јерусалиму стиже пред капију Патријаршије. Звона звонко одјекују, а окупљено мноштво поздравља аплаузом и поклицима. Дочекују га митрополити халкидонски Мелитон и деркијски Јаков. Папи прилази свечана литија коју чине ђакони и архимандрити обучени у златоткане одежде и прате га до уласка у патријаршијски храма Св. Георгија. Тамо га чека Патријарх који носи своју свечану мандију. Са сузама у очима измењују целив у Христу и заједно улазе унутрашњост храма, док тридесетопеточлани византијски хор пева. "шта је добро и шта лијепо него када браћа живе заједно" (Пс. 132,1)

Двојица првојерарха пењу се на једну онижу платформу на којој су два идентична трона испред царских двери иконостаса. Ту се моле, "узимају време" као да ће заједно да служе. Десно од папе је поредан Свети Синод и гостујући јерарси. Лево од патријарха су кардинали и надбискупи из папине пратње. После тропара Светом Духу, апостолима Петру и Павлу и Богородици, следе стихови из великог славословља и јектеније које читају ђакони. По први пут у последњих петстотина и више година чује се из једних православних уста громка прозба - ЈОШ СЕ МОЛИМО ЗА НАЈСВЕТИЈЕГ ПАПУ РИМСКОГ И АРХИЕПИСКОПА И ПАТРИЈАРХА НАШЕГ... Била је то заиста дирљива историјска заједничка молитва, прва пред жртвеником и народом." Служба је завршена патријарховом молитвом и заједничким читањем "Оче наш". Потом су уследили поздрави двојице јерарха у форми дијалога:

ПАПА: Брате, многољубљени у Христу! Пре више од три године Бог нам је у својој бескрајној доброты даровао да се сусретнемо са Вама у Светој Земљи где је Христос основао своју Цркву и пролио своју крв за њу... Данас та иста љубав Христова и Његове Цркве доводи нас да изменимо целив братске љубави овде где оци наши у вери преминуше и исповедише једним срцем Свету Тројицу, неразделиву и јединосусну.

ПАТРИЈАРХ: Најсветији и многољубљени у Христу брате! Слава Богу који чини чудеса који нас је данас удостојио у својој бескрајној љубави и највећој части да примимо Вашу нам толико љубљену и поштовану Светост која нам долази из старог Рима носећи њен целив својој млађој сестри. (Цркви Новог Рима - Константинопоља, прим. прев.)

ПАПА: У светлости љубави наше према Христу и међусобне братске љубави откривамо опет дубоку једнакост наше вере, а ствари у којима још нисмо сагласни не треба да нас спречавају да осећамо то дубоко јединство.

ПАТРИЈАРХ: Господ нас је постепено водио и довео нас пред болне тачке наше заједничке историје. И наредио нам је да дигнемо завесу која нас раздваја.... Указујући послушање Његовој вољи, тежимо јединству свих и пуном општењу љубави и вере у саслужењу заједничке Чаше Христове... ПАПА: Љубав нам дозвољава да видимо наше јединство како расте у саслуживању и подстиче нас да све снаге покренемо како бисмо убрзали долазак тог дана Господњег... признавајући и поштујући једни друге... бринући се о целовитости и узрастању народа Божјег и избегавајући све што би могло да га раздели. Љубав је витална тачка, незамењива за

представу" видећемо опет 1979. г. приликом посете цариградског патријарха Димитрија Риму. Све ове нечувене активности и сентиментално-пророчке изјаве зачињене бујном грчком реториком изазвале су незадрживо незадовољство и буру међу многим православним

раст вере, а општење у истини је услов пуне манифестације љубави која се изражава у саслуживању.

ПАТРИЈАРХ: Саградићемо тело Христово, сакупићемо оно што је разасуто заједничким црквеним настојањима.... усмеравајући теолошки дијалог ка принципима пуне једнакости у темељним основама истине и слободе...

ПАПА: Са нелицемерном љубављу целивамо Вас светим целивом.

ПАТРИЈАРХ: Благословен си брате који долазиш у име Господње."

После овог разговора уследила је размена дарова. Патријарх поклања папи златоткани епитрахил из шеснаестог века. На њему је исписана посвета која каже: као знак да још од Апостола имамо заједничко благо свештенства. Када је патријарх ставио папи епитрахил око врата народ је спонтано почео да кличе - Аксиос! Аксиос! Папа је заузврат поклонио икону, рад сликара Трента Логаретија, којој се патријарх поклонио и целивао је. Служба се завршила заједничким благословом. Папа је изговорио латински последњи стих 2. посланице Коринћанима, а патријарх је завршио отпustom свете литургије. Хор је потом запевао многољетствије Папи и Патријарху. "НАЈСВЕТИЈЕМ И НАЈБЛАЖЕНИЈЕМ ПАПИ РИМСКОМ ПАВЛУ ШЕСТОМ, МНОГАЈА ЉЕТА!" Уследили су бурни аплаузи. Потом су изашли из цркве и заједнички благословили народ. У разговору који је уследио у Патријаршијском двору папа је замолио патријарха да приликом своје предстојеће посете православним патријарсима пренесе братске изразе љубави и да са своје стране учини све што од њега зависи да дође дан уједињења.

У 21.10. папа је дошао у латинску цркву Св. Духа. Дочекан је громком звоњавом. Једва успева са пратњом да се пробије кроз масу народа који се сакупио. Мешовити хор уз пратњу оргуља пева химну "Цхристус винцит". Након стиха са молитвом за папу, хор пева: "ATHENAGORAS ARCHIEPISCOPO CONSTANTINOPOLITANO ET OECUMENICO PATRIARCHA VITA, PAX ET FELICITAS PERPETUA." Двојица првопрестолника седају на свечане тронове постављене испред олтара. Папа носи панагију из Јерусалима и златоткани епитрахил, а патријарх златни крст папе Јована XXIII. Служба је почела химном Светом Духу "Veni creator spiritus". Потом је папа прочитао молитву, а након тога је уследило читање Апостола (Еф 3, 8-21) и Еванђеља (Јн. 14, 23-30). Хор је опет запевао химну "Ubi caritas" а онда су почеле литаније за оба првојерарха. Саслужење је завршено молитвом отпуста и прочитаним "Оче наш" на оба језика. Након што су папа и патријарх изменили целив мира и заједнички благословили клир и народ напустили су храм док је хор певао "Magnificat anima mea dominum" (Велича душа моја Господа)

ПАТРИЈАРХ АТИНАГОРА У ВАТИКАНУ

У петак 26. октобра 1967.г. Папа Павле шести и Патријарх Атинагора сусрели су се по трећи пут. Са сузама су изменили изразе мистичне љубави, свети братски целив што је пред очима милиона гледалаца који су све то посматрали преко Евровизије заиста чинило дирљиву сцену. То је био најјачи доказ јединства у Христу. Двојица првојерарха благословивши народ улазе у препуни храм у коме су већ место заузели кардинали, преко двестотине чланова Бискупског Синода, клир и представници редовничких заједница Рима, чланови дипломатског кора и друге званице. На почетку су се поклонили пред капелом Светих Тајни и Богородице, а потом се упутили до гроба апостола Петра док је хор сикстинске капеле певао разне химне. Тамо су се обојица тихо помолила и патријарх је даровао једно византијско кандило које је сам и запалио. После тога успињу се на централни олтар изнад гроба апостола Петра који покрива величанствени Бернинијев цибориј. Први пут у историји папства поред папиног трона постављен је још један за првопрестолнике Старог и Новог Рима. Одатле су папа и патријарх учествовали у богослужењу који је у ствари био скраћена божанска литургија без проскомидије, освећења дарова и причешћа нешто као литургија пређеосвећених дарова, само без евхаристијског дела који ће се укључити онда када све буде спремно за саслуживање, односно када Свети дух то омогући својим надахнућем. Богослужење је почело 118. псалмом, уводном молитвом, читањем апостола (Фил.2,1-11) на латинском језику. Потом је уследила химна "Ubi caritas". Прочитано је и Еванђеље (Јн. 13, 1-15) кога је прочитао у византијском напеву на грчком језику Велики Архијакон. После тога почеле су јектеније верних на шест језика на које је народ громко одговарао Κυριε ελεησον. Прочитан је пролог "узношења" са једном дугом папином молитвом за јединство Цркве. Након тога хор је отпевао песму: Свет, Свет, Свет Господ Саваот. Сви су прочитали "Оче наш", после чега су уследили поздравни. Након ове службе сишли су у крипту пред гроб папе Јована XXIII где је патријарх Атинагора видно узбуђен припалио свећу, окадио гроб и отпевао неколико песама из службе за упокојене. Након тога је на гроб положио три класа уз речи Еванђеља: "Ако зрно жита паднувши на земљу не умре, само остаје, а ако умре многи род доноси." (Јн 12,24) Папа је потом рекао: "Ви представљате предање Црква Понта, Галатије, Кападокије, Азије и Витиније. Патријарх му је одговорио: "А ви сте носилац апостолске благодати и наследник плејаде светих људи који су позвани на Трон први у части и поретку у Васељенској Цркви." Богослужење је завршено молитвом Патријарха за мир Цркве и света и апостолским благословом двојице првопрестолника. Потом су обишли главни олтар док је хор певао химну: "Певајте Господу песму нову." (Пс. 97)

хришћанима. Митрополит флорински Августин је 1969. год. поднео представку синоду због "неканонских и неправославних активности Патријарха". Света Гора је још раније протествовала 1964.г. када су атонски монаси осудили "ове проунијатске активности и ставове Васељенског Патријарха и његових истомишљеника" Они су апеловали на Патријарха да престане са екуменистичким активностима, а уколико устраје у њима запретили су да ће прекинути општење са њим. Протести долазе са свих страна. Поглавар Руске заграничне Цркве, митрополит Филарет у своме писму патријарху Атинагори поводом "скидања анатема" истиче да нико нема право да у име целе Цркве чини оно што је противно учењу и црквеним канонима. Он се позива на 15. канон Прводругог сабора у Цариграду из 861 г. који назива "часним међу православним хришћанима" оне епископе и клирике који прекину општење са својим патријархом уколико он отворено проповеда јерес. Са свих страна се чује став "да нема компромиса у стварима православне вере". Какав је одговор Цариграда на све ово?

Потпуно игнорисање. Васељенска Патријаршија до дан данас није објавила никакав демант, или барем објашњење својих јеретичких ставова и активности, него је са њима наставила још даље. Остале помесне Православне Цркве не само да су ћутке прелазиле поред свега што се дешава чувајући лажни мир у Цркви и тиме прећутно аминуюћи увођење нове јереси у оквиру Цркве, већ су поједини представници њихове јерархије и сами почели да активно учествују у екуменизму превазилазећи често и "кардинале са Фанара".

Екуменски кругови видели су у патријарху Атинагори "пророка новог времена", "духовног оца православне ренесансе" (архиепископ Јаков амерички)⁴⁰. Часопис *Εκκλησία* предњачио је у похвалама приказујући га као светитеља. (*Εκκλησία* 1.15.1972). Архиепископ атински Јероним, који је остао упамћен као велики пријатељ римокатолика и екумениста без икакве резерве, поводом смрти патријарха Атинагоре 1972.г. изјавио је да "велики не умиру, а Атинагора је заиста био велики...

То да је био велики најбоље потврђује не само његов живот већ и његова смрт. Јер никада до сада у историји Православне Цркве смрт једног поглавара није изазвала такву свехришћанску жалост и саосећање целога света." Чак је и Свештана општина Свете Горе упутила телеграм у коме изражава молитвену жељу "да се душа покојног патријарха нађе у заједници са Златоустим, Василијем, Григоријем и Фотијем Великим". Тешко је разумети до које мере полтронска куртоазија може да доведе хришћанску савест. Частан је помена пример једног атинског ђакона који је одбио да служи парастос патријарху Атинагори пошто је он јеретик. Свакако, много је православних хришћана у Грчкој који су били ужаснути нечувеном издајом Православља на Фанару, али нажалост на такве тонове ретко наилазимо у изјавама црквених званичника. Ипак гласови протеста долазили су од стране великих духовника као што су били о. Епифаније Теодоропулос⁴¹ и отац Филотеј Зервакос, игуман манастира Лонговарда на Паросу који је као верно духовно чедо св. Нектарија Егинског на време осетио опасности екуменистичке јереси.⁴² Протествовао је и митрополит Филарет из Њујорка својим чувеним "писмима бола", затим бројни теолози и савесни

⁴⁰ Архиепископ Јаков је дао да се подигне велика статуа патријарха Атинагоре у парку богословске школе у Бостону. Статуа представља патријарха са путиром у руци како позива све хришћане на општење у једној чаши. Не би било чудо да екуменисти једнога дана покрену и процес канонизације патријарха Атинагоре. То би био једини "светитељ" Цркве који је подржавао екуменистичке ставове.

⁴¹ Архимандрит Теофаније Теодоропулос је написао светоотачки оштро отворено писмо патријарху Атинагори у којем раскринкава његову издају Православне вере. Писмо је изашло у часопису "Три Јерарха" бр. 1228, 1965г.

⁴² Отац Филотеј Зервакос је написао једно отворено писмо патријарху Атинагори у коме му светоотачки оштро даје поуку о смирењу и поручује: "Ако заиста волиш папу, иди и кажи му целу истину: - Драги папа, пошто те волим рећи ћу ти непобитну истину. Слушај ако имаш уши да чујеш. Ти си први у гордости, а ја сам одмах за тобом. Ти, због тога што кажеш да си непогрешив, а ја зато што ме зову Најсветијим. Обојица смо лажови, зато што ни ти ниси непогрешив ни ја нисам најсветији. А, ако нас људи, у намери да нам ласкају, зову непогрешивим и најсветијим, кажимо им истину. Ми нисмо оно што мислите. Ми смо грешници. Кажите им оно што је Богочовек, Господ наш Исус Христос рекао богатом младићу: "што ме зовеш добрим. Нико није добар осим једнога Бога." (Мк. 10,18)..." Патријарх је љутито вратио писмо о. Филотеју не задржавши га код себе како не би остало у патријаршијским архивама. *Ορθοδοξος τυποζ*, Атина 1979. године.

хришћани из целог света.

Званична Српска Црква је пред свим овим ћутала. Једино се чуо глас архимандрита Јустина Ћелијског, који је у послератном периоду опште апостасије и колаборационизма са безбожним властима, био и остао "духовни Патријарх" православног српског народа. Он је дубоко осећајући и литургијски проживљавајући дух апостолске и светоотачке истине написао поводом патријарха Атинагоре: "А патријарх цариградски? Он својим неопапистичким понашањем својим речима и делима саблажњава већ деценијама православне савести одричући јединствену и свеспасоносну истину Православне Цркве и вере, признавајући Римског врховног првосвештеника са свом његовом демонском гордошћу"

Ове речи јасно изражавају један зрео, искрен и светоотачки став према патријарху јеретику као и прецизну дијагнозу основних намера Цариграда које наследници патријарха Атинагоре све до данас спроводе на очиглед и прећутно одобравање званичника Цркве. Сви ови догађаји и активности првојерарха Цариградске Цркве и његових истомишљеника широм православног света пластично одражавају основни дух философије 20 века која иако разједињена у стотинама разних философских праваца и идеологија ипак има заједнички именоватељ. Њу је можда најјасније изразио Иван Карамазов који каже: "Бог је мртав, зато човек постаје Бог и све је могуће." Ова мисао је срж савременог нихилизма, анархизма и екуменизма. Екуменисти упорно спомињу синтагму "Нова Епоха". У корену те идеје лежи древна јерес хилијазма, јер шта би друго могло оправдати такве радикалне промене и монструозна изопачења Православља осим чињенице да улазимо у нове историјске околности, нову врсту времена у којој идеје прошлости више нису важне. Основни руководилац свих ових кретања заправо је дух времена. Римокатоличка "црква" вековима води борбу да преобрази Хришћанство у хуманизам. На Другом Ватиканском Концилу истакнута је потреба посавремењења цркве у сваком погледу – **aggiornamento** (посавремењење). Папа Павле VI пророчки изјављује: "**VOX TEMPI - VOX DEI**" (Глас времена је глас Божји). Колико је то само супротно светоотачком начину размишљања великог исповедника Православља - Св. Атанасија Великог који је говорио "Знајте да морамо да служимо не (овом) времену већ Богу." Било је, дакле, потребно да се реформа спроведе и на Истоку. Патријарх Атинагора је упорно радио на увођењу новог духа у Цркву не обазујући се на то да тиме крши десетине канона и целокупну свештену традицију Цркве. Уосталом, његови истомишљеници никада нису ни покушавали да га оправдају као теолога или традиционалисту. За њих је он "пророк новог времена" чије се идеје не могу осудити зато што он већ живи у "новом времену" испред свога времена и своје генерације. Сам Патријарх често је говорио о "Трећем добу Светога Духа". Ради се о старој хилијастичкој идеји коју је проповедао и Берђајев, а може се пратити у прошлост директно до Јоакима од Фиоре, а индиректно до монтаниста. Идеја Новог доба прожима готово целу европску мисао у периоду последња два века. Ове идеје посебно су актуелне у многим савременим покретима обједињеним под именом **New Age** (Ново Доба), или **The Age of Aquarius** (Доба водењака) што означава почетак новог астролошког циклуса и крај једног цивилизацијског периода у коме је доминирало Хришћанство. У намери да коначно отшкрину двери хиљадугодишњег царства мира и благостања на земљи, главни инспиратори ових идеја константно су форсирали појам "прогреса" који је кључна реч свих европских револуција. Стално се говори о новој моралности, новом поимању религије, братству свих народа и вера, толеранцији и компромису, пролећу Хришћанства и потреби реинтерпретације појма Цркве. А све ове поменуте идеје поред њима сличних у области политике и економије саставни су део Новог светског поретка, који има за циљ да изврши преправку Божјег Поретка, и да створи људско царство на земљи без Бога. Нажалост, и поред вероватно искрених добрих намера неких наивних екумениста, овај покрет служи управо сасвим супротно циљу, уништењу Цркве и Православне вере и остварењу земаљскога царства Антихриста.

ПАТРИЈАРХ ДИМИТРИЈЕ - НА СТРАНПУТИЦИ СВОГА ПРЕТХОДНИКА

Патријарха Атинагору је на престолу Цариградске Цркве наследио 1972. г. патријарх Димитрије. Многи су веровали да ће Атинагорин наследник напустити дотадашњи курс, пошто се радило о човеку који се између осталих потенцијалних кандидата (као што је инфамни екумениста архиеп. Јаков амерички), није претерано истицао у екуменистичким настројењима. Међутим већ на основу његове беседе на устоличењу било је јасно да он наставља пут свога претходника. Ево његових речи:

"Са овога места, као први међу једнаким Свете Православне Цркве поздрављамо Најсветијег и Најблаженијег Папу Римског Павла VI и првог међу једнаким у целој Цркви Христовој, брата поштованог и старијег, Епископа Старог Рима и Патријарха Запада најблаженије поглаваре древних апостолских Цркава, Његову Милост Архиепископа Кентербериског, поштованог поглавара Старокатоличке Цркве и све поглаваре Хришћанских Цркава, Вероисповести и са њима Светски Савез Цркава... и изражавамо своју решеност да у верности досадашњем делу Васељенског Патријарха следујемо светоме и великом путу великог нашег претходника блаженопочившег патријарха Атинагоре I у изградњи свеправославне слоге и међухришћанског јединства. Никако нећемо пропуштати своју обавезу да наставимо дијалог најпре са Исламом, а онда и са осталим већим монотеистичким религијама..."

Обратимо пажњу на прве речи Патријарха. Оне сасвим јасно показују јасан став да Православна Црква није једина Црква Христова и да Патријарх Цариграда као први међу једнаким у Православној Цркви није први међу једнаким у Цркви Христовој, јер то место припада Папи Римском. Дакле, опет, идентичан став. Фанар се понаша као да раскола нема, као да Римска "црква" није пре десет векова отпала од Католичанске и Апостолске Цркве Божје.

На дан уочи самог избора патријарха Димитрија, 15. јула, на литургији у патријаршијском храму Св. Георгија, свештеник Панајотис Хинарас је у присуству више митрополита цариградског престола причестио групу римокатоличких туриста из Белгије. Ускоро после су уследиле прве реакције на овај скандал. Орθοδοξοζ τυποζ између осталог закључује да ако Његова Светост ћутке пређе преко овог догађаја "то ће значити да нови патријарх Димитрије намерава да настави јеретички пут свог претходника, што ће бити права пропаст за Велику Цркву Христову."⁴³

У својим ставовима према разним хришћанским конфесијама као и према нехришћанским религијама Патријарх користи уобичајени екуменистички вокабулар. За њега јеретички монофизити Копти и православни "нису туђи једни другима већ су "једноставно одвојени". Паписти су браћа у Христу" којима је дозвољено да за време литургије улазе у олтар (као што је био случај са папистичким свештеником Едмондом Вутсином који је у тренутку хиротоније помоћног епископа митрополита Халкидонског, по сведочењу римокатоличког грчког часописа Καθολικη, стајао уз саму часну трпезу патријаршијског храма Св. Георгија.)

У својој посланици муслиманима поводом њиховог празника Бајрама, патријарх Димитрије им поручује: "Један Велики Бог, чија смо сви ми деца, сви који верујемо и клањамо се Њему, жели да се сви спасемо и да будемо браћа." Заиста тешко је разумети како могу бити деца Божја они који не прихватају његовог Сина јединородног и какво је братство и заједница могућа са лажи и неистином.⁴⁴ Бог заиста жели да се сви спасемо, али само је

⁴³ Орθοδοξοζ τυποζ год. II 167-168, 1. и 15. август

⁴⁴ У вези братства са муслиманима понављамо речи Св. Владике Николаја: "Бог је Творац свију људи. А Бог је Отац само оних људи који верују у Сина Божјега и у синовство. "Који се год одриче Сина, тај ни Оца нема, а ко признаје Сина, тај има и Оца". (1Јн. 2,23) - Сви су људи створења Божја и потенцијално синови Божји. Али

једно име у којем се спасавамо - име Исуса Христа (ср. ДА 4,12). Свакако, екуменисти сматрају да је наша дужност и обавеза да просветлимо заблуделе истином Православља и да је неопходно да је проповедамо муслиманима, будистима и другим. Али, да ли их просветљујемо честитајући им Бајрам и помирљивим речима говорећи им да смо сви ми браћа и да треба да чинимо добро, прећутујући истину да је вера њихова од "оца лажи". Да ли су свети новомученици честитали Турцима њихове безбожне празнике? Да ли је то чинио Св. Козма Етолки или било који светитељ Цркве Христове? Да ли су Свети Оци слали јеретицима честитке за њихове празнике и долазили на њихова рукоположења и клицали им "Аксиос" - достојан? На крају крајева, да ли су сви Свети Оци били у заблуди и без љубави Божје када су истину Божју сведочили исповедајући је као једино спасавајућу под капом небеском. Идеја да учешћем у екуменском покрету помажемо неправославним да спознају истину Православља само је празан изговор или у крајњем случају знак потпуне наивности и заблуде. Колико смо за ових неколико деценија сведочења Православља успели да "просветлимо" англиканце, лутеране и друге протестанте који сада на очиглед православних епископа дрско рукополажу жене за свештенике, отворено оправдавају хомосексуалност, развијају крајњи верски синкретизам или колико смо просветлили паписте који нескривено подржавају разбојничке активности унијата у Украјини, Румунији и другде и ни у једној јоти не одступају од богохулних учења о "божанској институцији папског примата" , неправилног тријадолошког учења, и других јереси. Како смо учествујући у "дијалогу љубави" дошли до таквих импозантних резултата? Само тако што смо проповедали лажну љубав, љубав незасновану на истини. Определили смо се за лицемерни сентиментализам. Свети Максим исповедник отворено каже: "Саветујем да јеретицима као јеретицима не треба помагати пружајући подршку њиховом безумном веровању, јер ја не називам љубављу, него ЧОВЕКОМРЖЊОМ и отпадањем од божанске љубави када неко помаже јеретичку заблуду на још већу пропаст оних који се држе те заблуде." Неко ће можда да каже да екуменисти не подржавају јерес, већ сведоче једину истину Православља. Без сумње много је православних екумениста који учествују у овом покрету са искреним намерама, међутим постављамо питање: Колико је један паписта или протестант убеђен и уверен да је Православна Црква једина и целовита Црква Христова и да су друге "црквене заједнице" јереси, када православни епископи са поштовањем присуствују службама јеретика, заједно са њиховим бискупима благосиљају народ, учествују у појединим деловима "богослужења", а да не спомињемо крајње примере забране крштења јеретика, отвореног признања њихових "св. тајни" и причешћивање са њима. Све ове активности управо подстичу јеретике у убеђењу да смо сви ми једно исто и да један римокатолик нема потребе да прелази у Православље већ да остане у своме "локалном црквеном предању" и тако се спасе. У том контексту можемо да разумемо зашто је за унионисте питање увођења западног календара тако важно. Тешко је, наиме, убедити прост народ који се држи своје вере и својих празника да су исто што и Латини, међутим када слаavimo празнике у исто време са јеретицима, аргументи су много снажнији. Запад се за Православље у суштини интересује археолошки и естетски, налазећи у њему велико духовно богатство израза, али не и суштину богочовечанске истине. Вероватно ће неки у одбрану својих ставова навести да не би било обраћеника паписта у Православље да наша Црква није учествовала у екуменистичким активностима. Међутим, чињеница је да оне који су се обратили из папизма или протестантизма у Православље нису обратили нити их за Православље одушевили наши екуменисти на Западу, већ пре свега они који своју Православну веру светоотачки живе и мисле (а међу таквим великим духовницима нема ниједног јединог поборника екуменизма). Највише је тих обраћеника управо одлучило да пређе у Православље на Светој Гори која је највећи бастион православног традиционализма и антиекуменизма. Али, напоменимо да су многи од њих имали великих мука да нађу епископе који ће их примити у Православну Цркву јер им је било стало да не ремете своје добре односе са Римом. И дан данас Светогорци тајно крштавају јеретике, јер је то званично забрањено из Цариграда, пошто је њихово крштење за Цариград сасвим пуноважно. То је

истински су синови Божији "они који Га примише и којима се даде власт да се назову синови Божји, који верују у име Његово, који се не родише од крви... него од Бога" (Јн. 1,12-13). Ова разлика између хришћана и нехришћана, тј. између рођених и створених мора се нарочито истицати у наше време вулгарне пропаганде да су све вере једнаке, снижујући планину у долине, а не дижући долине у висину планине."

право лице екуменизма.

Погледајмо, даље, на пример, како патријарх Димитрије честита годишњицу устоличења папи Павлу VI:

"У дубокој заједници љубави слаavimo са Светом Римском Црквом десетогодишњицу Вашег по милости Божјој избора и устоличења на престо наследника апостола Петра. Прослављамо ову годишњицу уз молитву за Вас, Најсветији и старији брате, за Свету Римску Цркву, за хришћанско јединство..."⁴⁵

Многи екуменисти се бране да су овакве и сличне изјаве уобичајена реторика у црквеној кореспонденцији. Довољно је, међутим, погледати сличне документе из ранијих периода Цркве и уверити се да то није никакво оправдање. Овакви изрази сасвим су уобичајени у међусобним односима поглавара Сестринских Православних Цркава, али нипошто у односу према представницима јереси које су анатемисане. Пре ће бити заиста да је у питању дубоко уверење цариградских првојерарха да: папистичка "црква" није јеретичка заједница већ сестринска "Црква Божја", да паписти поседују исправне свете тајне, да раскол није последица увођења јереси од стране Рима у учење Цркве већ резултат несрећних историјских околности које се могу исправити добром вољом, забором и дијалогом љубави, те да су теолошке разлике у учењу резултат различитог изражавања једне исте богословске традиције. Додуше, још ни на једном званичном православном сабору ове тачке нису усвојене, мада их својим делима исповеда велики број екумениста.

Погледајмо, сада, какав је конкретно став патријарха Димитрија поводом примата папе и вредности папистичких "светих тајни":

"...Ова Ваша посета, браћо, између осталог даје посебан нагласак највећем догађају ове године, навршавању целих десет година од како је Господ овамо довео нашег старијег брата, ПРВОГ ЕПИСКОПА ХРИШЋАНСТВА (πρωτου Επισκοπου Χριστιανοσυνηξ) а посебно што имамо заједничке Свете Тајне, тј. заједничко Крштење, заједничку Евхаристију и заједничко непрекинуто апостолско прејемство свештенства. Овога часа у мислима грлимо љубљеног у Христу Архипастира старог Рима, брата Папу Павла VI и његову Цркву."⁴⁶ Овакав став сасвим је у складу злогласног "Тијатирског Вероисповедања" митрополита тијатирског Атинагоре, познатог екуменисте, где се између осталог каже: "Хришћани верују да истинско рукоположење и свештенство имају и преносе: православни епископи, копто-јерменски и етиопски епископи, англикански епископи... Зато су и свете тајне англиканаца заиста тајне Једне Свете Католичанске и Апостолске Цркве као што су и свете тајне Римокатолика." (Ομολογεία Θεϊατεϊρων Лондон 1975⁴⁷). Овај став је Московска Патријаршија практично остварила својом одлуком од 29. децембра 1969.г. када је одлучено да се успостави **intercommunio** са римокатолицима. Отац Јустин Поповић назвао је ову одлуку Јудином и "супротном свим светим догматима и канонима Православне Цркве." Он даље наставља: "Са овом одлуком, јединственој у историји Православне Цркве и њеном догматском и канонском предању, о светотајинском општењу са отвореним јеретичима цело

⁴⁵ Εκκλησια 80&26 1973.

⁴⁶ Обраћање патријарха Димитрија кардиналу Јохану Вилембрандсу 30. новембра 1977.

⁴⁷ Када смо већ код архиепископа Атинагоре Кокинакија навешћемо једну његову нечувену изјаву коју је објавио часопис Св. Григорије Палама бр. 658 март-април 1977. г.:

"Опште је познато да су многи наши епископи у Европи и Америци, још много пре позитивне синодалне одлуке Московске Патријаршије, којом се допушта да се римокатолички хришћани у Русији причешћују у православним црквама, давали и сада дају божанско причешће Римокатолицима и другим хришћанима. То, додуше, није одлука целе Православне Цркве, већ осећај потребе неких појединих Епископа, који по својој савести не могу да одбију побожне и верне хришћане од свете чаше којој прилазе са дужном скрушеношћу, са вером и љубављу. На последњој седници епископа Васељенске Патријаршије у Патријаршијском Центру у женеви (фебруара 1976г.) ово питање је размотрено јер се са тиме сусрећу сви епископи и делују по осећају своје савести и процени потребе као и људи који им долазе. Међутим, независно о тога литурзи треба искрено да процене да ли су приправни за пришеће православни хришћани који прилазе Чаши Евхаристије. Да ли су они припремљени вером? Да ли су они спремни више од других. Времена нам намећу потребу да размотримо лицемерне и горде ставове о безгрешности и спремности православних и грешности и неспремности римокатолика, англиканаца и других хришћана."

богочовечанско тело Православља је дубоко рањено, сви Оци и сви Синоди су обезвређени, црквени догмати и канони су погажени, Црква Христова, непорочна невеста је бачена на отровно ђубриште јеретика."

У данашње време када се активно ради на сједињењу са монофизитима веома је занимљиво приметити да Цариград још и даље има свој јединствен став о томе. Обраћајући се коптском патријарху шенуди, патријарх Димитрије изјављује: "Најблаженији брате најсветије Коптске Цркве,

Нажалост, тако је много векова прошло у (међусобној) отуђености... Након познатих оптужби свештених људи са обе стране, раскол је за Копте био више средство националног ослобођења, док су догматске ствари биле само ПРОСТА РАЗЛИКА У ИЗРАЗУ.⁴⁸

Исти принцип се може приметити и у односу према англиканцима. У обраћању архиепископу Когану патријарх смело говори:

"...Јер верујемо на Истоку да је Васкрсли Христос присутан до свршетка века у Цркви и тамо где је она помесно присутна преко непрекинутог апостолског прејемства канонског епископа и свете тајне Евхаристије коју он свршава. У тој вери наш Православни Исток прима Вашу Милост у овом свештеном средишту Православља..."⁴⁹

Познато је да је један од основних задатака светског екуменизма био усаглашавање календара. Та намера је делимично и остварена увођењем грегоријанског календара у неким помесним православним Црквама, нажалост уз страшне и непроболне ране и расколе које је такав непромишљени корак изазвао. Међутим, питање усаглашавања заједничког прослављања Васкрсења Христовог било је много теже усагласити пошто је промена пасхалије прихваћена на Првом васељенском сабору у Никеји канонски забрањена.⁵⁰ Други Ватикански концил 4. децембра 1963.г. налаже "да се установи непокретна недеља за празник Пасхе...". Ову иницијативу Другог Ватиканског сабора патријарх Атинагора је одушевљено прихватио у својој Васкрсној Посланици 1966.г. у којој се залаже да Васкрс буде непокретни празник који би се славио у исти дан у целом Хришћанству. Наследник патријарха Атинагоре такође се у својој Васкрсној Посланици 1974.г. залаже за исту идеју. Данас пасхалија још није промењена, мада је Финска Црква на своју руку одлучила да Васкрс слави у исто време када и већински лутеранци (дакле по римокатоличкој пасхалији). Као и у сличним случајевима није било никаквих протеста, иако се ради о грубом канонском прекршају. Црквена савест нашег времена изгледа да спава дубоким сном.

Признање осталих хришћанских заједница као истинских Цркава Божјих за екуменисте није само ствар куртоазне реторике, већ једног дубоког уверења да је у њима могуће спасење. У своме поздравном писму патријарху Димитрију кардинал Вилембрандс отворено каже:

"Наше Цркве, као органи спасења настављају своју просветитељску мисију, проповедајући реч Божју која нам је дата у учењу Апостола, отелотворујући нове ученике у Христу, свештеновршећи тајну спасења - божанску Евхаристију."

Патријарх одговара следећим речима: "Заједно исповедамо оно што је Ваша, врло нам драга, Еминенција рекла у своме обраћању... Данас Вас примамо као заједничаре у сведочењу верности према Исусу и желимо да имамо са Вама ово заједничко сведочење пред целим хришћанским и нехришћанским светом."⁵¹

Неколико година касније Патријарх ће истом кардиналу упутити следеће речи: "Примамо Вас и сусрећемо се са Вама у литургијској молитви у овом свештеном храму где

⁴⁸ Еπισκεψις бр. 169 од 15.5.1977.г. Еπισκεψις бр 464 од 1.10.1982.

⁴⁹ Исто

⁵⁰ "Сви они, који се усуде да повреду наредбу Светог и Великог Сабора, који се сакупио у Никеји у присуству благочестивог и Богу омиљенога Цара Константина, у погледу празника спаситељне Пасхе, имају бити одлучени и искључени из Цркве, ако по својој расположности к препирању остану упорни противу добре установе..." 1.канон Антиохијског Помесног Сабора

⁵¹ Еπισκεψις бр. 90 11.12.1973.г.

се још осећа духовно присуство онога који Вас је послао" (Папе)⁵²

Приликом доласка папе Јована Павла II 1979.г. у Цариград уприличено је пригодно екуменистичко саслуживање слично већ поменутиим спектаклима из времена патријарха Атинагоре. Патријарх, обучен у свечану мандију, дочекао је Папу у порти патријаршијског храма одакле су заједно уз певање хора ушли у цркву. Почеле су молитве, заједно је прочитан Оче наш, отпевана су многољетствија, а на крају су уследили поздравни говори пропраћени френетичним аплаузима. Великодостојници су на крају у свечаној литији изашли из цркве уз звоњаву звона и ушли у зграду Патријаршије. Увече истог дана Папа је служио мису у латинској цркви Св. Духа у Цариграду. Пред почетак обреда ушао је Патријарх, обучен у мандију у пратњи митрополита и уз громогласни аплауз изменио целив мира са Папом на соли. Хор је на латинском певао посебну химну у част Патријарха. После службе је уследио пријем у нунцијату. Након неколико дана, на сам празник Св. Апостола Андреја, патријарх Димитрије је са већим бројем митрополита служио свечану литургију у патријаршијском храму. Папа Јован Павле II је дошао пред почетак службе и дочекао га је сам Патријарх у пуном архијерејском одјејанију. Уз аплаузе одушевљења Патријарх је Папу увео у свечани трон одакле је пратио целу службу. У време целива мира Патријарх је изашао кроз царске двери и пришао Папи како би изменили целив. Оче наш је читао сам Папа на латинском језику. По завршетку литургије уследиле су размена дарова, поздравне беседе и неизбежна многољетствија после чега су првојерарси изменили поново целив мира и заједно благословили народ. По изласку из цркве Патријарх и Папа су опет благословили народ са терасе патријаршијског двора. У својој беседи Папи, Патријарх је између осталог са заносом изјавио: "Верујемо да се овде у овом тренутку међу нама налази сам Господ, а над нама Дух Утешитељ, да се са нама веселе браћа Петар и Андреј и да радују духови заједничких Отаца и мученика који нас подсећају да се пред нама, и нашој одговорности, налази нестрпљиво очекивање раздвојених Хришћана, бол човека без Бога и без Христа..."⁵³

Сличну сценографију имали смо прилику да видимо у време Патријархове посете Риму 1986 год. када су се поновиле скандалозне сцене претходне посете патријарха Атинагоре Риму. Режија је била слична оној у Цариграду. Патријарх, у свечаној мандији, уведен је на олтарску платформу препуне цркве Св. Петра, где су била постављена два трона. Патријархов архијакон је у току папске мисе узео учешће у некој врсти малог входа, да би после читао Еванђеље на грчком и по завршетку читања принео Еванђеље Папи на целивање и благослов. Папа и Патријарх читали су Символ вере на грчком језику без додатка **Filioque**.⁵⁴ И овде се поновио неизбежни "целив мира" који је постао главна атракција сваке екуменистичке представе. У дубоком ганућу два првојерарха су изменила целив док је народ изражавао своје незадрживо задовољство громогласним аплаузом. Остало време службе Патријарх је са својом пратњом провео у свечаној ложи. У тренутку "освећења дарова" када је Папа уздигао хостију, сви чланови цариградске делегације у дубоком поштовању су оборили главе. Нису изостали ни заједнички благослови, ганутљиве беседе и свечана литија. Цели овај догађај је преносила телевизија. На тај начин су пред милионима гледалаца вековна предања и канони Православне Цркве дрско погажени и исмејани као превазиђени. Патријарх са својом пратњом у којој је видно место заузимао и садашњи васељенски патријарх Вартоломеј, наставио је свој "пут мира" посетом Енглеској где се поновило слично саслужење са архиепископом кентербериским. Потом је извршена посета женеви, Светском Савезу Цркава где су после заједничке молитве измењени дарови љубави. Том

⁵² Елџкеџић 30. новембар 1980

⁵³ На основу писања листа аустријске митрополије бр. 52-67,

⁵⁴ Ово је посебно одушевило многе екуменисте, иако сви добро знамо да папа редовно исповеда и чита на мисама Символ вере са тим додатком. Римокатолици првобитни текст Никејског Символа гледају као један од стадијума у еволуцији хришћанске догме (посебно што се тиче тријадологије). Он је за њих занимљив историјски куриозитет као и неки други стари симболи које повремено користе. Рим у суштини верује да је православна теологија застала на једном степену свога развоја, тако да православни иако поседују истинску веру, не поседују сву њену пуноћу коју је Свети Дух "открио" римокатолицима у наредним вековима после Великих Сабора. Учење о тзв. "еволуцији догматског учења" даје алиби папистима да уводе и формулишу нова догматска учења, која нико од Светих Отаца није исповедао.

приликом је зграду централе ССЦ патријарх назвао "нашим домом". Можемо само са пророком Давидом да узвикнемо: "Благо човјеку који не иде на вијеће безбожничко, и на путу гријешничком не стоји, и у друштву неваљалијех људи не сједи!"⁵⁵

Следећи свог претходника, патријарх Димитрије готово отворено негира да је Православна Црква једна и једина и нераздељива Црква Божја и заступа јеретичку идеју раздељене Цркве коју је потребно опет ујединити. У својој Божићној посланици 1978. године, он изјављује: "Са овога свесвештеног васељенског трона упућујемо следећи апел и позив васељени: Од разлика између Цркава и наших црквених питања кренућемо према једној и уједињеној Цркви Христовој. А од мноштва, разлика,... ућићемо у сједињену и збратимљену свечовечанску заједницу. Уједињена Црква у уједињеном човечанству."⁵⁶

Уместо да позива свет да прими свеспасоносну православну истину Христову и сједини се у духу истине и љубави, Цариград упорно проповеда "ново хуманистичко Еванђеље"-сједињења "цркава" у компромису љубави, што је само пут ка свеопштем уједињењу целог човечанства. Иако нисмо компетентни да закључујемо да ли је Патријарх имао везе са масонским покретом, ипак не можемо а да не приметимо да његове идеје, као и многе идеје његове двојице претходника неодољиво одишу духом масонских теорија о уједињењу света, најалост, много више него духом Христовог Еванђеља.

У целом овом низу екуменистичких изјава нису изостале ни практичне потврде "теологије сестринских цркава" од стране цариградских јерарха. Догађај у православном храму у шамбезију само је један пример литургијског гостољубља које је постало уобичајено широм Европе. По наводу листа *Ορθοδοξία* од 2.5.1974.г, приликом сусрета православних и протестаната у Патријаршијском Центру у женеви митрополит трануполски Дамаскин уступио је немачком надбискупу Кунсу православни храм Центра како би у њему могли да одслуже протестантску мису. И заиста, протестанти су служили на православној часној трпези користећи и православне свете сасуде! Заиста, гостољубље без преседана!⁵⁷

Све ове активности пропраћене нескривеним изразима уверења да је сазрело време да се успостави јединство Цркве, као да је Црква тобож лишена јединства, фелерична и непотпуна, само су припреме за Велики Васељенски Сабор који Цариград упорно већ деценијама припрема. Није тешко закључити да се ради о једном унионистичком сабору на коме ће стотине хришћанских јереси бити саборски и компромисно уједињене са православном истином спасења. Можемо само замислити на основу ових неколико најрадикалнијих примера кореографију тог сабора као и сентименталну реторику којом ће обилovati беседе његових протагониста. Опасност овог унионистичког сабора на време је увидео и св. отац Јустин "елијски који је одмах написао представку Синоду у коме упозорава на опасност одржавања овог сабора у оваквим историјским околностима.

Поред првојерарха цариградског трона чије екуменистичке изјаве пошто долазе са највишег нивоа имају и највећу тежину, много је и других посленика на овом пољу који својим скандалозним изјавама не само да не заостају за горе споменутим већ их и у много чему отворено надмашују у својој смелости.

АПОСТОЛИ ЕКУМЕНИЗМА

Један од најактивнијих чланова екуменског покрета при Цариградској Патријаршији је свакако садашњи архиепископ Јаков амерички, који је још од времена патријарха Атинагоре

⁵⁵ Пс 1,1

⁵⁶ Божићна порука патријарха Димитрија 1978

⁵⁷ Према правилима Православне Цркве, храм на чијој су часној трпези јеретици свршавали своје богомрске тајне треба поново осветити. Ово правило се потпуно пренебрегава. Данас су у дијаспори чести случајеви "позајмљивања Цркава", мада Свети Оци говоре да је боље литургију одслужити под дрветом на отвореном ваздуху него ли у јеретичком храму. (Поводом овога питања, можемо да напоменемо да је на вест о посети англиканског архиепископа Београду, када је дотични уведен у олтар и успут "уделио" благослов служашцем јеромонаху (?!), отац Јустин Ћелијски изјавио да Цркву треба поново осветити.)

редовно учествовао у свим већим екуменистичким сусретима. У црквеним круговима он је надалеко познат по најпровокативнијем модернизму, а класичан пример тога је његова изјава из 1967 у којој изражава потребу за једним "новим Хришћанством", заснованим на сасвим новим схватањима и дефиницијама⁵⁸. Он је активни учесник у свим међународним верским покретима и редовно учествује у екуменским "богослужењима" не само заједно са представницима конфесија хришћанске оријентације већ и са будистима, муслиманима и Јеврејима. Многи се сећају посете патријарха Димитрија Америци када је у Линколновом меморијалу уприличен велики екуменски спектакл (једна синкретистичка представа) тзв. **"Ecumenical Doxology of Peace"** (Екуменска доксологија мира) - у којој су поред патријарха Димитрија, митрополита халкидонског Вартоломеја (садашњег Патријарха) учествовали: архиепископ Јаков као домаћин, кардинал Џејмс Хики, надбискуп Вилијам Килер, један бискуп епископалне "цркве", лутерански бискуп, представници ССЦ, врховни рабин САД, директор исламског центра имам Фејзал Хан, представници јерменске "цркве" и многе друге званице. Римокатолички кардинал читао је Еванђеље док му је грчки православни хор певао Алилуја. Потом су читали молитве и протестанти, а хор је певао тропар Педесетнице.⁵⁹ Након тога јеврејски рабин прочитао је један псалм док је муслимански имам "надахнуто" прочитао одсечак из Курана. Ово "славље" је закључено химном "Нека је име Господње благословено од сада и до века". Заједничке молитве, читања из Еванђеља, Псалама и Курана била су зачињена певањем великог мешовитог међуверског хора, уз пратњу инструменталног оркестра са неизбежним звуцима оргуља, које су иначе постале све чешћи елемент црквеног декора грчких цркава Цариградске Патријаршије у Америци. Архиепископ Јаков је познат по сличним спектаклима који се редовно организују на подручју САД. Познат је његов став који је више пута изражавао да Црква не сме да остане везана за историјске претпоставке прошлих епоха и да инсистира на неком посебном начину живота. То је за архиепископа Јакова "одрицање живог предања које се развија са духом времена". Он сматра да су такви ставови супротни Православљу јер Православну Цркву своде на ниво јеретичке секте. У свом авангардном хипермодернизму грчки првојерарх америчког континента, покренуо је идеју за изградњу храмова које је назвао недогматски храмови у којима би припадници разних религија могли да се клањају Богу невидљивом "који није догматски већ једино љубављу одређен и дефинисан" (**who is dogmatically unspecified and defined only by love**)⁶⁰. Очигледно ради се о лажном богу омиљене антихришћанске јереси тзв. "агапизма".⁶¹

Друга личност из Цариградске Патријаршије, која управља Аустралијском архиепископијом је архиепископ Стилијан Харкианакис. Овај јерарх је попут архиепископа Јакова

---

⁵⁸ Занимљив је цели одломак "надахнуте" беседе овог јерарха: "Потребно је да се ослободимо јелинистичких идеја које су вековима владале хришћанском религијом и да их заменимо другим јер елинистичке идеје не значе више ништа савременом човеку. Потребно нам је једно ново Хришћанство, засновано на сасвим новим схватањима и дефиницијама (**we are in need of a New Christianity, based on entirely new perceptions and definitions**), јер када кажемо Врховно Биће у значењу Бога, омладина то не разуме. Учење о Логосу, као што је оваплоћење Бога Логоса у личности Исуса Христа, посебно догмат о Светој Тројници и њеним својствима као и о њеној свемоћи данас не могу проћи, када су елинистичке идеје превазиђене новим достигнућима. Не можемо да (људе) учимо оном хришћанству које смо ми упознали..." (New York Times 25.9.67)

⁵⁹ Екуменисти често говоре да је нова епоха у ствари ново време "Светог Духа". Док је традиционални појам Цркве заснован на другој личности Свете Тројнице, оваплоћеном Сину Божјем, чије је Црква истинско тело, "Црква Новог Доба" је пнеуматолошког карактера. Дух Свети обједињује разбијено огледало разједињене Цркве. Таква еклисиолошка теорија врло је привлачна и за нехришћанске религије, у којима по мишљењу неких православних екумениста (као што је епископ Георгије Кодр, Антиохијска Патријаршија) присутно надахнуће Светог Духа. Заиста, беспримерна бласфемија!

⁶⁰ Естиа, 17.8.1972.г.

⁶¹ Према писању листа **"The Hellenic Chronicle"** од 8. јула 1993.г. бивши председници САД, господа Картер и Реган из љубави и уважавања према архиепископу Јакову, покренули су кампању за прикупљање десетак милиона долара који ће бити материјална база за оснивање "Фонда архиепископа Јакова". Тај новац биће предат Националном савету хришћанских цркава Америке и ССЦ ради настављања екуменистичке делатности. Фонд ће давати средства за састанке теолога и поглавара разних цркава, са циљем уједињења. Нарочито ће се старати о финансирању богословија и младих црквених посленика који ће се припремати за важне улоге у екуменском покрету. Архиепископ Јаков је тако добио "част" да му екуменски настројени протестанти још за живота начине фонд који ће носити његово име.

познат по низу својих претенциозних теолошких изјава које већ годинама саблажњавају верни народ Аустралије, што је у новије време било и повод великих сукоба између Цариграда и Јерусалима. Међу најсаблажњивије изјаве овог архиепископа свакако спада његова Божићна посланица верницима 1988. г. у којој је отворено исповедио да је Господ Христос поседовао грешне пориве у својој човечанској природи.⁶² Овакав јеретички став осуђен је на Петом и шестом Васељенском Сабору. Архиепископ Стилијан је овај свој став већ претходно изразио у својој скандалозној изјави на другом каналу аустралијске телевизије 9. октобра те исте године када је у емисији у којој су учествовали представници разних религија на тему Скорцезеовог бласфемног филма "Последње Христово искушење", отворено казао да у том делу нема ништа богохулно, док су други учесници разговора осуђивали овај опсцени филм.⁶³ Сигурно, сви имају право на лично мишљење, али када такво своје мишљење изражава духовни пастир милиона православних верника било преко посланице или пред екранима државне телевизије то већ има много озбиљније импликације. Нажалост до дана данашњег сваки протест против оваквих и сличних новотарија гуши се са прећутном подршком Цариграда.⁶⁴ Резултат овога стања **status quo** јесте да све више младих Аустралијанаца грчког порекла тражи излаз у другим јурисдикцијама због отвореног екуменизма и административне тираније представника грчке архидијезезе. У Аустралији живи бројна грчка дијаспора, прилично велике економске моћи, тако да је Цариграду стало да поседује комплетну контролу над духовним животом Грка овог континента. Покушаји Јерусалимске Патријаршије да омогући Грцима да имају могућност преласка у другу канонску грчку јурисдикцију довео је до великог лома између Цариграда и Јерусалима, који је како ћемо касније видети резултирао рашчињењима и озбиљним претњама.

СПЕКТАКЛИ СВЕТСКОГ САВЕЗА ЦРКАВА

У новије време све су чешћа настојања да се организују екуменистичка богослужења у којима учествују представници разних конфесија. Од 24. јула до 10. августа 1983. у Ванкуверу одржан је велики скуп Светског Савеза Цркава. Између осталих "тачака програма" служена је протестантска миса којој је по сведочењу часописа **Newsweek** присуствовало око 3.500 хришћана из разних крајева света. Ту су били римокатолички свештеници, православни епископи који су по речима овог листа "до недавно избегавали овакве скупове". Службу је служио архиепископ кентерберијски Роберт Ранси са две свештенице, док су православни, римокатолици и монофизити учествовали у произношењу јектенија. Римокатолички бискуп Паул Вернер је читао Еванђеље, а Архиепископ Кирил из Московске Патријаршије помолио се да "ускоро стекнемо видљиво општење у телу Христовом, кроз ломљење хлеба и благослов чаше око једне трпезе." Грчки архиепископ Јаков је тог истог дана Преображења служио посебну литургију на којој је давао свето причешће не само православнима већ и свима другима који су прилазили чаши.⁶⁵ У току ове ванкуверске скупштине ССЦ, протестанти феминистичке оријентације жалили су се на

⁶² "Онај који мисли да је човечанска Христова природа пала са неба савршена и безгрешна, као неки метеор у магијском изненађењу, дакле механички и безболно, отприлике као што је **Deus ex machina** у античко време, он никада неће разумети степен истошчанија (кеносиса) који је на себе узео Божји Логос." Архиепископ Стилианос својом посланицом отворено учи да је Христос у почетку био грешан и да је бестрасност достигао постепено кроз борбу између своје две природе и две воље. (Види **Voice of Orthodoxy** (листа аустралијске архиепископије) дец. 1988г.)

⁶³ Још у септембру месецу исте године он је изјавио од речи до речи радиостаници 2АЕ: "Књигу која се зове "Последње искушење" прочитао сам пре више година... Сећам се снажног утиска који је она на мене учинила, као једно живо, изузетно живо штиво... Мене тај текст није саблазнио. Није ме саблазнио иако сам тада био студент теологије, јер сам видео да је Казанцакис покушао да прикаже потпуно људску природу Христову." (24.9.1988)

⁶⁴ Поред поменутих изјава архиепископа, познато је да он отворено признаје да човек вуче порекло од мајмуна (**Voice of Orthodoxy** јан-феб 1987.г. Због свих ових изјава митрополит флорински Августин је отворено протествовао у Цариграду. Међутим опет ништа није учињено.

⁶⁵ На основу Енциклике Синода Руске Заграничне Цркве из 1983.г.

полну дискриминацију присутну у тексту Светог Писма.⁶⁶ Поред тога, на овом незаконном скупу ССЦ, учесници су присуствовали и уздицању и постављању једног индијанског тотема - идола, који су канадски Индијанци послали "хришћанским" екуменистима. Нажалост и ту је било православних.

КОКЕТИРАЊЕ СА ИСЛАМОМ И ДРУГИМ РЕЛИГИЈАМА

Занимљиво је да екуменски покрет који је заправо потекао међу "хришћанским црквама" проширује активно своје деловање и на пољу све отвореније сарадње са нехришћанским и паганским религијама. Антиохијски патријарх Игнатије остао је запамћен по својој изјави на панисламској конференцији у Таифу, Саудијској Арабији. Између осталог он је рекао: "Као и ви, ми хришћани Истока налазимо се у тражењу лица Божјег... као и ви и ми се обраћамо Творцу неба и земље и тражимо у свако доба Божји опроштај. У Јерусалиму сваки поклоник једнога Бога уздиже своју молитву." Своје излагање је завршио жељом "да Бог пошаље вама своју богату милост. Нека је Бог са вама!"

Иначе, покушаји међурелигијског контакта са Исламом врло су деликатни с обзиром да се ради о религији која је вековима показивала крајњу нетрпељивост и агресивност посебно према Православљу. Колико православни могу да иду у кокетирији са исламом потврђује и чланак александријског патријарха Партенија који је познат по изузетно активном дијалогу са исламом. У часопису Илусиос (мајјуни 1982г.) објављен је његов чланак у коме Патријарх ни мање ни више, ислам назива "религијом Великог Бога и његовог апостола Мухамеда" (Ἐρησκεία του Μεγάλου Θεου και του Αποστόλου του Μωαμεθ).⁶⁷ У истом чланку александријски патријарх апелује на јачање дијалога са исламом.

Уз ове изјаве можемо да наведемо и речи покојног руског патријарха Пимена који је честитао врховном муфтији за европски део тадашњег СССР 1100 годишњицу "потурчења" руског народа и то овим речима:

"Срдачно Вас поздрављам, драги брате, и сву вашу духовну децу поводом јубилеја 1100

⁶⁶ Оне су предлагале да појам "Бог Отац" буде замењен појмом "богиња мајка". Да би се Реч Божја "очистила од сексуалности" ССЦ се досетио да изда нови савремени превод Светог Писма. Он је изашао 1983.г. као тзв. **"Inclusive Language Lectionary"** Бог Отац је "Бог Отац&Мајка", "Син Човечији"- "Дете Човечје", "Царство Божје" - "Сфера Божја", Господ је постао "Суверен". Чак су и неке светске новине као Њујорк Тајмс, Њусвик и Тајм донели врло оштре осврте на овакав подухват.

⁶⁷ Како би наши читаоци могли да упореде овакве изјаве екумениста са аутентичним светоотачким ставом о исламу навешћемо само неколико цитата из Великог требника са примерима како богослужбени текстови карактеришу ислам. У чину одрицања од "сараценског тојест турског (исламског) зловерног безбожја" од онога који жели да пређе из ислама у Православље се тражи да се "у свему одрекне богопротивне турске вере и целокупног њиховог нечистог умовања" и да их прокуне, "да се одрекне Мухамеда...као ђаволског, а не Божјег слуге, и лажног пророка.", да се одрекне свих Мухамедових присталица као лажних учитеља и да их прокуне као "богопротивне ђаволске слуге". Посебно се тражи одрицање "од целог богохулног писања проклетог Мухамеда, које се зове Ал Куран, и свих учења и законских одредби, предања и хула његових" и да их "као богопротивне и душегубне" прокуне. У наставку чина се тражи одрицање од "лажљивих и хулних учења турских и свих богохулних и брбљивих басана Мухамедових, ...које су о неком богу свекованом и о рају и о животињском и нечистом у њему животу њиховом по васкрсењу, о браку и брачним разрешењима и све о женама и наложницама нечистим и о свему сличном овоме." На крају се изражава одрицање "од свих нечистих Мухамедових уредаба о молитви, о хахилуку у Меку, о молитвеним домовима који су тамо и тога самог места које се назива Мека и све околине његове, и свих скупова и молитвених обичаја турских." (Велики требник, стр. 399-401) На основу овога можемо много јасније да видимо колико савремени екуменизам наступа у једном сасвим новом духу. Патријарх Атинагора је бос улазио у Омареву хамију да би се помолио, српски епископи у Босни су пре почетка рата организовали незаконне молитвене скупове са хохама, говори се о дијалогу... Какав је дијалог могућ са исламом? Уколико се не ради о потпуном безумљу, реч је сигурно о лицемерју које никоме није на част.

У истом Великом требнику налази се и "чин примања одраслих Јевреја у Православну Цркву" у коме се припадник јеврејске вере назива човеком "који је залутао од пута спасења и који је веома помрачен јеврејским неверјем". Колико је овакав став супротан ставовима неких данашњих владика који се заједно са рабинима, сви обучени у богослужбена одјејања заједно моле за пострадале жртве фашизма? Нажалост, чини се да живимо у времену у коме човекоугодништво замењује богољубље.

година појаве Ислама у Поволжју и Приураљу...Са дубоким задовољством потврђујемо постојеће традиционално братско и миротворачко сатрудништво међу нама као и наше патриотско служење. Изражавам наду да ће те међурелигиозне везе и даље служити напретку наше велике Домовине, узрастању мира и праведности међу свима народима. Нека је благословено Ваше служење народу Божијем. С братском љубављу патријарх Пимен."⁶⁸

Сигурно би нам требало још оволико простора да наведемо бројне екуменске изјаве тог руског патријарха и осталих руских екумениста, који својим сусретима са папистима, лутеранима, будистима, муслиманима и другим газе по свим светињама свете Руске Цркве и исмевају светитеље као што су св. Александар Невски, Јов Почајевски, Сергије Радоњешки и многи други који су се борили против јереси и мухамеданског безбожја.

Поводом 20-годишњице оснивања УН у Сан Франциску је одржан "Сабор свих религија за мир у свету." Пред 10 000 гледалаца говорили су на тему верски условљеног мира: један Индус, један будиста, муслиман, Јеврејин, протестант, римокатолик и један православни представник, док је певао "међуверски" хор песме свих тих вера. У Америци је нпр. основан "Храм разумевања" као и "Удружење сједињених религија" са циљем да сагради свечовечански симболички Храм у разним деловима света. На првом састанку тог удружења у Калкути римокатолички монах Томас Мертон⁶⁹ је изјавио: "Ми смо већ ново јединство. Треба још да досегнемо до нашег изворног јединства.". На другом састанку у женеви 80 представника десет највећих религија света разматрали су "Пројект о стварању Светске заједнице религија" Тадашњи генерални секретар ССЦ др Јухин Блејк упутио је тада позив поглаварима светских религија да се уједине. У протестантској катедрали Св. Петра у женеви одржано је до тада невиђено натконфесионално богослужење, под мотом "верници свих религија позвани су да заједнички живе у култу истога Бога." Сваки предствник се молио на свом језику, а по обичају религије коју представља. (слично као у Асизију неколико година касније). Овим чином су верници свих религија били позвани да се заједно моле у славу "истога Бога". Тај обред је завршен молитвом "Оче наш". "Храм разумевања" је изнео у јавност да је на врховном састанку у САД 1971. г. узео учешће и митрополит Емилијан Тимијадис из Цариградске Патријаршије. На "врховној конференцији" Удружења је предложено и православним делегатима да допринесу организовању "Светске заједнице религија" како би се остварио сан човечанства о миру и разумевању и сагласности са философијом Вивекананде, Рамакришне, Гандија, Алберта швајцера и осталих оснивача разних религија. На крају су сви делегати позвани да учествују у натконфесионалном обреду, где се истовремено сваки молио на свој начин.

Један православни теолог и епископ који је посебно активан на пољу "дијалога" са нехришћанским религијама је Георгије Кодр, митрополит либански из Антиохијске Патријаршије. Још 1970 године у Адис Абеби, на заседању централног одбора ССЦ (када је практично започео дијалог ССЦ са нехришћанима) он је саблазнио чак и многе протестанте у своме реферату "Хришћанство у плуралистичком свету - икономија Светог Духа", када је изјавио да ми не треба само да водимо "дијалог" са нехришћанским религијама, него и да "изучавамо" изворни духовни живот "некрштених" и на тај начин да обогатимо своје

⁶⁸ журнал Московске Патријаршије 1990, бр. 3

⁶⁹ Познати римокатолички философ и мислилац који је био један од најјачих адвоката Новог Хришћанства који је отворено почео да проповеда папа Јован XXIII. "Оптимизам папе Јована, пише Мертон, заиста је нешто ново у хришћанској мисли, јер он озражава недвосмислену наду да свет обичних људи, свет у коме многи нису хришћани и чак не верују у Бога, може још да буде свет мира, ако се људи буду односили једни према другим на основу њима Богом даног разума и са пуним поштовањем према неутуђивим правима других људи...Рат мора бити уништен. Мора се успоставити светска влада... једна истинска међународна власт је једини одговор критичним потребама и очајним проблемима човека". Мертон је иначе заступник хуманистичке идеје да је данас задатак хришћанства "да изгради свет који ће живети у јединству и миру" Ове мисли показују суштину идеја које су довеле до развоја екуменизма, до Другог Ватиканског Концила и врло су сличне изјавама патријарха Атинагоре. То је у суштини једно лажно еванђеље социјалног идеализма и политичког утопизма. То је у ствари екуменистичко еванђеље женеви, Асизија, Рима и Цариграда - гледати и волети овај пролазни свет као нешто вечно. Папа Павле VI је једном приликом изјавио: "Ми треба да волимо наше време, нашу цивилизацију, нашу техничку науку, нашу уметност, спорт, наш свет..." То више није хришћанство, већ отворени хуманистички идеализам, а у својој огољености јерес хилијазма.

искуство "бисерима" универзалне религијске заједнице, јер, по неприхватљивом учењу овог митрополита, када неки браман, будиста или муслиман чита своје свете књиге, он тада у благодатном надахнућу, прима у виду светлости самога Христа⁷⁰ ... Поред тога либански митрополит отворено говори: "Дух делује својим енергијама у складу са својом властитом икономијом, и можемо на основу овог становишта, да сматрамо да су и нехришћанске религије простор где је присутно његово надахнуће. Сви они који примају посету Духа, су Божји народ."⁷¹ Ове мисли су кључне за разумевање "еклисиологије" Цркве "Новог Доба", "Времена Светог Духа". Да ли је овај авангардни митрополит можда променио своје јеретичке ставове? Вероватно, само на горе, јер читајући његов реферат са "Пете Светске конференције за веру и поредак" у склопу ССЦ одржаној у Сантјагу де Компостела, шпанија, од 1314.8.1993.г., на којој је поред Кодра учествовала проширена православна делегација од 46 чланова, можемо да закључимо да се ради о једној заблуди несагледивих размера.⁷² Питамо се: **Quo Vadite Oecumenisti Orthodoxi?**⁷³

У Асизију је 27. октобра 1986. године одржана прва заједничка молитва представника свих светских вера. То је био јединствен случај у светској историји. Поред Папе, који је био главни **spiritus movens** целог скупа, нашло се 150 представника светских религија, између осталих и Далај Лама, афрички магови, индијски гуруи, тибетански шамани, протестанти, православни митрополити, индијански врачевани, који су пушили луле мира. Ова надконфесионална папазјанија заиста је била без преседана. Цариградску патријаршију предводио архиепископ Методије тијатирски. Поред Грка присутствовало је и неколико руских епископа. Ритуал је почео двосатном заједничком молитвом у римокатоличком храму Св. Марије од Анђела, а потом је настављен на великом градском тргу Фрање Асишког.⁷⁴

Једна од основних карактеристика екуменизма јесте његова наклоност према синкретизму и обједињавању "духовних традиција" разних религија. Институт за светску духовност - **The Institute for World Spirituality** - у Сједињеним Државама сваке године организује летњи семинар у једној од четири духовне институције у околини Чикага. Поред ведантског вивекенандиног Манастира из Мичигена, бенедиктинске опатије св. Прокопија и тибетанског будистичког манастира из Орегона, један од активних учесника у летњем интерконфесионалном семинару је и српски православни манастир Св. Саве у Либертвилу. Поред низа предавања семинар пружа могућност својим учесницима да посвете извесно време и медитацији у самом манастиру и у његовој околини. У извештају са овог семинара који је одржан са благословом обласног православног (српског) архијереја⁷⁵, посебно упечатљиво место заузима фотографија која приказује учеснике семинара како медитирају у лотос позицији пред иконом Пресвете Богородице у самом манастиру. Погледајмо сада нешто више о сличним активностима парламента светског религија.

⁷⁰ Christian Century 10. februar 1971.g.

⁷¹ George Khodr, Metropolitan of Mount Liban : "Christianity in a Pluralistic World - The World of the Holy Spirit"

⁷² Митрополит либански каже: "...Али, Дух дише где жели и светост схваћену као просветљење и прослављење могу имати сви људи повуда...Дијалог на путу истине треба наставити. Хришћани који су позвани Христу као истини, неће правити препреке истинама које се налазе расејане у религиозним традицијама које их окружују. Све ове истине извиру из истог божанског извора. Хришћани треба да приме сваку духовну животодавну храну, не као људску реч, већ као хлеб са неба. Свака проповед се супротставља некој другој проповеди и сви списи се супротстављају другим различитим списима. Зато је циљ дијалога пре свега да напредује изван религиозних предања, да нађе божанске истине скривене иза разних знакова и симбола. То не релативизира хришћанску поруку, то није синкретизам, то је сам Христос коме се ми клањамо, који путује кроз бескрајне просторе других религија. Зато се од нас тражи да развијемо један кенотичан начин мишљења. Кенозис (истошчаније) је сведочење без речи и може да буде плодносно. У дијалогу Црква се отвара, иде дубље и упознаје себе саму..." Уп.: Thomas Best - Gunther Gassmann, "On the Way to Fuller Koinonia." Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Compostela 1993.g Faith and Order Paper No 166, WCC Publications, Geneva 1994.

⁷³ "Куда идете православни екуменисти?"

⁷⁴ Ова традиција скупова у Асизију нажалост се наставља и у наше време. Ове године (1994) и Српска Православна Црква послала је свог представника на овај незаконит скуп. Зашто газити своје предање и каноне отачке само да бисмо уверавали Запад да смо миротворци. Истинско миротворство није у човекоугодничком лицемерју већ у истинском служењу јединоме Цару Мира - Господу Исусу Христу.

⁷⁵ Митрополита средњезападно америчког г. Христифора

Од 28. августа до 5. септембра 1993 г одржан је у Чикагу саморекламирани "највећи скуп верских вођа у историји" под именом "Други парламент светских религија". Овај Парламент у потпуности је разоткрио целу идеју екуменистичког покрета. Први парламент светских религија одржан је 1893. г. Пошто је, по речима она Бароуса, "религија, као бело небеско светло разложена на многе разнбројне фрагменте кроз различите призме људских веровања, један од циљева Парламента Религија био је да поново сабере разложену светлост у белу светлост небеске истине." Посебна звезда тога скупа био је Свами Вивекананда, хиндуиста, који је том приликом остао упамћен по својој поруци да "не треба да се бринемо о догмама, или сектама, црквама или храмовима. Све је то ништа према духовности која је суштина људске егзистенције." Дакле ради се о покушају стварања једне надконфесионалне организације. Други Парламент је уприличен на стогодишњицу одржавања првога скупа. Циљ организатора био је да омогући свим учесницима учествовање у верским обредима, литургијама, медитацијама других вера. На скупу се 1993.г. окупило шест и по хиљада учесника који су представљали око 120 светских религија. Ту су се нашли будисти, православци, хиндуисти, муслимани, јудаисти, амерички индијанци, протестанти, римокатолици, сики и зороастријанци и др. Поред ових традиционалних религија, на скупу су се нашле и "егзотичне" групе, метафизичари, хуманисти, неопаганистички следбеници богиње Изиде, Венере итд. Сваки дан су организоване молитве, медитације, пленарне седнице. Централни скуп је закључен церемонијом у којој су представници свих религија призивали благослов на 21 век. Састанци су били зачињени живом дискусијом, плесовима Индијанаца и сличним ритуалима. Представници грчке северноамеричке архиепископије ипак су се повукли са Парламента увређени због присуства неопагана. (Питамо се да ли би остали да неопагана није било на скупу?) Међутим остали православни представници, међу којима и архиепископ Анастасије из албанске православне цркве није отказао учешће. Френетичне аплаузе свих присутних изазвале су речи једног лутеранског пастора који је казао да: само хришћанство није више довољно да одговори захтевима будућности. Један од великих проблема на овом скупу био је употреба речи Бог, тако да је ова реч избегавана због различитог схватања Бога у разним религијама. У завршном документу Парламента религија истакнута је потреба за стварањем једне нове "глобалне етике" (**Global Ethic**), нових моралних критеријума савременог света који неће бити апсолутизирани од стране ниједне светске религије. Та "глобална етика" би се испољавала кроз ненасиље, социјалну правду, екуменизам, плурализам, феминизам, енвайроментализам, политичка и људска права, укидање свих социјалних, економских и полних дискриминација, као и кроз "трансформацију савести". Један од главних креатора ове идеје био је, сада покојни, либерални римокатолички теолог Ханс Кунг⁷⁶. Сам досадашњи појам религије окарактерисан је као неадекватан новом времену синтеза јер је доприносио конфронтацији међу људима, агресивном фанатизму и мржњи. На пољу хришћанских вероисповести истакнута је потреба синтезе и стварања "глобалног хришћанства". Све поделе у "хришћанској породици" по тумачењу идеолога Светског парламента последица су преовладавања једне од 4 основне компоненте хришћанства. (Писмо, предање, разум и искуство). У класификацији разних хришћанских конфесија, Православље је сврстано у исти ранг са адвентистичком сектом, мунијевцима, јеховинцима и другим групама. Све ово јасно показује чему води светски екуменизам и који су његови крајњи циљеви и колико је вишегодишње сведочење православних екумениста показало свету истину о Православној Цркви.

Основни програм екуменизма, који је зацртан на Светском Парламенту 1993.г. јесте синкретизам, прожимање свих религија, али не у смислу класичне уније, тј. старања једне религије, једног ритуала са једним вођом, већ пре свега развијањем атмосфере толеранције и

⁷⁶ Потпунији увид у његове ставове може се стећи из његове књиге: "Општа одговорност - у тражењу нове светске етике" (**Global Responsibility: In Search of a New World Ethic**).

општег веровања да све религије воде Богу и да су све религије божанског порекла.⁷⁷ Када сви представници религија буду прихватили у потпуности овај став унија ће бити већ створена. Ову идеју већ одавно заступају теозофи који су једни од покретача Првог парламента религија. Они су на последњем скупу нескривено ликовали јер је њихова теорија проглашена за официјелну екуменистичку догму. Теозофија сматра да су све религије изрази настојања човека да пронађе однос према себи и свету око себе као и крајњем смислу постојања. По њима се поједине религије разликују утолико што су оне изрази тог настојања прилагођени одређеном времену, месту, култури и потреби. Зато се теозофија може сматрати једним од важнијих извора духовности "Новога Доба" (New Age).

СИНКРЕТИСТИЧКА ПАПАЗЈАНИЈА - КАНБЕРА 1991

Од 7-20 фебруара 1991 године у Канбери, у Аустралији, одржан је 7. Генерална конференција ССЦ. На њој су поред представника бројних протестантских секти, учествовали и представници свих Помесних Православних Цркава (осим јерусалимске Патријаршије која је иступила из ССЦ) као и представници Ватикана на челу са кардиналом Едвардом Касидијем. За разлику од последњег великог скупа ССЦ у Ванкуверу 1983. год. на овом скупу учествовали су и многобројни представници нехришћанских вера. Све у свему био је то скуп свих белосветских јереси међу којима су најжалост, били и Православни. Одржавани су многобројне конференције, ритуали представника појединих "цркава" па чак и незнабожачки и магијски ритуали Аборихана или докторке Чанг, Кореанке, спиритистиње, која је на очиглед целог скупа призивала духове предака, деце коју је Ирод побио, да би се на послетку усудила да призива и дух "Исуса из Назарета", а потом пред свима запалила папириће са њиховим именима. (На тој истој бини су касније православни служили литургију). Заиста је било потресно гледати заједно у истом збору представнике Православне Цркве у друштву са протестантским свештеницама, спиритистима, пасторима, феминисткињама и јавним хомосексуалцима. Овај скуп је најжалост потврдио да Православна Црква својим дугогодишњим учествовањем у раду ССЦ, не само да није успела да помогне неправославнима да нађу истински пут до аутентичног предања и апостолске вере, већ се дубоко заплела у мреже најперфиднијих екуменистичких теорија и присуством својих представника још једном дала снажан алиби стотинама јереси и новотарија. Како другачије схватити или објаснити да један православни митрополит, садашњи патријарх Цариградски, пристане да на овом незаконитом скупу буде изабран за подпредседника?! Како разумети да православни представници мирне душе без иједне јавне речи протеста присуствују "мисама" које служе жене и причешћују народ? Како прихватити чињеницу да православни и даље остају у организацији која афирмише права хомосексуалаца свештеника и чак им дозвољава служење њихових посебних миса, као припадника тзв. сексуалних мањина (**sexual minorities**) и залаже се за право склапања црквених бракова међу припадцима истог пола, па чак и за могућност да усвајају децу? Овакви сусрети су још пре неколико година изгледали сасвим безазлено у поређењу са данашњим медијским спектаклима. О чему се ту заправо ради? Представници Православних Цркава доведени су практично пред нужан избор: да ли да наставе са досадашњим безумљем које и поред, вероватно искрене жеље појединих представника да проповедају Православље, није довело до баш никаквих резултата, или да се потпуно повуку из тог "сабора нечастивих" и отворено без лицемерја исповеде истину да је једина истинска Црква Христова једино Православна

⁷⁷ У овој стратегији крије се велико лукавство креатора нове светске религије. Стварање једног новог унифицираног ритуала са једним вођом могло би да провоцира православне хришћане на отпор. Суштина нове религије је заправо у стварању нове религиозне свести која ће омогућити припадницима свих религија да без икаквих ограничења упражњавају своје обичаје и ритуале, само под условом да се одрекну свих нетолерантних и ексклузивистичких ставова према другима и да прихвате идеју да су све религије тек само различити одрази (у зависности од културе, поднебља и других фактора) једне духовне стварности и да су у суштини једно-те-исто.

Црква и да је само у њој као јединој благодатној ризници спасења могуће наћи Христа и да тај став делатно потврде демонстративним иступањем из ССЦ.⁷⁸

Наставак екуменских активности после Канбере јасан је показатељ да екуменизам улази у завршну фазу. Већ се озбиљно ради на реинтерпретацији појма Цркве и богословском тумачењу могућности **intercommuni-a** или барем "евхаристијског гостољубља" (**eucharistic hospitality**). Заједничко причешћивање не може бити прихваћено са православне тачке гледишта као средство за постизање спољашњег јединства јер је општење у светим тајнама израз и печат већ постојећег унутрашњег јединства у оквиру Једне Католичанске и Апостолске Цркве. Свети Иринеј Лионски је још у другом веку писао: "Наша вера је сагласна са Евхаристијом и Евхаристија потврђује нашу веру." Заједничка евхаристија је основни показатељ да они који у њој учествују чине једно тело Христово, једну Цркву. Нажалост, међу екуменистичким круговима све више јача идеја да је дељење заједничке Чаше, или како се то популарно назива **eucharistic sharing**, управо средство за постизање јединства, које је могуће и поред бројних разлика у учењу. Те разлике се минимализирају и свде на разлике у изразима локалних богословских предања "цркава". Отуда све више покушаја да се православни увуку у неку врсту богослужења са јеретицима. Генерални секретар ССЦ Емилио Кастро изражава свој **cri-du-cour** због тога што сви учесници скупа у Канбери нису учествовали у заједничком причешћу (православни и римокатолици ипак су служили одвојено) и упућује јасан апел свим учесницима да "нећемо више скупштину ССЦ са одвојеним причешћем!" износећи своје мишљење, да смо ми хришћани "лицемерни пред Богом када се овако окупљамо и молимо заједно, а не делимо причешће." Занимљиво је да је став римокатоличке делегације по овом питању био много традиционалнији од млаког и стидљивог става православних. Кардинал Касиди је изјавио да је "евхаристијско општење крајњи знак и печат (**ultimate sign and seal**) црквеног јединства... Учинили бисмо више зла него добра када би се причешћивали заједно пре него што се сва остала спорна питања рашчисте." Протестанти су у свему, изгледа, најнестрпљивији, првенствено због мисијских разлога јер у својим мисионарским активностима наилазе на велике проблеме, пошто хришћанска вера не наступа јединствено пред нехришћанима. Отуда жеља за било каквом врстом спољашњег јединства које ће се испољавати у заједничке три свете тајне: Крштењу, Свештенству и Евхаристији.

На овом скупу у Канбери усвојен је један веома занимљив документ. Реч је о једном новом ставу о јединству "цркава" под именом "Јединство Цркве као Општење (кинонија): Дар и Позив" (**The Unity of the Church as Koinonia: Gift and Calling**). ССЦ упућује овај документ као апел једне надцрквене организације свим "црквама" како би прихватиле седам основних теза "у циљу пуног видљивог јединства." Те тезе су укратко наведене следеће:

1. међусобно признање крштења 2. прихватање Никејско-цариградског Символа вере као заједничког израза апостолске вере 3. евхаристијско општење 4. међусобно признавање свештенства 5. заједничко сведочење Еванђеља 6. заједничко деловање у циљу очувања мира и поретка у свету 7. омогућавање парохијама и заједницама да изразе на одговарајући начин локално степен постојећег општења.

У суштини основни циљ овог документа јесте да апелује на све хришћанске "цркве" да оне признају једна другу као Свету Католичанску и Апостолску Цркву у својој пуноћи. Занимљиво је како је садашњи патријарх Вартоломеј могао да прихвати један овакав текст као председник надлежне комисије за ова питања?!

---

⁷⁸ Постављамо питање ДО КАДА ће и наша Српска Православна Црква учествовати у раду једне такве белосветске организације као што је ССЦ. Учествовање једне Православне Цркве у таквој организацији представља одрицање еклесиолошке и сотириолошке ексклузивности Православља и **de facto** признање црквености разним јересима. Отац Јустин, учешће СПЦ у овом сабору нечестивих назива "нечувеном издајом" и "страшним понижењем". Још се питамо да ли је ова страшна голгота коју пролази српски православни народ између осталих, многобројних наших грехова, последица и јеретичког екуменистичког курса који следи СПЦ већ тридесет година. Излазак СПЦ из ССЦ и прекид свих екуменистичких контаката опрао би образ целом православном српском народу, иако би непријатељи наше вере и рода то искористили да оптуже Цркву за "агресивни милитаризам".

Шта за Православну Цркву значи признање иједне од ових тачака? Ништа до потпуна издаја вере Светих Апостола и Светих Отаца. Признати јеретичко крштење као потпуно исправно (чак и без потребе да се по црквеној иконимији оснажи св. миропомазањем), значи де факто признати јеретицима св. тајну свештенства и аутоматски и св. тајну евхаристије. Заједничко сведочење еванђелске истине значило би да православну веру тумачимо у оквиру једног заједничког прихваћеног богословља заснованог на минималном компромису, богословља скројеног по мери рационализма и аршинима палог човека.

ГЛАСОВИ САВЕСТИ И ОБРАЧУНИ СА ЊИМА

Да ли су сви ови скандалозни догађаји наишли на икакав отпор у православном свету? Свакако. Не смемо да заборавимо протест Свете Горе против патријарховог одласка у Рим⁷⁹, бројне појединачне протесте савесних хришћана из целе Грчке. Међутим оно што је најзабрињавајуће, ниједна Помесна Православна Црква која је у канонском општењу са Цариградом није уложила свој протест пред овим отвореним кршењем канона, већ су штовише често и слали своје представнике на ове незаконе скупове. Изузетак, наравно, представљају Света Гора, Руска Загранична Црква и поједине старокалендарске заједнице које су редовно слале протесте против ових јеретичких активности Цариграда, Москве и других центара православног екуменизма.⁸⁰ Из Цариграда није било никаквог одговора осим

⁷⁹ Сабор двадесет светогорских манастира је још 1984.г. изјавио следеће: "Осећамо дубоки немир већ више година због својеврсне издаје коју примећујемо од стране неких аутокефалних Помесних Православних Цркава као и неких појединих јерарха... ако се они који су скренули са пута истине не исправе, на крају ћемо бити присиљени да заузмемо званичан став о томе питању" Ортодоџоџ толоџ бр. 595 24. феб. 1984.г. Непосредно након посете патријарха Димитрија Риму Света Гора је послала три игумана (Христодула кутлумушког, Василија ивиронског и Георгија григоријатског) као своје изасланике у Цариград да изразе озбиљан протест због догађаја у Риму. У свом извештају Свештеној општини игумани изјављују: "Нагласили смо да је оно што нас посебно узнемирава одступање од православне еклисиологије, посебно ставови да друге "цркве" такође чине Једну, Свету, Католичанску и Апостолску Цркву, и да римокатолици нису јеретици. Отуда и индиректно признање њихових тајни... Поред тога смо тражили да се води рачуна у обраћању папи и другим неправославним великодостојницима и да се уз дужну пристојност не игноришу разлике које постоје у вери, затим да не сме бити целива мира са неправославним клирицима на возглас "Љубимо једни друге..." на божанској литургији, да се не смеју одржавати заједничке молитве у одеждама нити да неправославни благосиљају православн верни народ и проповедају у време литургије у православним Црквама." Ортодоџоџ толоџ бр.800 26. авг.1988.г.

⁸⁰ На свом архијерејском сабору Руска Загранична Црква донела је АНАТЕМУ ПРОТИВ ЕКУМЕНИЗМА која гласи: "Онима који Цркву Христову нападају мудровањем да је она подељена на такозване гране које се разликују учењем и начином живота, и онима који тврде да Црква не постоји на видљив начин, него ће настати у будућности кад се све гране или секте или чак религије уједине у једно тело, и онима који не разликују истинско свештенство и тајне Цркве од јеретичких, него веле да су крштење и причешће јеретика довољни за њихово спасење, и онима који опште са горепомнутим јеретицима, или помажу или бране његову нову јерес екуменизма под изговором братске љубави или као пут сједињења одељених Хришћана: АНАТЕМА!!" (Orthodox Life, 1983.г.)

Вредно је прочитати и тумачење донешене анатеме архиепископа женевског Антонија, који између осталог поручује верницима: "Чувајте их се (екумениста). Припадали су нама али су нас за неког времена оставили, они више уопште нису део нас. Црква стуб и тврђава истине их предаје према сведочењу апостоловом највишем суду - суду Божјем.... Хришћани морају живети у узајамној љубави, али не смеју из тога разлога жртвовати истину." (Женева, мај 1984.г.)

Садашњи архиепископ РЗЦ г. Виталије у свом чланку у вези ове анатеме написао је: "Доношењем ове анатеме заштитили смо своју паству од овог апокалиптичког искушења и тиме смо нехотице истовремено поставили озбиљно питање савести свих помесних Цркава које морају пре или касније, овако или онако да дају одговор. Њихова духовна будућност у универзалној Православној Цркви зависиће од одговора на то питање. Мада је по црквеном праву ова анатема коју смо донели чисто локалног карактера и ствар Руске, тј Православне Цркве у Дијаспори, ипак је она **de facto** од огромног историјског значаја, за цели свет, историју и Цркву јер је сам екуменизам јерес светских размера... За нас је ово велики крст који нам је Господ дао, али нисмо више могли да ћутимо јер је "ЋУТАЊЕ ИСТО ШТО И ИЗДАЈА ИСТИНЕ", од које да нас Господ све сачува." (Orthodox Life 1984, No 4., Christian Witness, sept. 1984)

све учесталијих оптужби да су Руска Загранична Црква и старокалендарске Цркве безблагодатне и ван Православне Цркве, па нису ни компетентни да дају своје примедбе.

Цариград је предузео оштре мере да неутралише поједине гласове православне савести. Донесена је одлука да се игуман манастира Есфигмена архм. Атанасије, (који се зилотски још од раније супротставио овоме курсу Цариграда), и још три монаха из есфигменског братства полицијски удаље са Свете Горе. 1974. године је донесена још једна одлука о рашчињењу поменутог архимандрита, што је изазвало бурне реакције светогорског монаштва. Близу четири стотине монаха потписало је петицију у којој се изражава оштар протест против оваквих нечувених поступака. Са Свете Горе је такође удаљен и игуман манастира Ксенофонта архм. Евдоким који се већ 49 година подвизавао у том манастиру, а последњих 22 године био је његов игуман. Такође је смењен и игуман манастира Светог Павла архм. Андреј. Цариград је сасвим јасно показао да ће се сваки игуман који одбије да помиње име Васељенског Патријарха на светој литургији суочити са истом судбином која је задесила поменуте Светогорце. Поред поменутих још су са Свете Горе удаљени један јеромонах и два монаха због ширења антиекуменистичког расположења међу монасима. Осим тога Патријарх је посебним актом забранио светогорским манастирима да дају келије монасима зилотима.

НАСТАВАК АПОСТАСИЈЕ

Приликом устоличења новог примата англиканске цркве, архиепископа кентерберijsког орха Керија 20.4.1991.г. Цариград је као и у другим сличним приликама послао своје представнике. Они су се ту нашли у великом броју званица међу којима је било англиканских жена бискупа и свештеница. Васељенски трон су представљали халкидонски Вартоломеј и пергамски Јован Зизјулас, као и архиепископ тијатирски Григорије. Митрополит Вартоломеј је новог британског примата даровао златним крстом, а своју поздравну беседу завршио је карактеристичним православним покликом: *Εὐστολλαιετη Δεσποτα* (На многаја љета, Владико!)⁸¹

Представници Васељенске Патријаршије су након два месеца учествовали на храмовној слави цркве Св. Петра у Риму, предвођени опет митрополитом Вартоломејем. Дан учи празника, 28. јуна, Папа је произвео 23 нова кардинала у присуству многих званица и око 7000 људи. Приликом те службе је на најотворенији начин пројављена јерес папског примата, јер су новоименовани кардинали пошто су исповедили веру у Тројичног Бога и Католичку Цркву положили и заклетву верности "Светом Оцу". Тада је хор свечано запевао "Ти си Петар и на том камену сазидаћу Цркву". У једном тренутку овог обреда најстарији кардинал, Едвард Касиди пришао је да честита новим кардиналима, а потом је продужио те изменио и целив мира са представницима Цариградске Патријаршије, док је народ одушевљено аплаудирао.⁸² (Питамо се, да ли су на тој свечаности и цариградски митрополити можда унапређени у папине кардинале, или је то све ипак ствар љубазности домаћина?!) Наредног дана док је Папа саслуживао са новим кардиналима на Тргу Светог Петра, изменио је целив мира не само са кардиналима, већ и са присутним цариградским митрополитима. Тог дана је митрополит Вартоломеј прочитао поздравно писмо патријарха Димитрија Папи.

⁸¹ Даривајући новог архиепископа крстом митрополит Вартоломеј је између осталог изјавио: "У овом свечаном тренутку Црква Константинопољска се сећа дуге историје својих позитивних односа са Англиканском заједницом и дубоко цени чињеницу да Цркве Англиканска и Православна настављају богословски дијалог у духу заједничке љубави и поштовања. Уверени смо да ће Ваше надахнуто вођство још више оснажити и учврстити дубље братске везе између две наше Цркве. Са изразима те вере, наде и љубави, допустите ми Ваша Милости да Вам у име Његове Светости Патријарха поклонимо овај дар као знак братске љубави, са најбољим жељама нашег патријарха и Његовог Светог и свештеног Синода као и наше делегације. На многаја љета, Владико!" *Επισκεψις* бр. 465 од 15.7.1992.г.

⁸² *Καθολικη*, 16.7.1991.г.

Сахрана патријарха Димитрија такође је прошла у екуменистичкој режији. Поред православних митрополита, светогорских игумана Хиландара, Дохијара, Дионисијата и Лавре, на опелу у патријаршијском храму почасно место заузимали су представници Ватикана на челу са кардиналом Едвардом Касидијем, унијатским епископом Петром Дипреом, папским нунцијем и надбискупом Цариграда. (Били су обучени у црвене stole, дакле у неку врсту богослужбене одеће). Насупрот латинске делегације стајали су прадставници Копта, Јермена, противхалкидонаца, архиепископ кентербериски (такође у богослужбеној одећи) као и цариградски архирабин. Када су се представници синода Цариградске Патријаршије опраштали целивом одра Патријарха, изменили су целив и са представницима "Свете Столице"⁸³ Нажалост свему томе присуствовали су и светогорски игумани. Још једном су светогорски монаси морали да стидом покрију очи савести.

НОВИ ВАСЕЉЕНСКИ ПАТРИЈАРХ ВАРТОЛОМЕЈ

Један сличан сусрет уприличен је убрзо поводом једног другог догађаја - устоличења новог цариградског патријарха Вартоломеја Архондониса, дотадашњег митрополита халкидонског и најближег сарадника патријарха Димитрија. Нови патријарх духовно је стасао у атмосфери екуменистичких идеја, у окриљу митрополита Мелитона (најближег саветника патријарха Атинагоре) који га је замонашио и рукоположио за ђакона 1961. г. Од 1963-1968 године као стипендиста Цариградске Патријаршије послан је на "Институт за Источне Студије" у Рим (у оквиру ватиканског универзитета **Gregorianum**), а затим и на "Екумениски институт" у Бозеу у швајцарској. На Грегоријануму је докторирао у области црквеног права на тему: "О кодификацији свештених канона и канонских одредби у Православној Цркви". Дobar је познавалац грчког, турског, италијанског, латинског, енглеског и немачког језика. После повратка из иностранства 1968 г. радио је као професор на Халки, а затим је наредне године рукоположен за презвитера и одликован чином архимандрита. Доласком патријарха Димитрија на цариградски трон архимандрит Вартоломеј заузима место шефа Патријарховог кабинета. За епископа филаделфијског хиротонисан је 1973.г., а од 1974.г заузима редовно место у патријаршијском Синоду. Учествовао је у оснивању "Друштва за Источне Цркве" чији је био потпредседник, а од 1975. г. био је и члан, а целих осам година и потпреседник комисије "Вера и Поредак" при ССЦ. Као представник Васељенске Патријаршије учествовао је на свим већим скуповима ССЦ, и то на Упсали 1968., Ванкуверу 1983., и Канбери 1991.г. На овом последњем скупу изабран је за члана извршног одбора као и централног одбора ССЦ. Још као ђакон у Риму био је у православној делегацији која је учествовала у скидању анатема 1965.г. Заједно са патријархом Димитријем учествовао је у свим горе наведеним екуменистичким сусретима и заједничким молитвама, у Ватикану, Лондону, Вашингтону итд. Почасни је члан римокатоличке организације "**PRO ORIENTE**" са седиштем у Бечу.⁸⁴ На основу ове кратке биографије није тешко закључити да се ради не само о поборнику екуменистичких идеја, већ једном од главних протагониста екуменистичких активности Цариграда последњих деценија. Још 30. новембра 1969. г. на патријаршијској литургији на Фанару у присуству чланова делегације римског папе, предвођене кардиналом Јоханом Виленбрандсом, садашњи Патријарх Вартоломеј је као архимандрит одржао "надахнуту" беседу у којој отворено изражава своје унионистичке тежње, као да је раскол са Римом ствар неспоразума, а не

⁸³ Детаљан опис између осталих доноси и Καθολικη, од 15. октобра 1991.г.

⁸⁴ Ова папска фондација основана је Бечу 1964. године са циљем афирмације односа са православним Црквама. Њени циљеви и средства су изразито прозелитског карактера. Она организује разноврсна предавања, симпозијуме и друге врсте контаката са православнима. Њен дугогодишњи председник био је (сада пензионисани) бечки кардинал Кених. (Тај исти кардинал је походећи путеве Св. апостола Павла 1984.г. посетио и Грчку и тајно је ушао на Свету Гору праћен једним цариградским митрополитом, да би у манастиру Симонопетри присуствовао св. Литургији, стојећи у свечаном трону, и на крају службе примио антидор. После је са монасима манастира поделио заједничку трпезу. Када се та вест проширила међу Светогорцима дошло је до веома бурних реакција.)

грубог извртања вере отачке и светих Сабора⁸⁵. Занимљиво је да се уопште код екумениста сусрећемо са болећивом сентименталношћу према јеретцима која потпуно засењује трезвено богословско размишљање, док насупрот у односу према свим противницима екуменизма ти исти људи "мира и љубави" отворено показују крајњу оштрину и непопустљиву суровост⁸⁶.

Многи ће се сетити његове посете Риму 29.6.1989. г. у својству предводника делегације Васељенске Патријаршије. Том приликом је у својој поздравној беседи пред папом Јованом Павлом Дргим, митрополит Вартоломеј похвалио екуменистичка залагања двају патријараха Цариграда и отворено назвао догматске разлике које раздвајају Православну Цркву од папизма "зидовима срама"⁸⁷ Екуменистичке активности новог Патријарха у току 1991.г. смо претходно у тексту споменули.

На Фанару је 2. новембра 1991.г. одржано устоличење патријарха Вартоломеја.⁸⁸ Овом свечаном чину присуствовали су представници Помесних Православних Цркава, бројни митрополити Цариградске Патријаршије, цела Свештена Општина Свете Горе на челу са Протом (мада му је по светогорским правилима забрањен излаз са Свете Горе у време трајања његовог једногодишњег мандата). Поред њих били су присутни и тадашњи председник грчке владе г. Мицотакис са неколико министара, многе уважене личности из целе Грчке. Али, овом најсвечанијем чину присуствовали су и представници свих највећих јереси. У цркви светог ћорђа, били су и представници Ватикана на челу са кардиналом Едвардом Касидијем (иначе личним пријатељем новог патријарха), архиепископ кентербериски, представници ССЦ, "против-халкидонски православци" (читај: монофизити) и многи други. У целој беседи устоличења Патријарх није отворено исповедио православну веру као једину истиниту, говорио је више као патријарх "Новог доба" него у стилу светих патријараха и исповедника цариградског престола. Патријарх Вартоломеј говори о потреби дијалога⁸⁹ не само са хришћанским конфесијама већ и са нехришћанским верама⁹⁰. Штавише, Патријарх обећава да ће наставити пут својих претходника Атинагоре и Димитрија. Паписте је назвао "Црквом наше браће на Западу" и позвао је да се употребе сва средства како би се омогућило сједињење⁹¹ две Цркве. Посебно је нагласио значај контаката

---

⁸⁵ "Сједињење (црква) неће бити дело нас самих, и отуда не треба да устукнемо пред тешкоћама. Сједињење ће бити дар Христов што је његова воља и молитва (да сви буду једно)... Али, првозвани ученик, Најсветија Црква Константинопољска верује и данас да Учитељ може да учини чудо и да насити милионе своје гладне деце. И са носталгијом очекује то чудо. Заједно са првозваним верује у могућност чуда и то очекује у молитви и нади и његов брат Корифеј, Најсветија Црква Старог Рима. Зато и две Цркве заједно делују и дају једна другој, и уче једна другу и моле се једна са другом и једна за другу, да би убрзали то чудо које ће остварити заједнички Учитељ и Господ наш, чудо "јединства свих". Зато се данас у овом свечасном патријаршијском храму заједно молимо Римокатолици и Православни заједно. Ви који сте данас овде дошли и напунили мреже Андрејине, зар не очекујете ово чудо? Не само ви, већ и хиљаде поклоника који сваки дан из свих крајева света долазе у величанствени храм Светог Петра у Риму, у сањају ово чудо и за то се чудо моле. Чекају Господа да брзо дође и да их насити једним и нераздељивим својим Телом "које се увек ломи, а никада не раздељује, увек једе, а никада не нестаје, већ освећује оне који се њиме причешћују"... из књиге фрањевца Грегорија Гароа "На путу ка јединству"

⁸⁶ То нам најбоље показују неки од скорашњих догађаја, као што су протеривање монаха Илинског Скита са Свете Горе, сабор против патријарха Диодора и свргавање јерусалимских епископа, понашање патријаршијске егзархије на Светој Гори почетком ове године (1994) и др. (види доле)

⁸⁷ Επισκεψις, 15.7.1989.г.

⁸⁸ Καθολικη, од 21.1.1992.г доноси опсежан извештај о овом догађају. Аутор изражава одушевљење што је на тој свечаности пројављена "екуменичност хришћанства, и ван граница догмата: православни, протестанти, римокатолици." Један римокатолички клирик који је био присутан на устоличењу овако у заносу описује тај тренутак: "Аксиос, аксиос, аксиос, сви смо викали у један глас: људи и жене, велики и мали, свештеници и монаси, православни и неправославни, сви изражавамо своју љубав и поштовање. Аксиос, аксиос, аксиос!"

⁸⁹ "Настављамо да мислимо да је дијалог најбоље средство, посебно у наше време, ради превазилажења разлика, посебно међу браћом која верују у једног Господа и Спаситеља." (Ељној 4.11.1991)

⁹⁰ "Нећемо пропустити да развијамо добре односе са највећим нехришћанским религијама" ибид.

⁹¹ Колико је ово супротно светоотачком ставу аве Јустина који каже: "...папистичко-протестантски екуменизам са својом псевдоцрквом и својим псевдохришћанством нема излаза из својих смрти и мука без свесрдног покајања пред Богочовеком Господом Христом и Његовом Православном Црквом. ...Без покајања и ступања у Истиниту Цркву Христову неприродно је и бесмислено говорити о неком уједињењу "црква", о дијалогу љубави и **intercommunio**..." (горе.цит)

са ССЦ јер је његов циљ "да обнови и сачува његов првобитни задатак који је постизање хришћанског јединства".⁹² На устоличењу је прочитано и поздравно писмо римског Папе састављено у духу теологије "Сестринских Цркава". Након тога новоустоличени патријарх и кардинал Кесиди заједно су благословили све присутне. Заиста је тешко наћи икакво канонско, теолошко и еклисиолошко тумачење једног оваквог поступка. Поред обавезних "целива мира" заједничко благосиљање папистичких и православних клирика постаје изгледа обавезна тачка сваке екуменистичке (траги)комедије.

По првом канону 1. Васељенског сабора сваки епископ је дужан да анатемише јереси. Садашњи Цариградски Патријарх, као и његова два претходника до дана данашњег није изјавио отворено да је свака вероисповест изван Православне Цркве јерес, већ представнике тих вероисповести упорно назива "браћом у Христу". И не само то већ и својим ставовима даје прећутну сагласност неправилном исповедању хришћанске вере. Убрзо после устоличења, 30. новембра исте 1991.г. Васељенска Патријаршија је прославила своју славу Светог апостола Андреја првозваног слично као и претходних година са гостима, представницима "Свете Столице". Готово да је постало правило да свако устоличење Патријарха и свака храмовна слава Патријаршије обавезно прође уз молитвено саслуживање неправославних јеретика који заједно са православнима кличу многољетствија. Ту су и други случајеви којима се потврђује дубока приврженост Цариграда "теологији Сестринских Цркава"⁹³.

ЕКУМЕНИСТИЧКА (ТРАГИ)КОМЕДИЈА НА УПСАЛИ

Развијање екуменистичких односа са римокатолицима заиста је безазлено у поређењу са

⁹² Ево неких делова беседе: "Пољубац мира и љубави упућујемо светим поглаварима Јерменске, Коптске, Етиопске и Сиријске Цркве у Дамаску и Малабару са којим нас блискост у вери подстиче данас на активно тражење што пре заједничког исповедања и израза (вере) у заједничкој чаши...Из овога свештеног перивоја поздрављамо такође и Његову Светост Папу старог Рима Јована Павла II са којим се налазимо у заједници љубави. И уверавамо га да ће наша најозбиљнија брига бити остварење свештене визије наших блаженопочивших претходника Атинагоре и Димитрија, како би се на земљи остварила воља Господња о Његовој Светој Цркви у поновном сједињењу свих који у Њега верују путем дијалога истине. Можемо учинити све што је до нас у том правцу, у страху Божјем и искрености...надамо се да ће и наш брат на Западу употребити све своје снаге да би заједно са нама остварио овај свештени и свети циљ.... Поштованог Првојерарха англиканске цркве и целе англиканске заједнице, архиепископа кентербериског, господина орха у дубоком поштовању целивамо у Господу изражавајући наше расположење да наставимо у поверењу дугу традицију наших братских веза са Англиканском Црквом и подстакнемо наш богословски дијалог док не достигнемо јединство вере. "После ових изјава следе поздравни старокатолицима, лутеранима, методистима, реформаторској "цркви", "и свима хришћанима који верују и проповедају по Светом Писму, Христа распетог..." Патријарх потом упућује поздрав Светском Савезу Цркава који има велику улогу "у тражењу и изградњи хришћанског јединства, али и хришћанског односа и сведочења пред данашњим проблемима човечанства." Његова Светост завршава своју беседу цитатом из 1. посланице Коринћанима: " тешко мени ако Еванђеља не проповедам." (1Кор 9,16). Постављамо питање на шта би личила наша Црква да су свети апостоли проповедали Еванђеље богословским дијалогом са политеизмом, са јересима, уместо исповедништвом, мучеништвом,. Цела историја Васељенских Сабора не познаје термин "дијалога" (бар у ономе смислу како га данас схватају екуменисти, дакле ван истине вере). За Свете Оце је постојало једино покајање и исповедање вере - μετανοια και ομολογια. Да ли је свети Атанасије водио "дијалог љубави" са Аријем или му је можда честитао Васкршње празнике, да ли је то чинио Св. Кирило Александријски са Несторијем, или Св. Флавијан са Диоскором. Данашњи екуменисти би сигурно светог Николаја сматрали за милитантног фанатика када би на сабору неком кардиналу опалио шамар.

⁹³ Тзв. "теологија сестринских Цркава" се постепено све више развија. Она се уобличава у заједничком раду "Међународне мешовите теолошке комисије за дијалог између Православне и Римокатоличке Цркве" чији су последњи значајнији скупови одржани у Фрајзингу (6-15.6.1990.), Аричију (10-15.6.1991.г.) и Баламонду (јуна 1993.). У Аричију су православни потписали следећу скандалозну изјаву: "Обострано изјављујемо да све што је Христос поверио својој Цркви... не може се сматрати као апсолутни посед једне од наших Цркава... У тој перспективи Католичка и Православна Црква признају једна другу као сестринске Цркве. Стање у коме свака Црква сматра себе за једину ризницу спасења можемо превазићи ако стекнемо чврсто уверење да су две Цркве сестринске Цркве." (види Επισκεψις 464&1.7.1991.г.)

одржавањем таквих веза са разним протестантским "црквама" које су у својим иновацијама и јересима отишле исувише далеко да је мало тога што их везује за православну традицију. Међутим, то није спречило патријарха Вартоломеја који је од 20-31 августа 1993.г. посетио са својом делегацијом шведску лутеранску "цркву" поводом њеног јубилеја, четиристотине година од оснивања прве лутеранске цркве у Упсали. Наиме швеђани су 1593.г. примили вероисповедање Мартина Лутера, чиме је протестантизам у тој нордијској земљи заменио римокатоличку веру. Иначе та протестантска "црква" надалеко је чувена по крајње авангардним и либералним ставовима. Они су први у Европи почели са рукополагањем свештеница насупрот свим сведочанствима Светог Писма, предања и црквених канона. Дана 22. августа у готичкој катедрали у Упсали одслужена је свечана миса која је више личила на позоришну представу или дискотеку, него ли на службу Божју. На томе "евхаристијском фестивалу" најалост су саслуживали и православни јерарси и то на челу са једним Васељенским Патријархом. Они су били смештени у свечаној "ложи" близу олтара заједно са разним другим јеретицима, протестантима и противхалкидонцима. Цела црква је одјекивала у дисонантним тоновима авангардне озбиљне музике симфонијског оркестра који је пратио неке делове службе. Оркестром је динамично дириговао један протестантски клирик. На служби је поред кардинала Касидија и шведског надбискупа Гунара Вемана говорио и патријарх Вартоломеј. Он је у свом обраћању на енглеском језику говорио о потреби јединства Цркве која је икона тријадичног Бога, нагласивши како "недостатак јединства не само да представља саблазан већ је у супротности са основним значењем Цркве."⁹⁴ Кардинал Кесиди изразио јасне ставове Рима да је могуће јединство у различитости, само ако та различитост постоји у оквиру апостолског предања. По њему нема јединства у помирењу онога што је страно предању са истином апостолске вере. У току наставка службе патријарх је узео учешћа у некој врсти входа са Еванђељем. Сви заједно су прочитали Никејски символ вере и изменили "целив мира". Патријарх је потом поклатио надбискупу Веману сребрни путир који је назвао "путиром помирења", као дар Васељенског Престола. Шведски примат га је одмах употребио за евхаристијски део службе, ганутљиво обаћавши Патријарху да ће га се увек сећати пред "хлебом и вином Господњим"⁹⁵ У тренутку причешћа са свих страна су нагрнули лутерански свештеници и свештенице како би разделили "причешће" народу у цркви. За то време један вокални ансамбл младих црнаца (!) је играјући у ритму хез музике певао причастан. У цркви је настала права атмосфера "журке" :екајући свој ред на причешће верници су се њихали у ритму заглушујуће музике. Заиста било је то "јединство у различитости". Наравно, православни представници са својим Патријархом мирно су са очигледним поштовањем према "локалним црквеним традицијама" посматрали ову комедију. На крају је цели тај незаконит скуп патријарх Вартоломеј благословио литургијским благословом "Благослов Господњи нека дође на вас, његовом благодаћу и човекољубљем, сада, увек и у векове векова." Заједно са њим су стајали и такође благосиљали кардинал Кесиди, надбискуп Веман и фински надбискуп Викстром, показујући вероватно тиме јединство једне и јединствене Цркве Христове.⁹⁶

⁹⁴ Дакле, очигледно, патријарх члановима Цркве Христове сматра и неправославне хришћане, што је у складу са тзв. крштењском теологијом коју заступа и Јован пергамски (теорија по којој су чланови Цркве у ширем смислу сви крштени у име Св. Тројице) . Касније у беседи Патријарх додаје "Сви ми, као људска бића и као чланови Цркве позвани смо да учествујемо..." У целој беседи нема ниједне речи која би указала на погубност учења лутеранског вероисповедања. Детаљан опис и текстови беседа могу се наћи у листу *Επιστολὴς* бр. 496 од 30.9.1993.г. Цела ова "комедија на Упсали" такође постоји и на видео снимку.

⁹⁵ Шта може бити већи пример профанације једног светог сасуда него га даровати онима који не признају истинско претварање евхаристијских дарова, пошто г. Веман верује да у Евхаристији не постоје право тело и крв Христова, већ само хлеб и вино Господње.

⁹⁶ За ову прилику је англикански бискуп Џон Хинт саставио и пригодну екуменску молитву која је препоручена свим учесницима да је читају и моле се за јединство. Она гласи: "Свесвети Боже, Оче, Сине и Свети Душе, веру нашу увећај, наду нашу учврсти и сачувај нас у љубави, како би се испунила воља Твоја и васпоставило јединство наше, како би се твар исцелила и живела у достојанству и слободи, сваки мушкарац и жена. Молимо Ти се, молитвама Господа нашега Исуса Христа. Амин!" Већина екуменистичких молитава које и православни представници читају на екуменским скуповима су сличне овој. У њима се не спомиње ни Пресвета Богородица, ни светитељи, од Господа се не тражи спасење и вечни живот већ најчешће политички мир и благостање света. Докле иде компромис православних екумениста показује пример из 1972. г. када је у Њујорку грчки архиепископ Јаков организовао званични теолошки дијалог са Јеврејима. На том састанку грчки теолози су

Васељенска Патријаршија се већ дуже времена залаже за превазилажење разлика са тзв. противхалкидонским (монофизитским) "црквама". Раније у тексту имали смо прилику да наведемо један карактеристичан став патријарха Димитрија који сматра да је спор са противхалкидонцима заправо спор око "различитог изражавања једне исте богословске истине и искуства". Тиме се олако прелази преко једног проблема који је озбиљно потресао Католичанску Православну Цркву у петом веку, и који је решен Халкидонским Сабором. Екуменисти упорно истичу да су разлике исфорсиране како би се добио повод за национално ослобођење појединих народа од византијске супрематије. Још 1989. године на скупу одржаном у египатском манастиру Анба Бишој, у организацији ССЦ, монофизити и православни су се договорили да се "не ограничавају једном христологијом" и да "обухвате сву пуноћу неподељене Цркве првих векова." Том приликом монофизити су одбили да приме Седам васељенских сабора (а да не говоримо о паламитским саборима IV века) сматрајући их "личним мишљењем" православних. "Јединство" би, дакле, требало да се заснива само на прва три Васељенска Сабора. Другим речима, одлучено је да се не расправља о суштини монофизитске јереси, већ да се она "безболно" и компромисно интегрише у заједницу Православних Цркава. Ове одлуке су наредне године потврђене у Шамбезију. Наиме, од 21-30 новембра 1990 г., без ширег информисања, у Шамбезију у Швајцарској, у Центру Цариградске Патријаршије за "екуменски дијалог" састали су се представници православних и тзв. "противхалкидонских цркава", како би се "изнашла процедура за сједињење двају породица Цркава". На састанку су учествовали делегати скоро свих православних помесних Цркава, као и противхалкидонци из Јерменије, Сирије, Етиопије и Индије. У званичним документима овог састанка противхалкидонски монофизити називају се "оријенталним православцима"⁹⁷, иако и даље не желе да признају васељенски значај Четвртог, Петог, шестог и Седмог Васељенског Сабора (мада немају ништа против да ове саборе православни тумаче као такве). Њима је признато апостолско прејемство и изречена похвала да су сачували апостолско предање. Тачније у тексту сабора се каже: "обе породице су увек са потпуном лојалношћу сачувале истинско православно христолошко учење и непрекидност апостолског предања." На овом скупу дохалкидонци су се сагласили са осудом екстремног монофизитизма Евтихија, али нису пристали да осуде и умерени монофизитизам Севира и Диоскора, кога, поред осталог, сматрају за светитеља. Пошто је њихово учење под анатемом Васељенског Сабора било је и предлога да се размотри скидање анатема. У суштини преовладава став да се у дијалогу са противхалкидонцима настоје "прогурати" основна два правца која карактеришу и "дијалог" са римокатолицима, а то су: 1. "Признање друге јеретичке цркве, било као "сестринске" цркве, било као равночастне породице и одступање од наше претензије да Једна, Света, Католичанска и Апостолска Црква јесте само наша Православна Црква. 2. Пожуривање сједињења заобилажењем разлика, које, или се прећуткују или се минимизирају."⁹⁸

пристали да "очисте" древне богослужбене текстове од израза који су увредљиви за Јевреје и јудаизам. Очигледно потребно је реформисати Православље, оспорити му његову јединственост и свести га на ниво других религија.

⁹⁷ Пре двадесетак година они који су заговарали унију са монофизитима почели су монофизите да називају "дохалкидонски православни хришћани", а у последње време "оријентални (источни) православци". Са тим називима као и са другим терминима уобичајеним у екуменистичким документима ишчезла је реч "јерес" која тренутно има крајње пежоративно значење. Такође више се не говори о догматским разликама већ о "терминолошким споровима", "теолошким мишљењима". Ово су најбољи примери како се постепено "екуменизира" наша црквена свест. Наши преци су знали да онај који одступи од православне истине пада у јерес и зове се јеретиком. Данас се убрзано развија нова "екуменска теологија" по којој се богословско учење Цркве релативизира и заступа се став да они који имају "различита теолошка мишљења", могу без проблема бити сматрани члановима Цркве Христове. Пример скупштине ССЦ у Канбери потврђује да ова идеја иде у правцу све отворенијег религиозног синкретизма и релативизма.

⁹⁸ Према тексту саопштења комисије Свештеној Општини Свете Горе у часопису Свети кнез Лазар год. II бр 3 (7), "Црквене новости" бр. 6 & 93 и "The Ecumenical Press Service".

Комисија, која је радила на детаљима "неопходних црквених процедура ради успостављања потпуног јединства" препоручила је да се "свакој Помесној Цркви остави да сама уреди исто у складу са општеприхваћеним канонским принципима." Други предлог комисије био је да се проуче богослужбене последице које проистичу из успостављеног јединства, укључујући саслуживање и неопходно поседовање диптиха духовних поглавара ради литургијског помињања, као и припрему нарочитог комитета који би се позабавио издавањем "одговарајуће литературе која објашњава наше узајамно поимање вере, што би нас довело до прекида подела из прошлости." Поред тога, предложено је "обема породицама" "да се помире и скину узајамне анатеме, које су раније бацили оци обе Цркве".

Овај скуп у шамбезију изазвао је бурне реакције православних хришћана који су у томе видели покушај да се ревидирају ставови једног Васељенског сабора и да се омогући сједињење са противхалкидонцима без њиховог покајања као јединог могућег пута повратка у крило Православне Цркве. Митрополит превески, г. Мелетије је у више чланака у "Ортодоксосу Типосу" настојао да објасни да тамо нису донесене никакве одлуке, већ да се расправљало о принципима. Међутим такве изјаве долазе у колизију са недавним ставовима патријарха Вартоломеја да би требало да се приступи реализацији донешених одлука, (дакле, ипак не само принципа).

У правцу остварења уније са монофизитима, изгледа, је највише отишла Антиохијска Патријаршија. Патријарх антиохијски Игнатије IV је убрзо објавио Енциклику у којој је практично објављена унија са сиријским противхалкидонцима.⁹⁹ Потпуно је невероватно да

---

⁹⁹ Наводимо готово цели текст Енциклике од 12. новембра 1991.г., у којој се патријарх обраћа својој пастви речима:

"Вероватно сте чули за дуготрајна настојања, која већ трају десетлећима, између нашег Апостолског Трона и братске Православне Сиријске Цркве у циљу развијања бољег познавања и разумевања двеју Цркава на догматском и пастирском нивоу. Ова настојања нису ништа друго до један природан израз тежње да Православне Цркве, а посебно оне које се налазе у оквиру Свете Антиохијске Архиепископије, настављају да изражавају жељу Господа да сви будемо једно као што је Син сједињен са Небеским Оцем.

Наша је дужност, као и браће наше из Сиријске Цркве, да сведочимо Христа на Истоку, тамо где је Христос рођен, где је учио, страдао, погребен, васкрсао из мртвих, вазнео се и послао Свога и животодавног Духа Својим светим апостолима. Сви наши сусрети, скупови, декларације и коминикеи, показали су да припадамо једној Вери, мада је у историји више дошао до изражаја дух подвојености него нашег јединства. Све је то условило потребу да Свети Антиохијски Синод покаже једну наглашенију намеру Цркве у Антиохијској Архиепископији, за јединством које ће омогућити свакој Цркви да задржи своје древно источњачко предање, што ће Антиохијску Цркву обогатити од стране братске Цркве и њеног богатог књижевног и богослужбеног предања. Свако настојање и покушај у усмеравању међусобног приближавања две Цркве заснива се на уверењу да овом тенденцијом руководи Свети Дух и да ће оно обогатити Источну Православну Цркву већим сјајом и благодаћу којих смо вековима били лишени. Зато је Свети Синод Антиохије сматрао сврсисходним да објасни међусобно приближавање две Цркве, Православне Антиохијске Цркве и Православне Сиријске Цркве ради информисања својих верника, ма где се они налазили:

Свети Синод Антиохије је одлучио следеће:

1. Пуно међусобно поштовање две Цркве, према богослужењима, духовности, наслеђу и Светим Оцима као и пуна заштита литургијских пракси Антиохије и Сирије
2. Примена учења отаца двеју Цркава и њихових предања на пољу хришћанских образовних програма, теологији и размени студената и ученика теологије
3. Да се избегава прелажење чланова једне Цркве у другу, без обзира који су разлози у питању
4. Да се организују скупови оба синода када се год за то јави потреба
5. Да свака Црква задржи своје ставове у питањима која се тичу брака, развода, усвојења итд.
6. Ако се сусретну два епископа различитих Цркава на богослужењу, началствоваће онај који има већу паству. Ако је у питању тајна брака, началствује онај епископ чијој Цркви припада женик
7. Оно што је претходно речено не односи се на саслуживање епископа на божанској литургији
8. Оно што је речено под тачком бр. 6, вреди за све клирике обе цркве.
9. Ако се један свештеник из једне од две цркве задеси у неком крају, свршиће божанске тајне за чланове обе Цркве, укључујући и свету литургију и тајну брака. Свештеник треба да води записник независно за обе Цркве и дужан је да достави листу чланова Сестринске Цркве који су под његовом духовном влашћу
10. Ако се деси да се свештеници обе Цркве живе у крају где постоји само једна црква, наизменично ће служити, а у случају саслужења ће началствовати онај са већом паством
11. Ако се нађу на саслужењу епископ из једне Цркве и свештеник из сестринске Цркве, началствоваће,

једна помесна Православна Црква уђе у светотајинско општење са једном јеретичком заједницом и да нико не уложи протест због тога. Штавише цариградски Патријарх апеловао је на јерусалимског патријарха Диодора у свом писму од 12. августа 1992.г. да учествује у унапређењу односа са противхалкидонцима, што је овај, како ћемо видети одбио.

ПАТРИЈАРХ ДИОДОР НА БРАНИКУ ПРАВОСЛАВЉА

Јерусалимски патријарх Диодор сада је тренутно једини поглавар једне званичне Помесне Православне Цркве који не учествује у екуменском "дијалогу љубави". Зато је данас Јерусалимска Патријаршија најјачи бедем и одступница екуменистичкој апостасији, у оквиру Званичне Цркве. Јерусалимска Патријаршија је на седници Светог Синода од 9. маја 1989.г. одлучила да прекине учешће у богословском дијалогу са англиканцима и неправославним уопште. Наводећи као основни разлог злоупотребу¹⁰⁰ дијалога, Синод храбро исповеда оно што се званично устручавају да исповеде све остале Помесне Православне Цркве. У писму патријарха Диодора свим поглаварима Православних Цркава се између осталог каже:" На тај корак подстакло нас је пре свега неоспорно уверење наше читаве Православне Цркве у то да она садржи пуноћу истине, да је Једина, Света, Католичанска и Апостолска Црква и надежно хранилиште божанствених догмата наше непорочне вере и нашег Најсветијег Предања, имајући за своју Главу Господа Исуса Христа. Зато наша Православна Црква, будући уверена у исправност свога пута и своје спасоносне апостолске мисије на земљи, уопште нема потребу за богословским дијалозима са неправославнима, који и сами могу да изуче нашу Православну веру и ако то желе да живе по њој. За нашу Православну Јерусалимску Цркву постаје опасан сваки даљи богословски дијалог са неправославнима, јер они, уз остало користе дијалог да би спроводили горе описани прозелитизам и најнеприхватљивије акције у односу на нашу Православну Цркву..."¹⁰¹

наравно, епископ чак иако се налази у заједници свештеника, док постоје лаици из обе Цркве

12. Кандидате за свештеничку хиротонију бирају црквене власти сваке Цркве, а пожељно је да ту буду присутна и браћа из Сестринске Цркве

13. Кумови и сведоци на венчању могу да буду чланови обе Цркве без разлике

14. На свим заједничким празницима начелствује старији по чину јереј

15. Сви органи двеју Цркава ће сарађивати на свим питањима, просветним, образовним и друштвеним ради унапређења братског духа.

Обећавамо вам, овом приликом, да ћемо наставити да унапређујемо наше односе са сестринском Црквом и свим осталим Црквама са циљем да будемо једно стадо под једним пастиром..." текст узет из *Coengier Oecumenique du Mozen Orient* 16 (I-1992)

Овај документ пример је како може да изгледа савремена унија Православне Цркве са једном јеретичком заједницом. У суштини јеретичка црквена организација у потпуности остаје као што је била без потребе икаквог одступања од својих обичаја и учења, само јој се даје право богослужбеног општења са Православном Црквом. Јединство које настаје на тај начин сасвим је непотпуно и лицемерно.

¹⁰⁰ Један пример како паписти злоупотребљавају једну "најобичнију" посету православних архијереја Ватикану, је пример енглеског католичког часописа **The Tablet** (април, 10.1993., стр 488) у коме се наводи да су митрополит Амфилохије и епископ Иринеј посетили папу у Риму и "асистирали" папи на миси (**on Palm Sunday, they assisted at the mass**). Колико нам је познато они су само били присутни у цркви. Ово је пример како римокатолички новинари настоје да преувеличају ствари како би се створио утисак да постоји официјелни и канонски *intercommunio* Рима са Православнима. Из овога је јасно да и једна куртоазна посета јеретичима и поред наводно добрих намера може да има крајње негативне последице и да саблазни многе у Цркви.

¹⁰¹ Ево подуже одломка из његове беседе одржане 2.октобра 1989. г. у старокалендарском грчком манастиру Св. Кипријана и Јустине:

"Ево већ две хиљаде година Јерусалимска Црква се бори да држи чисто православно учење и предање, да поштује каноне Цркве и да сачува учење које смо примили од Христа и апостола.... Екуменски покрет са својим дијалозима, чији је једини циљ да нанесу штету Цркви, данас жели да подреди Православље Папизму и екуменизму. Он већ годинама ради на уништењу Православља у Светој Земљи. Али Свети Гроб и Бог, који штити Јерусалимску Цркву већ толико векова пред многим недаћама, увек је спашавао Православље од сваке опасности. Никада, у току своје двехиљадугодишње хришћанске историје, Јерусалимом није успео да потпуно овлада неки стални владар или освајач. Пролазили су сатрапи, краљеви, гувернери. Али сви су они отишли, а остало је стотињак грчких православних монаха који су будни стражари нашег светог наслеђа. жалосно је да, ево већ деценијама, како не би нарушавао јединство Православне Цркве, Јерусалим номинално прати остале

Свакако због обавног става патријарх Диодор је постао предмет низа напада, како од стране православних екумениста тако и с друге стране од агресивних јеврејских власти на које индиректно преко великих центара моћи делује Ватикан и други центри моћи.

У своме одговору¹⁰² на горе поменуто писмо патријарха Вартоломеја који га позива да учествује у преговорима за сједињење са монофизитима, јерусалимски патријарх одговара да се одувек Јерусалимска Црква залагала за помирење свих људи и "сједињење свих", а посебно за "повратак неправославних, које, предочавајући им духовно богатство Свете наше Православне цркве, позивамо да пригрле њено истинито и непромењено учење и тако сви заједно достигнумо јединство вере и испунимо Господњу жељу да сви једно будемо." Даље наглашава да је "Најсветија Мати Црква увек радо примала покајане неправославне (хетеродоксне хришћане) у крило наше Свете Православне Цркве..." Очигледно Јерусалимски Патријарх заступа идеју и начин сједињења који су исповедали сви Свети Оци - нема компромиса између јереси и божанске истине - једини пут сједињења неправославних са Православном Католичанском Црквом јесте ПУТ ПОКАЈАЊА. У свом писму Патријарх даље истиче како је боље време, које се расипа у некорисним (екуменистичким) дијалозима, искористити на утврђење међусобних односа међу сестринским Православним Црквама и превазилажење међуправославних проблема и неслоге, јер дијалог са неправославнима није донео никакве резултате. "Који је позитиван резултат донео дијалог са англиканцима, када они у овом тренутку, рукополагањем жена још више продубљују постојећи јаз између Православне Цркве и Англиканаца, а такође и са римокатолицима који нашироко примењују прозилитизам и настављају са неизрецивим напорима на штету Православне Цркве." Он смело закључује да "дијалог са неправославнима не само не може да учврсти наше везе већ насупротив још их више удаљује од учења Православне Цркве." Јерусалимска Црква, је, додуше, са овим ставом изашла још у мају месецу те године (1992.) на скупу православних патријараха при чему је добила уверења да она ничим није обавезна да настави дијалог са неправославнима. У наставку свог писма Патријарх истиче да због тога не жели да учествује у дијалогу са противхалкидонцима који иде у смеру скидања анатема које су бацили на монофизите Пети, шести и Седми Васељенски Сабор. Тада су отворено анатематизирани Диоскор, Антим Трапезунтски, Евтихије, Севир, Петар Апамејски и други које данас противхалкидонци сматрају "великим оцима" и "светитељима", а њихове противнике, православне оце и светитеље, јеретичима. "Питамо се, наставља Патријарх, на који је начин дошло до споразума између наше Најсветије Православне Цркве и противхалкидонаца? Какву заједницу има светлост са тамом" (2Кор 6,14) Како можемо називати "поштованим Црквама" јеретичке заједнице које су осуђене од стране Светих Васељенских Сабора и богоносних Отаца због јереси монофизитске?" Примити у окриље Православне Цркве противхалкидонце значило би ревидирати одлуке Сабора и довести у питање богонадахнутост саборских одлука којима су монофизити осуђени као "отуђени од православне истине" и који су одвукли у заблуду милионе хришћана. Скинути анатеме

Цркве учествујући у екуменским дијалозима, иако (екуменизам) наравно никада није направио утицај или овладао нама на било који начин. Ипак, присуство Јерусалима у овим дијалозима дало је прилику неким да наглашавају да Јерусалимски Патријархат такође учествује у екуменизму. Оно што смо приметили са тугом је страшна злоупотреба ових дијалога од стране јеретика. Они смућују наше вернике, покушавајући на сваки начин да их обрате. Показују им фотографије Папе са нашим патријарсима и епископима, говорећи им да је унија већ постигнута: "Не слушајте ваше епископе. Унија је већ остварена и Православна Црква се прикључила Римокатоличкој Цркви." - унија, вероватно у смислу како је екуменисти разумеју, као подчињење. Зато смо ми размишљали о својој одговорности према Богу, према Цркви, према Православљу, према самој историји као и према нашем предањском праву на Свету Земљу, у Божјем просветљењу одлучили да прекинемо сваки дијалог Патријаршије са неправославним црквама, јер после толико година контакта није дошло ни до каквог позитивног резултата. Своју одлуку смо објавили сестринским Црквама, и имамо обавезу и дужност да се држимо у овој одлуци и устрајемо колико је год то могуће, док остале Православне Цркве признају, пред Богом, своју одговорност према Православљу и историји и прекину сваки контакт са неправославнима. Ви знате да Јерусалимска Патријаршија прати предањски стари календар. Она никада није мењала нити ће икада ни најмање променити, учења, каноне и догмате наше Цркве. Устрајаће у њима под сваку цену. Поднећемо сваки труд, а ако треба и жртву да их очувамо. Претње које нам сваки дан долазе и поступци наших супарника нас не плаше. Остаћемо непоколебљиви чувари, верни учењу своје Цркве..." (посебно издање листа Αγιοζ Κυπριανος).

¹⁰² Текст одговора је објавила Ορθοδοξη μαρτυρία, бр. 79, 1992.г.

значило би потпасти под канонску осуду одлуке Седмог Сабора који баца анатему на онога ко се усуди да такво нешто покуша. Да би јеретици могли бити примљени у Цркву, сматра патријарх Диодор, потребно је да поднесу тзв. "либелум покајања" и да приме у целини, а не делимично одлуке свих Васељенских и Помесних Сабора. До тог тренутка наставља Патријарх, "Мајка Цркава остаје ван овога дијалога и не признаје ниједну одлуку која није у складу са одлукама Светих Васељенских Сабора и свештеног православног предања..." (потписано 22. септембра 1992. у Јерусалиму)

САБОР ПРОТИВ ПАТРИЈАРХА ДИОДОРА У ЦАРИГРАДУ - 1993г.

Овај оштар, али по свему светоотачки и предањски став патријарха Диодора, довео је до озбиљних несугласица између две древне Патријаршије. Цариград још од раније није гледао са симпатијама на чињеницу да Јерусалимска Патријаршија постаје духовни стожер око које се окупљају све антиекуменистичке снаге. Посебан проблем био је све чешће одржавање контаката Јерусалима са извесним старокалендарцима¹⁰³ као и отворена подршка коју Јерусалим даје неким парохијама у Аустралији које су у сукобу са својим архиепископом Стилијаном. Овај сукоб између две Патријаршије кулминирао је сабором одржаним у Цариграду од 30-31 јула 1993.г. коме је председавао Патријарх Вартоломеј, а учествовали су још и Александријски Патријарх Партеније, грчки архиепископ Серафим са још већим бројем епископа Цариградске Патријаршије (међу њима и Јаков амерички и Стилијан аустралијски) и ширег грчког говорног подручја. Сабор је био уствари окупљен како би се осудио Патријарх Диодор и његове активности које Цариград сматра неканонским. Сам Јерусалимски Патријарх, иако позван, није се одазвао на позив са објашњењем да према светим канонима Патријарху једне помесне Цркве може једино да суди Васељенски Сабор.¹⁰⁴ Патријарх Диодор је оптужен по разним питањима: мешања у послове друге јурисдикције, "фракционашке делатности", за заверу против Цариградске Патријаршије и причешћивање са "расколницима и јеретичима". (што је забрањено на горепоменутом скупу патријарха 1992.г.)¹⁰⁵ Сабор доноси одлуку по којој је због тих активности патријарх Диодор са двојицом својих архиепископа рашчињен¹⁰⁶, мада ипак, руководећи се "крајњом

¹⁰³ Ради се о старокалендарцима око митрополита Кипријана и његовог епископског синода, са центром у манастиру Св. Кипријана и Јустине, у Филију, које је патријарх Диодор посетио 2. октобра 1989.г. и одржао раније наведену беседу. Синод митрополита Кипријана не сматра себе засебном Црквом нити ико од његових епископа носи титуле већ упражњених канонских новокалендарских епископија. Они признају благодатност и новокалендарских Цркава, мада се у знак протеста због екуменизма и новаторства уздржавају од општења са њима. (Еклисиолошки став сличан ономе који држи Руска Загранична Црква) Важно је да напоменемо да поред ове групе старокалендараца, која је иначе у канонском општењу и са Руском Заграничном Црквом, постоје још две групе које се не налазе у општењу ни са једном канонском православном Црквом нити међусобно имају икаквих контаката. Реч је о тзв. "Матејевцима", радикалним зилотима око архиеп. Андреја и нешто умеренијој, али и бројнијој групи архиеп. Хризостома II који потпуно негирају постојање благодати Светог Духа у било којој другој Православној Цркви осим њиховој. Занимљиво је да се екуменистички настројени новокалендарци у Грчкој посебно боре против синода митрополита Кипријана (који је рашчињен од званичне Грчке Цркве) и његове умерене "еклисиологије отпора", док на остале старокалендарске заједнице и њихове екстремне ставове гледају више са подсмехом. За разлику од ових екстремних група које су идолатризирале питање календара, митрополит Кипријан и његова заједница тврде да питање календара није основни проблем, већ дух новаторства и екуменски компромис који представља истинску позадину промене календара и који је довео до њега и Цркву Христову води ка потпуној апостасији.

¹⁰⁴ Сваки патријарх може по канонима да сазове и велики сабор као овај, али он има компетенцију да решава само проблеме у оквиру те патријаршије, а не питања друге аутокефалне Цркве.

¹⁰⁵ "Саставши се ... изразили смо потребу да све Помесне Православне Цркве у потпуној солидарности осуде расколничке групе и да избегавају потпуно општење са њима где год се нашли "док се не покају", како тело Православне Цркве не би било у овом питању подељено, јер ни крв мученика не може да опере грех раскола, јер поделити Цркву није мање зло од пада у јерес по речима св. Јована Златоуста."

¹⁰⁶ У саборском документу се дословно каже: "Стога овај Велики Сабор са намером да заштити угрожено јединство и мир Цркве и у намери да воспостави ауторитет Св. Канона који су богохулно погажени једнодушно је одлучио да се глава и иницијатор ових неканонских активности, Патријарх Диодор Јерусалимски као и његови непосредни сарадници, Архиепископи Тимотеј Лидски и Исихије Капитолијски, који будући без

икономијом и човекољубљем" сабор одлаже одлуку односно патријарха Диодора уколико се покаје до Божића те године и исправи своје поступке. До тог времена стављен је под суспензију и сви поглавари Православних Цркава су позвани да до тог времена не опште са њим. Одмах после сабора име патријарха Диодора је избрисано из Свештеног Диптиха Цариградске Цркве, (да би поново било уписано неколико месеци касније када ће доћи до неке врсте компромиса). Двојица јерусалимских владика враћени су у ред монаха. Одлуке овога сабора достављене су свим поглаварима Православних Цркава. Ова одлука изазвала је веома бурне реакције. Ипак остале патријаршије нису званично реаговале сматрајући то интерним "грчким проблемом"¹⁰⁷ који они треба да реше. Било је доста протеста са Свете Горе, мада су већи манастири ћутали. Једни су у овој одлуци видели очигледно пројављивање папистичких тенденција Цариградског Патријарха. Други, опет, покушај екумениста да се обрачунају са антиекуменистом патријархом Диодором који је почео да "кочи" унију са противхалкидонцима и римокатолицима и да се полако приближава коалицији традиционалиста против екуменистичког курса Цариграда. Заиста, овај сабор који, бранитељи патријарха Диодора сматрају "разбојничким" и противканонским окупио је све највеће звезде православног екуменизма које још одавно потпадају под осуду низа канона који забрањују заједничке молитве са јеретичима, признања њихових светих тајни, учествовање у њиховим празницима и службама и др. Поред тога у саборском документу се запажа осуда мешања патријарха Диодора у јурисдикцију Васељенске Патријаршије у Аустралији, чиме се јавно истиче жеља Цариграда да у својим рукама држи целу Дијаспору, најпре грчку, а затим и других православних народа. Оптужбе да патријарх Диодор одржава везе са "шизматичким и јеретичким групама" (старокалендарцима митрополита Кипријана) показују какве произвољне аршине има Цариград. С једне стране док се римокатолици, англиканци и монофизити називају "Сестринским Црквама", "браћом у Христу" дотле се једноверна браћа која су се услед веома компликованих околности нашла одвојена од матице Цркве веома грубо називају јеретичима и шизматичима. Ове две речи до сада патријарх Вартоломеј није употребио ни за једну јеретичку групу која је осуђена Васељенским Саборима. Сетићемо се константног настојања Цариграда да и Руску Заграничну Цркву прогласи за безблагодатну и неканонску, иако је она проширила Еванђеље по свим крајевима света и просијала бројним исповедницима вере православне, великим јерарсима и светитељима чудотворцима¹⁰⁸. Питамо се, да ли је показатељ да је неко пао у јерес или раскол само чињеница да се не слаже са неопапизмом господина Вартоломеја или је то пак као вековима до сада неправилно исповедање православног учења и извртање апостолске вере и свештених канона. Старокалендарски¹⁰⁹ раскол који је болна

покајања, настављају да саблажњавају и деле грчки народ унутар и ван Грчке, буду суспендовани." (Текст је преузет из листа Тијатирске архиепископије, која је под јурисдикцијом Васељенске Патријаршије **ORTHODOX OUTLOOK** бр: 49, 1993.г.

¹⁰⁷ Нажалост, у данашње време сведоци смо све чешћег уско-националног гледања на веома крупне проблеме које потресају Цркву. У Цркви не би смело да има грчких, српских или руских црквених проблема и интереса. Сваки проблем, а поготово сукоб између две патријаршије, проблем је целе Цркве. Пасивна незаинтересованост и политика немешања веома су озбиљан показатељ кризе црквене свести.

¹⁰⁸ 11 јула је извршено свечано прослављење новопојављених нетљених моштију св. Јована Максимовича, великог јерарха Руске Заграничне Цркве.

¹⁰⁹ Старокалендарски покрет у почетку (1924-1935 г.) настаје спонтано. Након увођења новог календара број верника који је остао веран јулијанском календару био је веома мали. Додуше међу њима је било и неколико познатих црквених историчара који су уживали подршку тадашњег александријског патријарха Фотија. Првих шест месеци у покрету није било ниједно свештено лице, док прва двојица нису пришла покрету. Чувена појава часног крста на небу 14-15 септембра 1925.г. на сами празник Воздвиженија Часног Крста (по јулијанском календару) изнад мале цркве у предграђу Атине био је повод да још велики број верника приђе старокалендарцима. Крст се појавио на небу око поноћи и читав сат времена су га посматрали верници и полицајци који су били послани да прекину молитвени скуп. Међутим, ипак, највећа заслуга за ширење покрета припада светогорским монасима, зилотима, који су обилазили грчку земљу, утварђивали верне, оснивали катакомбне цркве и манастире. Званична Црква се томе оштро супротставила, протеравши неке свештенике у Свету Гору. Цркве су затваране, литије растуране, верници прогањани, монаси и монахиње сурово истеривани из својих манастира које је преузимала званична Црква. Ипак до 1934.г. било је формирано око 800 заједница, почели су да излазе први листови. Ипак покрет је био без јерархије. Преломни тренутак наступа 1935.г. када су једанаест епископа најавили прелазак у старокалендарце. Ипак после низа притисака од стране званичне Цркве, само су тројица устрајала. Међу њима је био митрополит Хризостом флорински који је

рана на телу Еладске Цркве и целог грчког народа последица је непромишљене и противканонске имплементације Енциклике из 1920 г. и увођења папистичког календара,

поставља и вођа покрета. Они су почели да рукополажу друге епископе. Циљ покрета није био за то да у почетку створи паралелну Цркву, већ да својим ставом утиче на званичну Цркву и верни народ да опозову увођење новог календара и са њим низа других новотарија. Старокалендарци у почетку нису негирали валидност светих тајни новокалендарске Цркве, њихови епископи нису носили титуле већ упражњених митрополија. Међутим, већ врло рано почиње да се у покрету јавља једна екстремна струја око епископа Матеја који се 1937.г. одваја од синода митрополита Хризостома, сам почиње да неканоноски хиротонише своје епископе и да негира постојање благодати у званичној Цркви. Митрополит Хризостом је последњих неколико година живота проживео у великим прогонима и страдањима заједно са многим члановима покрета (свештеници су затварани и бријани, цркве су скрнављене и демолиране, одузимани су свети сасуди, било је случајева и силовања монахиња, док је један свештеник у Патри умро од задобијених повреда). Прогоне је иницирао тадашњи архиепископ атински Спиридон 1949.г. Сам митрополит Хризостом је био у притвору у манастиру Св. Јована на Лезвосу одакле се убрзо вратио у Атину, на интервенцију премијера државе. После смрти митрополита Хризостома 1955.г. старокалендарска Црква остала је без епископа. Тада је у помоћ притекла Руска Загранична Црква са неколико својих епископа који су, додуше без дозволе синода, хиротонисали нове епископе. Ова рукоположења ће Синод РЗЦ признати тек 1969.г. и објавити пуно литургијско општење са старокалендарцима. Након две године синод РЗЦ ће исправити неканоноски статус епископа које је хиротонисао епископ Матеј. У периоду између седамдесетих и деведесетих година, грчка старокалендарска заједница пролази кроз велика искушења међусобне неслоге, образовања нових синода, раскола и рашчињења. У том периоду је најчешће преовладао радикални став у коме су предњачили "Матејевци", који потпуно негирају благодатност званичне Цркве и штавише и РЗЦ од које су примили канонско апостолско прејемство. Нешто умеренији, али и даље са негативним ставом према благодатности новокалендарске Цркве био је синод око архиепископа Авксентија, кога је наследио и сада води ту струју архиепископ Хризостом II. Трећу групу су оформили 1985.г. митрополит Кипријан оропоса и филија и ђовани сардинијски који су остали доследни првобитном ставу да званична Грчка Црква није остала без благодати, већ да је њено духовно тело дубоко рањено јереси екуменизма и модернизма. Управо због тога они одбијају општење са Црквом матицом, али не претендују на то да су они једина истинита Грчка Црква те стога епископи њиховог синода не носе већ постојеће титуле, за разлику од друге две радикалне групе које себе сматрају јединим истинитим Православним Црквама на свету, те њихови поглавари (Хризостом II и Андреј) носе обојица титуле архиепископа атинског и целе Грчке. Због оваквог "умереног" става кипријановаца ватренији старокалендарци су их прогласили екуменистима и издајницима.

У сваком случају еклисиолошки став тзв. "Синода супротстављених" око митрополита Кипријана, веома је близак ставу РЗЦ која званично никада није негирала каноничност Московске Патријаршије и поред свих њених пропуста. Митрополит Кипријан је у међувремену рукоположио још неколико епископа у Африци, Грчкој, Западној Европи и САД. 1992.г. Румунска Старокалендарска Црква (која броји око 2 милиона верника) предвођена митрополитом Власијем, која је у општењу са Кипријаном, ступа у општење са РЗЦ и подстиче синод Заграничне Цркве да прими у општење старокалендарце око митрополита Кипријана. Прво свечано саслуживање одржано је приликом глорификације Св. Јована Максимовича 11. јула 1994.г.

Тренутно ситуација је следећа. Против све развијенијих екуменистичких активности Цариграда и неких других помесних Православних Цркава, као и у жељу све већих папистичких апетита патријарха Вартоломеја, с друге стране формиран је један међународни традиционалистички фронт кога чине тренутно: Руска Загранична Црква, Старокалендарска Црква митрополита Кипријана, Румунска старокалендарска Црква и Бугарска старокалендарска Црква око епископа Фотија, које се све међусобно налазе у литургијском општењу и имају јединствен еклисиолошки став. Поред тога, иако не у званичној канонској вези, са њима одржава контакт велики број антиекумениста из свих помесних Православних Цркава, поготово патријарх јерусалимски Диодор. Многи римокатолици и протестанти, поготово њихови клирици, проналазе данас управо преко ове заједнице Цркава једини пут за улазак у Православну Цркву канонским путем, крштењем и евентуалним монашењем и рукоположењем, док с друге стране Цариград отворено забарањује крштавање паписта, поготово ако се ради о њиховим "свештеницима" или "бискупима". Ипак ове Цркве (за разлику од РЗЦ која неформално општи са Српском Црквом), немају литургијског општења са иједном другом канонском Помесном Православном Црквом, што компликује њихов канонски статус.

На основу свега овога јасно је зашто ове Цркве представљају кост у грлу православним екуменистима, који их називају јеретичким и шизматичким (изразима које не употребљавају за квалификацију своје "браће у Христу" из папистичких, протестантских и монофизитских заједница.) Будући да се ове заједнице не сматрају канонски зависне од званичне Цркве и њеног преовлађујућег екуменистичког расположења, оне имају много шири маневарски простор и већу слободу за борбу против екуменизма и модернизма с једне стране и неразумног, радикалног зилотизма, с друге стране. Отуда и тако интензивно настојање Цариграда да преузме пуну контролу над православном дијаспором, где ове Цркве најчешће делују, како би онемогућио њихово ширење утицаја. Нажалост због постојања крајње радикалних и богохулних ставова грчких старокалендараца друге две групе, цели покрет је дубоко компромитован као болестан и уображен и као такав не представља велику опасност за екуменисте већ им својом "ревношћу, али не по разуму" даје савршен пример на коме могу да се изругају свим противницима екуменизма. (на основу "**The Old Calendar Orthodox Church of Greece**", епископи Хризостом, Авксентије и Амвросије, Etna, California 1994.г.)

који сам по себи није јерес, и не баца кривицу на оне који га по послушности својим епископима следе, али отворено баца проклетство на оне који су га самовољно увели и тиме узроковали страшне поделе. Да су Цариград и цела Грчка Црква показали барем онолико ревности у превазилажењу проблема старокалендараца колико је показала у развијању дијалога са римокатолицима и монофизитима, сигурно би овај проблем који дубоко погађа сваку православну душу одавно био решен. Нажалост овај раскол се толико радикализовао да поједине групе екстремних зилота често испровоциране отвореним екуменизмом већ прелазе границе богохулства и јереси. Да ли су само они криви због тога? Питамо се? Но вратимо се нашем цариградском сабору који је de facto исповедио јерес папистичке еклисиологије која се полако намеће свим Помесним Православним Црквама.

ПАПИСТИЧКА ЕКЛИСИОЛОГИЈА ЦАРИГРАДА

Ова тенденција све је више приметна и у специфичном наглашавању титуле "Васељенског патријарха" у контексту тражења све већих административних захтева. Ова титула вуче порекло још из 5. века, и придодата је називу епископа царскога града слично као што патријарх александријски у својој титули има, нимало скромне, додуше, али часне и заслужне називе "судије васељене" и "тринаестог апостола". Цариградски патријарси су у почетку веома ретко користили овај назив, и тек после латинског освајања Константинопоља 1204.г. он је почео чешће да се употребљава. Ове титуле имају сасвим почасни карактер и немају суштинско еклисиолошко значење, пошто су сви епископи Цркве Христове једнаке власти и ниједан од њих нема већи благодатни дар свештенства од другог. Разликују се само по части која припада појединим Црквама због историјских прилика. Насупрот овом православном еклисиолошком ставу, римокатолици су, као што је познато папски примат части, који је једна институција историјског, а не божанског порекла, самовољно проширили на божански примат власти, врховног свештеника који је виши од осталих епископа, јер је наследник апостола Петра "на коме је Господ подигао Цркву". Зато је култ Папе основни темељ латинске еклисиологије и човекопоклонства. Познато је колико су се православни супротстављали овој јереси која је на Западу генерисала читав низ богословских аномалија и тиме западне Цркве одвојила од Истока. Нажалост, данас смо сведоци како се овакве тенденције јављају и у православном свету. Патријарх Вартоломеј до сада није ниједном изразио неслагање са неправилним епитетима који му се често ласкаво додељују. Неки од тих назива су: "корифеј Православља", "Првопрестолник Православља", "Духовни вођа 300 милиона православних хришћана" Свакако од Патријарха не зависи да ли ће га неко тако назвати, али је на њему да такве неправилне називе оповргне и изјави да он не представља цели православни свет већ само своју Патријаршију. Међутим пратећи изјаве патријарха Вартоломеја сведоци смо да он управо наступа самозвано у име целе Православне Цркве, за што, очигледно, нема овлаштење.

Један од показатеља да ове сумње нису без основе јесте писање листа Еπισκεψις (бр. 497. од 31. октобра 1993.г.) који је објавио чланак др Власија Фидаса под насловом "Ставропигијално и апелационо право Васељенске Патријаршије". Др Фидас заступа учење по којој на основу извесног "старог обичаја" Васељенска Патријаршија има право да у другим аутокефалним Православним Црквама оснива ставропигијалне манастире и да у последњој инстанци решава жалбе архијереја из било које Православне Цркве. Тиме се дакле Цариградском Патријарху даје право апелације чиме се он поставља над свим другим патријарсима и епископима Цркве. Сличну тежњу испољавале су и римске папе у процесу изграђивања папског примата власти.

ТЕЖЊЕ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈОМ ДИЈАСПОРЕ

Исти лист објављује и усвојене текстове Међуправославне припремне комисије под насловима 1)"О православној дијаспори" 2)"Аутокефалија и начин њеног проглашења". "Најчешће истицана и тенденциозно тумачена црквена правила о, тобоже правима Цариградског Патријарха и ван граница Цариградске цркве, јесу 9 и 17. правило Четвртог васељенског сабора у Халкидону 451. године. Највећу недоумицу изазвало је различито поимање у поменутих правилима, достојанства - егзарх... У вези са тим Зонара чувени тумач канона у 12. веку, пише, између осталог, да Цариградски Патријарх није судија свих митрополита, већ оних који су му подручни, образлажући, истовремено да митрополитима Сирије суди Антиохијски Патријарх, онима у Палестини Јерусалимски Патријарх, онима у Египту Александријски Патријарх, тј патријарси који их хиротонишу и којима су потчињени (Ралис и Потлис, Синтагма, II, 260)."¹¹⁰ Један флагрантни пример кршења ових правила јесте цариградски сабор 1993. и осуда ни мање ни више него једног Патријарха.

Али, вратимо се документу о Дијаспори. Шта заправо, хоће Цариград? Он жели да се што пре реши "неканонско" устројство црквене организације у православној Дијаспори. Садашња ситуација у дијаспори по много томе није "редовна", али она каква таква одражава резултат једнога стања које већ егзистира дуже времена и поред својих негативних карактеристика има много тога позитивнога. Васељенска Патријаршија је наумила да изврши уз сарадњу са осталим помесним Црквама реорганизацију Дијаспоре, тако што би се у одређеним географским просторима формирало 8 тзв. Епископских сабора: (Северна и Централна Америка, Јужна Америка, Аустралија, Британија, Француска, Белгија и Холандија, Аустрија и Италија, и Немачка), у чији би састав ушле постојеће епархије разних Помесних Православних Цркава на овим теренима. Тим епископским саборима би руководили председници епископских сабора који би сазивали и председавали свим саборима епископа својих области у вези литургијских, пастирских и административних питања. "Међутим о питањима општијег занимања, која по одлуци Епископског сабора захтевају свеправославно суочавање, његов председник реферише Васељенском Патријарху ради даљег поступка сходно ономе што свеправославно важи." (из 4. тачке документа). У наредној тачки се дефинише да се Православне Цркве обавезују да не предузимају поступке који могу да штете горе описаном ходу ка канонском решењу питања Дијаспоре што укључује стварање нових, поред већ постојећих епископија у Дијаспори. Мајке Цркве требало би да чине све што је могуће ради олакшања рада тих сабора и васпостављања нормалног канонског поретка у Дијаспори. Оно што је практично ново у свему овоме јесте принцип да се заобилази инстанца Мајке Цркве у питањима од свеопштег интереса и да ти проблеми иду директно у Цариград. Овакве формулације у усвојеном тексту стварају неодољив утисак да ће се помоћу Епископских сабора постепено сва јурисдикција у православној Дијаспори заменити јурисдикцијом Цариградске Патријаршије.

Какве су могуће намере и последице овога нацрта који су, узгред да кажемо, сасвим некомпетентно потписали двојица представника Српске Православне Цркве¹¹¹ што није најбоље примљено од стране Архијерејског Сабора. Ипак се ти потписи, по не могу сматрати валидним¹¹², јер потписници нису имали потпуно овлаштење Сабора за тако нешто. Из цитираног извештаја сазнајемо да се у Француској већ озбиљно узнапредовало на организацији зачетака Епископског сабора, наравно под преседништвом цариградског митрополита. Као задатак је постављено да се Сабор као такав региструје код државних власти. У том случају ниједан хришћанин на подручју Француске, а уколико се то и шире примени, на подручју целе Европске Уније, неће моћи законски да се назива православним и да делује у оквиру постојећих закона уколико није потврђен од стране надлежног

¹¹⁰ По писању Миодрага М. Петровића "Православна дијаспора", Хришћанска мисао 4-6&1994.г

¹¹¹ Епископ бачки Иринеј и јеромонах (садашњи епископ браничевски) Игњатије Мидић.

¹¹² Извештај са заседања "Међуепископског комитета" у Паризу, 11. октобра 1994.г. (из "Светигоре", дец. 1994.г.)

Епископског Сабора. Сазнајемо да је Рим на тај начин још раније заштитио своја права и строго под контролом држи све римокатоличке организације у Европи. Свакако о питањима аутокефалије и аутономије на тим подручјима би одлучивала искључиво Цариградска Патријаршија. На тај начин би се у потпуности могли подчинити "непокорни фактори других помесних Цркава, који не прихватају јако наглашене екуменистичке тежње" Цариграда. У организацији ових активности посебно место изгледа заузима митрополит Дамаскин из Женеве, који је један од најактивнијих екумениста Цариградске Патријаршије. Уколико би се ова врста организације остварила, постоји могућност да Цариградска Патријаршија покуша преко тих Сабора да наметне одређене екуменистичке и унионистичке аранжмане Дијаспори, која, узгред да напоменемо има највећу концентрацију финансијске моћи, у Православној Цркви, и као таква поседује немали утицај на Мајке Цркве. Данас је све више оних који полако увиђају да је на путу остварења уније са "сестринском црквом Старога Рима", чему Цариград упорно тежи, потребна претходно шира хомогенизација православног света под једним јаким и чврстим ауторитетом. Истовремено инсистирање Фанара на "проширеним" јуриздикцијским правима Цариграда све уверљивије показује да се ради о озбиљној претњи која се као мрачан облак све више надвија над Православном Црквом. Покојни о. Гаврило Патачи, бивши језуита, а потом православни обраћеник и професор на Св. Сергију у Паризу, једном је приликом објаснио да се основна стратегија Рима у настојању да покори Православну Цркву не састоји у наивном прозелитизму. Паписти, пре свега, настоје да придобију перспективне младе теологе који ће касније као епископи и патријарси да преведу у папизам целу своју паству. Да ли је случајност чињеница да је данашњи цариградски патријарх дипломац једне језуитске школе - показаће време пред нама?

УНИЈА У БАЛАМАНДУ – ПОБЕДА ВАТИКАНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ

Од 17-24 јуна 1993.г. одржана је 7. пленарна седница "Мешовите међународне комисије за богословски дијалог" између Православних и римокатолика на теолошкој школи у Баламанду, близу Триполија у северном Либану. На њој су учествовали 24 представника римокатоличке "цркве" и 13 Православних делегата који су представљали 9 од 15 Православних Цркава.¹¹³ Копредседници су били Архиепископ Стилијан и Кардинал Едвард Касиди. Заједничка комисија се бавила теолошким и практичним питањима која су настала због активности унијатских заједница које су недавно оживеле у Централној и Источној Европи. На крају комисија је разрадила текст који је припремљен од стране координационог комитета у јуну 1991. г. у Арочију код Рима, под насловом "Унија, стари метод сједињења и садашње тражење потпуног општења". У овом документу остварена су следећи основни циљеви Рима: потпуна реинтерпретација православне патристичке еклисиологије и прихватање папистичког тумачења настанка и улоге тзв. унијатских "цркава", мада је унија одбачена као модел и начин сједињења који припада прошлости (тзв. "теологија моста") потпуно признавање римокатоличке "цркве" као "сестринске цркве" од стране Православних као и признање свих њихових "светих тајни" признање православне стране да унијатске заједнице имају право да и даље егзистирају православна страна је практично подржала основне принципе декларације Другог ватиканског концила о тзв. источним црквама, уз још веће уступке.

1. Један од важнијих принципа, у Баламандском тексту, који су православни писмено подржали јесте принцип узајамног признавања римокатолика и православних као двају Сестринских Цркава. У тексту се конкретно каже:

¹¹³ Присутни су били представници Константинопоља, Александрије, Антиохије, Русије, Румуније, Кипра, Пољске, Албаније и Финске, а одсутни представници Јерусалима, Србије, Бугарске, Грузије, Грчке, Чешке и Словачке.

"Католици и Православни опет откривају једни друге као Сестринске Цркве (чл.12) и "признавају једни друге као Сестринске Цркве". (чл.14)¹¹⁴

Назив "Сестринске Цркве" није тек само ствар дипломатске пристојности, већ је фундаментална екуменистичка еклисиолошка категорија.¹¹⁵ У вези са теологијом "Сестринских Цркава" стоји и теологија о tzv. "два плућна крила" и "двоструком предању" (источном и римском, тј. латинском), на основу које паписти чврсто бране даље постојање унијатских "цркава".¹¹⁶

Заиста је невероватно како се ставови појединих екумениста брзо мењају. Копреседник мешовите комисије у Баламанду, митрополит Стилијан аустралијски је још пре неколико година (1985. и 1987.г.) отворено тврдио да се Рим "усудио да промени веру у најважнијим тачкама", "да је Црква подељена на Источну и Западну и да штовише у подељеном Хришћанству, Папа није први међу једнаким, чак ни једнаки међу једнаким, ... до те мере да је садашњи Папа у шизми и јереси," "да је папизам у разним периодима увео нечувене јереси

---

¹¹⁴ Грчки текст споразума објавио је Καθολικη, у бр. 2705 (од 20. јула 1993.г.) "Екуменска активност сестринских Цркава Истока и Упада, по резима папе Јована Павла II, заснована на дијалогу и молитви, подразумева пуно црквено општење, које не имплицира апсорпцију (од стране друге Цркве) нити поистовећење, већ сусрет у истини и љубави." (SLAVORUM APOSTOLI чл. 27)

¹¹⁵ Много је изјава претходно наведених који упућују на ову идеју. Овде ћемо навести још неке које су посебно карактеристичне.

Димитрије Салахас, члан папске комисије за католичко-православни дијалог (5. јуни 1990): "А две Цркве су, док учествују у дијалогу, свестне свога идентитета, своје црквене природе и светотајинске структуре: Католичка Црква, исто као и Православна, несумњиво верују и дубоко су свесне да оне настављају неподељену Цркву, тј, да у њима постоји Једна, Света, Католичанска и Апостолска Црква." (Καθολικη, бр. 2566)

Папа Јован Павле II у Бјалистоку, Пољска: "Они (Православље и римокатоличанство) су Сестринске Цркве, не у смислу пристојног израза већ као фундаментална екуменистичка еклисиолошка категорија, на којој морају бити засновани сви међусобни односи међу свим Црквама." (Επισκεψις бр. 464 од 1. јула 1991.г)

Вартоломеј, тадашњи митрополит халкидонски, папи у Риму 1990.г.: "Данас је општеприхваћено да се решења за будућност налазе на другој страни - у моделу "Сестринских Цркава", а у контексту евхаристијске еклисиологије и општења." (Επισκεψις бр. 443 од 15. јула 1990.г.)

Опет митрополит халкидонски пред папом, такође приликом прославе Св. ап. Петра и Павла (1991): "Са историјским променама, посебно у две последње године "стекле су се околности за кооперацију, за заједничко сведочење и дубље јединство наше две Сестринске Цркве... Ваша Светости, поводом празника заштитника Ваше Цркве у овом историјском граду којим славно председавате, делегација Васељенске Патријаршије честита Вашој Светости и са Вама "свима у Риму, вољеним од Господа, позваним да буду светитељи" заједно са Павлом - "Благодат вама и мир од Бога Оца и Господа Исуса Христа" (Рим. 1,7)

Митрополит Дамаскин швајцарски "Главни Секретар за припрему (тзв.) Светог и Великог Сабора Православне Цркве: (1992.г.): "Оно што недостаје у односима између Католика и Православних је одговарајући поглед, то јесте, оно што ће нам омогућити да надвладамо наше проблема. То значи да, тек онда када они који учествују у дијалогу љубави и званичном богословском дијалогу поново открију истину да смо ми Сестринске Цркве, док год смо спремни да признамо једни друге као "Цркве" у пуном смислу речи "Црква" и док год међусобно не признају анатеме - онда ћемо на таквим основама доћи до теолошких и еклисиолошких резултата овога открића који ће се одразити на локалном и глобалном нивоу." (Επισκεψις бр. 488, од 31.јан.1993.г.) Није сувишно да напоменемо да је на предавању које је митрополит Дамаскин швајцарски одржао 5.децембра 1992.г. уручио награду опату Емануелу Хојфелдеру за успехе на пољу екуменске сарадње. Опат је иначе бенедиктински монах из опатије Нидералтих.

Димитрије Салахас, папски представник у Баламанду 1993.г.: "У стварности појам "Сестринске Цркве" значи признање црквене природе и светотајинске структуре сваке цркве, у смислу да свака у и од себе поседује средства благодати и спасења." (Καθολικη, бр. 2705, од 20. јула 1993.г.)

¹¹⁶ Папа, на екуменској церемонији у Св. Петру (1991.г.): "Католичанство и Православље у стварности представљају два плућна крила хришћанског предања у уједињеној Европи." (Καθολικη од 7.јан.1992.г.) Ове речи је папа изговорио приликом Ванредног концила европских бискупа у Риму.

Кардинал Силвестрини, на истом концилу у Риму (1991г) у својој беседи заступа мишљење да је наслеђе Источних Цркава есенцијални елемент пуноће хришћанског предања. У вези унијатских цркава он каже: "Православни реагују масовно против њих, али се надамо да ће се ова несношљивост с временом смањити и с порастом узајамног поштовања између католика и православних." (Καθολικη бр. 2643, од 3. марта 1992.г.)

Патријарх Вартоломеј, фебруар 1993.г. "Православље и Римокатоличанство "представљају два плућна крила Тела Христовог." (The Orthodox Church, (ОЦА), фебруар 1993.г. Патријарх Вартоломеј се слично изразио о "фундаменталној еклисиолошкој истини" о "два плућна крила" у свом обраћању кардиналу Едварду Касидију на прослави Св. Андреја на Фанару, новембра 1992.г. (види Εκκλησια бр. 1 (јануар 1-15, 1993.г)

у Римски Католички свет", те да је немогуће "да сматрамо римокатоличку цркву једнаку по статусу било којој аутокефалној или помесној Цркви или институцијом од које можемо да примимо дарове Светога Духа и спасење."¹¹⁷ Само неколико година касније председава сабору који све ове тачке тумачи потпуно супротно. **O tempora, o mores!**

2."Са обе стране се признаје да оно што је Христос поверио својој Цркви - исповедање апостолске вере, учествовање у истим светим тајнама, и изнад свега, једно свештенство које свештенодејствује једну жртву Христову, апостолско прејемство епископа - не може се сматрати ексклузивним поседом једне од наших Цркава." (чл.13)

Православни екуменисти више не верују у сотириолошку и еклисиолошку ексклузивност Православља, као једне и једине Цркве Христове, посебно када узмемо у обзир чињеницу, да су се у Бечу 1990.г. једнодушно сагласили са римокатолицима у изјави која је у најблажу руку нечувена.¹¹⁸

3. "...Јасно је да је у том смислу искључује свака врста прекрштавања." (наставка чл.13)

"Теологија повратка" се баламандским споразумом потпуно одбацује. (тј. прелазак неправославних хришћана у Православну Цркву преко једног и јединственог светог крштења). "Нова еклисиолошка основа општења, коју су обе Цркве прихватиле у свом дијалогу, диктира да оне обе одбаце "теологију повратка"¹¹⁹. Овим православни екуменисти одбацују оно што је Православна Црква у својој отачкој и синодалној традицији увек прихватала концензусом већ 10 векова - да су Латини "јеретици" и "некрштени", "да им је потребно крштење", да "они који се враћају из латинства требају да се крсте, беспоговорно и обавезно."

Прихватање ова три поменута принципа чини срж баламандског споразума јер по тврђењу екумениста. "међусобно признавање апостолске традиције, еклисиолошке и светотајинске структуре две Цркве, заиста их чини "Сестринским Црквама" успркос догматским разликама које још постоје и које не дозвољавају њихово пуно канонско општење."¹²⁰ Оваквим ставом се ствара својеврсна еклисиолошка шизофренија и очигледан догматски синкретизам. Наиме, према православним екуменистима могуће је да постоји разлика у догматском учењу између две хришћанске заједнице, тј. да оне имају различито учење о Светој Тројици, о Цркви и спасењу (као што је случај са Православном Црквом и папистима и јересима које их раздвајају: **Filioque**, папски примат, папска непогрешивост, створена благодат и сл.), те стога још немају пуно општење - **communio inter sacris** - а да оне ипак представљају "Сестринске Цркве" које обе омогућавају спасење својим верницима, које обе имају пуноважне свете тајне и "све што је Господ поверио својој Цркви".¹²¹ Ипак изгледа да је сасвим јасно да прихватање теологије "Сестринских Цркава" од стране православних представника у Арочију и Баламанду као и њихово одрицање од еклисиолошке и сотириолошке ексклузивности Православне Цркве, јасно показује да они прихватају протестантску "теорију грана".¹²²

¹¹⁷ "На маргинама дијалога" (1980-1990), издање Атина, Аστηρ 1991.г.

¹¹⁸ "У никојем случају не смемо испољавати било коју врсту сотириолошке ексклузивности, нити изразу **extra ecclesiam nulla salus** ("Ван Цркве нема спасења", Св. Кипријан Картагински) придавати уско конфесионалну интерпретацију. Таква се сотириолошка ексклузивност судара са еклисиологијом Сестринских Цркава." (са конференције у Арочију)

¹¹⁹ Καθολικη, бр. 2705 (20. јули 1993.г.)

¹²⁰ Καθολικη, бр. 2705 (20. јули 1993.г.)

¹²¹ Колико су и сами паписти недоследни или пре неискрени заступајући нове ставове показује и папска енциклика "**Mystici corporis Christi**" из 1943.г. у којој се каже:" Ако неко није веран Папи, не може се сматрати да је он веран Христу."

¹²² "С временом... мисионарска активност имала је тенденцију да обухвати међу својим приоритетима и покушај обраћења других хришћана, појединачно или групно, да би их "вратила у своју Цркву". Да би се легализовала ова тенденција која је била извор прозелитизма, Католичка Црква је развила богословску теорију по којој саму себе представља као једину ризницу спасења. Као одговор на то, Православна Црква је са своје стране постепено усвојила своју теорију по којој се само у њој налази спасење. Да би се обезбедило спасење за "одељену" браћу почело се са прекрштавањем хришћана и превиђањем принципа верске слободе и изражавања њихове вере, за што је оно време имало веома мало разумевања." (чл. 10)

4. "што се тиче Источних Католичких Цркава (Мешовита комисија пажљиво избегава очигледно проблематичан термин "унијатске цркве") јасно је да оне као део католичке заједнице и имају право да постоје и да делују како би одговориле духовним потребама својих верника" (чл.3)

Овом декларацијом Православна Црква "признаје Католичку Цркву у њеној пуноћи као Сестринску Цркву и индиректно признаје и Источне Католичке Цркве"¹²³ (на основу тога и тзв. унијатске "цркве" су Сестринске Цркве). Практично се може рећи да су Унијати после Баламанда изашли са већим правима на постојање и деловање него што су им предвиђена декретом Другог ватиканског концила (**Orientalium ecclesiarum**), јер Православни не само да не оспоравају њихово постојање, него их де факто признају за Сестринске Цркве. Потписивање једног оваквог става, у најмању руку је контрадикторно, јер ако се осуђује унија као метод сједињења и са њом сваки прозелитизам, какав је даљи смисао постојања ових заједница које су плод таквог деловања и као такве стални су повод за наставак прозелитизма на штету Православне Цркве. У том правцу посебну опасност представљају унијатске заједнице које користе исте литургијске, иконографске обрасце, певање, типик, одежде као и Православна Црква те тако могу да изазову смутњу међу необразованијим народним масама. Очигледно Фанару је стало да нађе неки модус вивенди за унијатске "цркве" мада су оне као такве одбачене са свеправославног становишта. На концилу католичких бискупа Европе (у Риму, 28. нов - 14 дец. 1991г.) представник Константинопоља, митрополит Спиридон италијански потврдио је право постојања унијатских заједница. То је исто изразио у свом интервјуу француском католичком новинару и сам патријарх Вартоломеј.¹²⁴ Практична потврда ових вербалних исказа уследила је када је у мају месецу 1992.г. Цариград послао свога представника на Сабор унијатских епископа Украјине.¹²⁵

5. Такозване Источне Цркве (тј. унијате) "треба потпуно укључити... у дијалог љубави.. и и да уђу у богословски дијалог са свим практичним обавезама које из њега буду проишле." (чл. 16, види и чл. 34)

Овај као и други ставови са којима су се сагласили православни представници у Баламанду у погледу питања унијата, у потпуности негира став тзв. Треће свеправославне конференције (Родос 1-15. новембар 1964.г.) која је заузела доста оштар став према декрету о "Источним Црквама" донешеном на Другом ватиканском концилу и потврдила своје становиште по коме укидање унијатских заједница представља неопходан услов за почетак дијалога. Тада је тражено потпуно повлачење из свих православних земаља унијатских агената и ватиканских пропагандиста и потпуну инкорпорацију тзв. унијатских "цркава" у Римску Цркву, јер су унија и дијалог истовремено немогући. Али, овде у Баламанду видимо потпуну капитулацију по том питању и победу ватиканске дипломатије.

¹²³ Καθολικη бр.2705 (20. јули 1993.г.)

¹²⁴ Καθολικη бр. 2651 (5.мај 1992.г.) преноси интервју патријарха листу **La Croix**

¹²⁵ Сабор је одржан у Лавову у мају 1992.г. Својим слањем представника на унијатски сабор Цариград је разбио свеправославно јединство у ставу према Унији који је два месеца раније (у марту 1992г.) чврсто потврђен. У Лавов је послан епископ Всеволод (Панкратије) скопелски, епископ украјинског порекла који је надлежан за украјинске православне парохије цариградске патријаршије у Америци и Канади. Унијатски епископи су га одушевљено примили и изменили целив мира са њим на свечаности отварања Сабора, којим је иначе, председавао кардинал Лобачевски, вођа украјинских унијата. На овом сабору је унијатски епископ Василије лостенски и стамфордски из Конектиката, САД, дао основне предлоге за учествовање унијата у православно-католичком дијалогу. Епископ Всеволод је 26. маја беседио у катедрали Св. ћорђа коју су унијати недавно отели на силу од Православних. У тој беседи епископ је потпуно прећутао историјску истину о украјинској унији и лукавству Брестовског сабора (1596.г.), и потврдио папистичку верзију настанка и постојања уније. Чак је нагласио да православне и унијате ништа не раздваја и отворено је признао црквену природу Унијата. Своју беседу завршава следећим речима: "Вољена браћо! Овде по први пут у четири стотине година, један јерарх из Константинопоља обраћа се у беседи вама, грко-католичким јерархима Кијевске Цркве. Ви чувате црквено богатство које припада свима нама. Ваш синод је наследник кијевских митрополита. Ваша структура представља потенцијал за васпостављање наше подељене Кијевске Цркве. Зато имате велику одговорност. Велика Црква Константинопоља увек је настојала, колико је то могуће да помогне Украјинцима. Она је спремна да помогне Украјини данас. Осећам посебну срећу што сам се молио са вама у току овог синода..." Irenikon 65:2 (1992.г.)

6. "Епископи и свештеници имају обавезу пред Богом да поштују власт, коју је Свети Дух дао епископима и свештеницима других Цркава и зато да не избегавају да се укључују у духовни живот верника те Цркве...поштујући светотајински поредак друге Цркве. Такође је потребно да се католички и православни епископи међусобно саветују како би избегли паралелне мисионарске активности..." (чл. 29) "Вера у светотајинску реалност подразумева поштовање према богослужењима других Цркава." (чл. 28)

Ово је потпуни догматски минимализам, синкретизам и гажење свештеног канонског права Православне Цркве, имплементација екуменистичке патријархалне енциклике из 1920.г. у најсавршенијем виду. Инсистирање на сарадњи на свим нивоима црквеног живота нова је стратегија Рима према православнима. Код свих поменутих принципа из Баламанда јасна је генеза настанка: Рим одлучује - женева потврђује - Фанар потписује. Три центра догматског синкретизма иду под руку. И овде се експлицитно признаје постојање пуноважне свете тајне свештенства код паписта. Самим тим и њихове све остале свете тајне су исправне и спасоносне. Питамо се, колико је још остало времена док се не оствари оно што је потписано?

7."Посебна пажња биће посвећена образовању будућих свештеника...Ово образовање у своме садржају треба да буде афирмативно према другим Црквама. Сви требају од почетка да се упознају са апостолским наслеђем друге Цркве и аутентичношћу њеног светотајинског живота. Свима је потребно омогућити један частан и целовит увид у историју, заснован на усаглашеној и заједничкој историографији двају Цркава. На тај начин помоћи ћемо да се разбију предрасуде и избегнућемо да се историја користи у сврху конфронтација." (чл. 30)

Још један корак доле на лествици компромиса савести. Ватикан упорно ради на развијању култа лажног покајања "колективне кривице", и Папа тражи опроштај на уопштен начин, у "колективистичком контексту", што је сасвим без икакве вредности јер се конкретни догађаји уопште не спомињу. Сада и православни екуменисти учествују у прању савести и криминалних активности Рима и унијатских "цркава" прихватањем папског мита о тзв. "очишћењу памћења" на обе стране, о "неспоразуму мотива" и "једнакој тежини одговорности", "заједничкој одговорности" за "историјске грешке" као и "међусобном праштању".

На основу разраде ових основних принципа и елемената баламандског споразума можемо да стекнемо неку слику о тренутном стању и смеровима дијалога између Фанара и Рима. Практично створени су сви услови за унију која је потпуно могућа и без тренутно потпуне сагласности у важним догматским питањима који се минимализују и свODE на локалну богословску традицију необавезну за другу сестринску Цркву. Сасвим је јасно да дијалог не само да није омогућио неправославнима да упознају истину Православља и да се постепено врате богословској традицији отаца, већ је за Латине послужио као тројански коњ којим су успели да утичу на православне да промене своје основне еклисиолошке и канонске принципе и поставке. Заступањем теорије да евхаристијско општење није толико видљиви знак догматског јединства колико пре свега средство за постизање јединства убрзано се стварају услови за васпостављање заједничког причешћивања, заснованог на теологији "Сестринских Цркава" и тзв. "крштењској теологији."¹²⁶

¹²⁶ У склопу овога подразумевамо став да је основни услов да је неки хришћанин члан Цркве Христове исправно крштење у име Оца, Сина и Светога Духа, без обзира у којој је црквеној заједници ово крштење примио. Папа Павле шести каже у були "Anno Ineunte" од 25. јула 1967.г. "Кроз крштење сви смо једно у Христу Исусу". Ову вапизмалну (крштењску) теологију у последње време тумачи и активно заступа митрополит пергамски Јован Зизјулас, који је иначе опуномоћеник Фанара за дијалог са другим хришћанским конфесијама. Још као лаик професор Зизјулас је изјавио у своме предавању одржаном у Лондону 13.2.1985.г. на тему: "Православна еклисиологија и екуменски покрет", (објавио лист "Sorouzh" бр.21, август 1985 г.): "Без обзира шта ће рећи неки православни традиционалисти, мислим да се Православна Црква не може повући из Екуменског Покрета, а да тиме не изда основне своје еклисиолошке принципе." У наставку свога излагања професор Зизјулас се дотиче питања граница Цркве и у том погледу он види дилему између строге еклисиологије Кипрајана картагинског (да је Свети Дух присутан само унутар граница канонске заједнице Православне Католичанске Цркве) и новије, либералније еклисиологије блаженог Августина који прихвата могућност да благодатни дарови Светог Духа и Свете Тајне постоје и изван Цркве. Сличан став имао је и Георгије Флоровски који је тврдио да "постоје светитељи изван Православне Цркве" и да "су канонске границе

На крају овог прегледа Баламандског споразума не можемо а да се не запитамо, да ли је Баламанд отворена победа ватиканске дипломатије или не? Да ли је он реализација принципа Ватиканског концила или је отишао још даље? Да ли смо у криву када говоримо о постигнутој унији у Баламонду?

Убрзо после споразума у Баламонду, Света Гора је издала једну подужу Декларацију у којој су истакнуте озбиљне стрепње пред закључцима поменутог споразума. У својој декларацији светогорски монаси осуђују "баламандску унију" и позивају одговорне да што пре дају објашњење за своје поступке. Какви су међутим, одговори уследили? То можемо јасно видети из екуменистичких активности Цариграда и других Помесних Цркава у наредном периоду. Наиме, свеправославна делегација је у јулу 1993. г. узела учешће у "Светском екуменском скупу омладине и студената" у оквиру ССЦ, у Бразилу, где је преовладавала синкретистичка атмосфера, кориштена је нехришћанска симболика (знаци јин и јанг), а један од главних предавача била је, др. Чанг из Кореје, која нам је добро позната из Канбере, по својим спиритистичким ритуалима.¹²⁷ Поред тога скупа, православни представници учествују на "Петој конференцији по питањима Вере и Поретка" у организацији ССЦ, у шпанском граду Сантјаго де Компостела те исте године у августу месецу. Након тога уследила је већ поменута посета патријарха Вартоломеја Упсали, а у септембру представници православних цркава учествовали су на "Пан-религиозном скупу у Милану". Православни представници учествују и у "Другом светском парламенту религија" у Чикагу, а у новембру исте године склапају предунитивни споразум са монофизитима. Да Баламандски споразум није тек један безначајни састанак, већ веома важан екуменистички скуп потврђује и сам патријарх Вартоломеј који је до сада у неколико прилика подржао његове одлуке. Ипак, можда најдаље од свих иде румунски митрополит Николај банатски, који на сва уста хвали текст из Либана и отворено проповеда теологију сестринских Цркава и тзв. теологију "два плућна крила"¹²⁸ У сваком случају, можемо да видимо да ће одговори на питања светогорских отаца и свих осталих добронамерних православних хришћана у време које следи долазити у све већем броју, уз бројне потврде да је Баламанд тек почетак.

ПАПИЗАМ КАО "СЕСТРИНСКА ЦРКВА"

цркве важне, али истовремено нису апсолутне". (више о том питању у чланку "Границе Цркве" из књиге "Тело живог Христа - једно православно тумачење Цркве", на француском "Les limites d l'Eglise" у листу "Messager de l'exarchat du patriarche Ruse en Europe occidentale" 1961, бр. 37) У поменутом предавању Зизјулас на својеврстан начин предлаже теологију "крштењског јединства" (баптизмал униту). Он даље пише: "крштење одређује границе Цркве." (крштење, дакле, било да је православно или не, те стога Црква може да обухвата и православне и неправославне) Изван крштењских граница Цркве не постоји истинска Црква. А, "унутар крштења, чак ако и постоји нека разлика, нека подела, раскол, можемо да говоримо о Цркви." (исти извор). У званичном извештају из Камбере јасно се каже "заједничким крштењем већ смо уједињени", док англикански архиепископ Џорџ Кери поставља питање: "Ако верујемо да нас крштење у име Свете Тројице сједињује са именом Божјим и чини нас члановима његове породице, шта би то требало да значи за цркве које су евхаристијски одвојене?"

Овај кратки екскурс завршавамо надахнутим речима Светог Атанасија Великог који каже: "Зато Господ није само просто наредио да крштавамо, већ је прво рекао - научите, па тек онда - крстите у име Оца и Сина и Светога Духа, да би се из поуке пробудила права вера, а потом се вера употпунила крштењем. Многи из других јереси говоре само речи, а не умују исправно, као што је речено, нити имају здраву веру, зато је бескорисна вода коју они дају и недостаје јој благочешћа, те онога који се њоме омива више прља у бешчашћу него ли што га искупљује." Св Атанасије Велики, PG t.26 Against Arians, Second Oration.

¹²⁷ Др Чанг Хјун-Кинг позната је кореанска презбитеријанка, професор универзитета у Сеулу, и активни феминиста. Она је један од најотворенијих заговарача синкретизма хришћанства и других религија. Није се устручавала да отворено каже: "Будизам и шаманизам су моја мајка, а хришћанство ми је отац." И овај пут је у Бразилу позивала хришћанску омладину да "чине и веће ствари од Исуса силом Духа Светога".

¹²⁸ Ово поређење патријарха Вартоломеја смо претходно поменули. Погледајмо шта каже румунски митрополит у часопису **Irenikon**: Не каже се без разлога да Православна и Католичка Црква личе на два плућна крила којима човек дише. Пустимо (Цркве) да дишу од сада са оба плућна крила и покушајмо да избегнемо случајеве у којима, због оправданих или неоправданих разлога, држимо да смо у добром здравственом стању, мада смо блокирали једно плућно крило или хоћемо да га игноришемо." Irenikon, 66:3 (1993), стр. 370-371

Римокатоличка "црква" данас, представља само наизглед једну јединствену верску институцију, пошто у њеним оквирима видљивог канонског устројства постоје веома разнолики ставови и дубоки унутрашње подвојености по основним питањима хришћанске вере. Пошто се ради о једној псеудо-црквеној организацији која не поседује унутрашњу кохезију Цркве коју руководи и чува благодат Светога Духа, римокатоличка "црква" заснована је на чврстом ауторитету власти Римског Папе. У њој је дух православне саборности који је поседовала древна православна Римска Црква замењен духом папизма. Без снажног култа папизма, који је основни камен темељац те организације, римокатолицизам би се потпуно дезинтегрисао и распао на хиљаде секти. Отуда су римокатолици спремни да се одрекну свега осим папизма који је уједно и главни генератор свих догматских и канонских аномалија Рима. Данас се римокатоличка "црква" налази у веома незавидном положају. Под сталним притиском европског рационалистичког и хуманистичког духа, који је и настао у њеном окриљу и отргао се од њене контроле, она је принуђена да свој опстанак тражи у константном прилагођавању и саображавању овоме свету и веку и да своје Еванђеље све више хуманизује и осавремењава покушавајући на тај начин да одржи неки привид континуитета традиције, али још више да одржи корак са временом. Веома је наивно мишљење многих православних хришћана који сањају о унији са Римом да ће се јединство остварити када римска "црква" одлучи да исправи неке своје погрешке. Заборавља се притом на чињеницу да је хришћански Запад већ десет векова одвојен од стабла Цркве Христове, да осушеним жилама њихових одсечених грана већ одавно не струји живоносни сок божанске благодати. На њима је тек понегде остао који зелени листић, али благодатних плодова истинске и непатворене светости нема. Зато се конкретно може говорити само о повратку појединаца или група римокатолика у наручје Мајке Цркве, али нипошто о сједињењу једног целог оболелог организма са Православном Црквом. Заиста, римокатоличка заједница само споља поседује обличје Цркве, а у суштини је заснована на сасвим другачијим темељима, одише сасвим другачијим духом и мишљу него Православна Црква. То су извесне константе које су практично непромењиве јер су већ кроз векове добиле вредност традиције и на њима је изграђена целокупна грађевина папизма. Да би римокатолик истински постао православан потребно је да се у њему роди цели један нови свет, да прође кроз целовити процес преумљења. Нипошто није довољна само декларативна изјава да признаје и прихвата оно што учи Православна Црква, да прочита Символ вере без Филиољуге или да прихвати друга православна учења. То посебно вреди у случају папистичких клирика и теолога који су дубоко инфицирани јеретичким умовањем. Данас у православном свету није ретка појава да недовољно оправослављени обраћеници из папизма, посебно они који су добили свештени чин, и даље размишљају на стари начин. За целу Православну Цркву би било крајње погубљено успостављање уније са Римом. Та унија би једино могла бити заснована на неком компромису без покајања, на признању заједничке кривице и одговорности. Тада би се врата Цркве Христове широм отворила за несметани прилив најразорнијих духовних аномалија, новотарија и рационалистичких теорија које раздиру унутрашњи живот римокатоличког света. То би изазвало снажну реакцију свих оних православаца који би у настојању да сачувају континуитет традиције и духа били присиљени да се одвоје од званичне Цркве уколико се она сједини са Римом. У сваком случају оваква унија не само да би донела мир Цркви већ би довела до нових раскола. живи и здрави организам Православне Цркве не може да прихвати једно непокајано и оболело ткиво, јер ако се оно прицепи на његовој периферији поново отпада заједно са оним делом ткива које је оно заразило. Када се ствари сагледају на овој основи, снови о неком повратку на стање пре 1054.г. сасвим су илузорни. Проблем више није ни у питању Филиољуге-а, проблему паполатрије и власти у Цркви као и другим догматским разликама, већ у једном духу папизма који је у сталном и динамичком прилагођавању духу овога света и века и који опет генерише све друге разлике. Тај дух сам по себи нема ништа заједничко са благодатним духом Православне Цркве. У том смислу активност Православне Цркве требала би искључиво да се огледа у сведочењу истинског, светоотачког Православља уз непоколебиво исповедање да је једина истина под сунцем, Христос Господ и његова Света Саборна и Апостолска Православна Црква. Тада би Црква Православна постала уточиште свим оним хришћанима који су жедни живе воде еванђелске.

Нажалост, екуменским покретом ова улога Цркве је потпуно изневерена. У страху да се њен "тврд и непопустљив" став не схвати у данашња времена толеранције и хуманизма као фанатичан и примитиван, православни јерарси и теолози хитају да у духу новог времена развијају лицемерни "дијалог љубави" са Римом и све ужурбаније траже (не)частан компромис на основу кога би се прогласила унија са "сестринском црквом" у Риму.

Данас се званични курс Ватикана налази разапет између сасвим противречних струјања са десне и леве стране. Традиционалисти који држе десно крило на све могуће начине настоје да зауставе незадрживу модернизацију која је отпочела са Другим ватиканским концилом. (На тој позицији стоји и контроверзни кардинал Лефевр и његови следбеници који већ деценијама пркосе новом курсу Рима). С друге стране либерални кругови покушавају притисаком на Ватикан да озаконе укидање целибата свештенству, рукополагање жена, афирмацију права хомосексуалаца, либералнији став према масонерији, већу аутономију и слободу од Рима, модернизацију култа и др. У тим круговима, првенствено на америчком и азијском континенту, али и у Европи, већ се одавно иде у правцу све већег синкретизма. У Латинској Америци све су чешће појаве увођења извесних паганских култова у католичку богослужбену праксу. У Индији се све више пропагира нека врста хиндукатолицизма, у многим контемплативним манастирима уводе се методе јоге и источних медитација. На пољу друштвено-политичког живота иде се и на прожимању марксизма и других левих идеја са хришћанством. Међу поборницима таквих кретања познат је Пјер Теилард Шарден, језуита и марксиста који има и велики утицај на покрет "Новог Доба". Поред њега на овом пољу посебну активност су показали и неки други римокатолички монаси - интелектуалци: Томас Мертон, (творац амалгама зен будизма и хришћанства), Аелред Грејем и Бид Грифитс, који у једном своме тексту пише: "Нико не може да каже да су хиндуисти, будисти или муслимани у правом смислу "неверници". Радије бих рекао да у њима требамо да препознамо своју браћу у Христу." Између осталих ова тројица авангардних "монаха" учинила су велики допринос на стварању "интерконфесионалног еванђеља", уводећи појмове као што су "космичка духовност", "тачка Омега", "Хинду или Зен - католицизам". Питање рукоположења жена такође је веома актуелно, пошто су све учесталије оптужбе да је Рим исувише традиционалан и крут по том питању због чега је све више на мети напада феминистичких кругова. Познати дански теолог Едвард шилебек истиче потребу да се мора радити на припреми верника да прихвате сутрадан и жене свештенице. Он говори: "Изузеће жена из свештенства чисто је културолошко питање, које више нема никаквог смисла." По њему за рукоположење жена нема теолошких препрека, једино постоји опасност могућих раскола од стране традиционалиста¹²⁹. Иначе, међу католичким монахињама (којих има тренутно око милион) све је више иницијатива да се женама званично дозволи више права у црквеној управи и службама. Као први корак Ватикана очекује се постављање монахиња на важнија места у Курији, пошто сада тренутно, од неколико стотина колико их ради при Ватикану, ниједна није на неком значајнијем положају.¹³⁰ Питање сексуалних (читај настраних) мањина такође постаје актуелно. У рочерстерској надбискупији у Енглеској, у априлу 1994. г. одржан је тронедељни семинар о положају хомосексуалаца у римокатоличкој "цркви". Са црквене предикаонице верници су могли да слушају врло авангардне "беседе" бискупа Метјуа Кларка великог поборника овог начина живота и професора теологије Дарела Ланса који је између осталог изнео невероватну тврдњу да су "најстарији обреди у римокатоличкој "цркви" били уствари хомосексуални брачни ритуали." Предавања семинара била су зачињена исповестима појединих верника који су износили своја запажања по овом питању.¹³¹ Садашњи папа, Јован Павле II, труди се да балансира између два супротна тора. Док непоколебиво држи питање целибата и традиционални став према абортусу ипак, да би удовољио и другој страни далеко иде у прихватању разних синкретистичких идеја. Још 1983.г. када је издано ново Канонско Право изузета је казна екскомуникацијом за чланове масонског покрета. Папа на својим путовањима активно учествује у разним паганским обредима. Тако је у августу 1985.г. присуствовао анимистичким ритуалима у "светој шуми"

¹²⁹ По писању **Ecumenical Press Service**, 25 април, 1994.г.

¹³⁰ Из извештаја агенције RNS, Ватикан, 30 мај. 1994.г.

¹³¹ По писању листа **Wanderer**, од 12. маја 1994.г.

поред Ломе и паганским обредима у Тоговилу. Пред муслиманима отворено говори да хришћани и муслимани имају истога Бога, а приликом посете Индији 1986.г. ТВ камере су забележиле и детаљ када Папа примио на чело знак "тилак" од једне хиндуистичке свештенице. Јован Павле II је први римски папа који је посетио велику римску синагогу и присуствовао служби. Сви ови папини "испади" често су били на мети традиционалистичких кругова и штампе.¹³²

На теолошком пољу све је више настојања либералних теолога да оспоре ауторитет Еванђеља. Они настоје да у "мистификованом" тексту Св. Писма пронађу "историјског човека Исуса" и да реконструишу његове речи из еванђелског текста. Господ Христос се у авангардној римокатоличкој теолошкој мисли све више представља као млади јеврејски рабин-револуционар, социјални и верски реформатор. На теолошким школама се његова чудеса све чешће тумаче као нормални медицински феномени. Из свега овога очигледно је да интелектуализам, секуларизам и дух овога света озбиљно нагризају целокупни организам римокатоличке "цркве". Да би се целокупна институција одржала услед ових дезинтеграционих сила Ватикан још интензивира улогу папског култа као суштинског кохезивног елемента. Приликом својих редовних јавних аудиенција Папа све чешће истиче своју улогу "Христовог Намесника" као непогрешивог духовног вође и носиоца црквене власти. Наглашавање ових идеја је пре свега од унутрашњег значаја за римокатоличку заједницу јер је једино снажан ауторитет Папе у стању да дисциплинује бунтовне бискупе и теологе који не мисле на исти начин као Рим. У својим обраћањима верницима Папа је више пута истицао да је Римски епископ носилац посебне харизме коју је Господ дао апостолу Петру која га онемогућава да греша по питањима вере и морала и то не само када говори **ex cathedra** (како је утврђено тзв. догмом о непогрешивости). Другим речима Свети Дух ексклузивно чува папу од погрешака и Црква је непогрешива самим тим што је води непогрешив пастир. Отуда је Црква за римокатолике незамислива без оне улоге папе која је дефинисана Првим Ватиканским Концилом.¹³³

На основу свега овога тешко је разумети каквог смисла има даљи православно-римокатолички дијалог када се ради о овако фундаменталним разликама, које нису само последица културно-историјских разлика које би се некако и могле превладати дијалогом, већ су сасвим супротних теолошких основа и схватања суштине Цркве и домостроја

---

¹³² Погледајмо шта пише италијански лист "**Si Si No No**" у своме издању од 27. октобра 1986.г.: "Никада наш Господ није био тако разгневан, никада његове светиње тако профанисане и његов Викар тако понижен. Његов народ саблажњава се његовим понашањем у Асизију. У цркви Св. Петра будистички калуђери клањали су се Далај Лами (који је за њих реинкарнација Буде). У истој цркви на главном олтару је постављена статуа Буде. У цркви св. Григорија амерички индијанци су на олтарској платформи припремали своје луле мира, тамо су призивани читави низови хиндуистичких богова." жалосно је и помислити да су ови догађаји у православној штампи прошли скоро без икаквих критика, а познато је да су на том безаконем скупу учествовали и наши представници.

¹³³ Часопис **Pro Ecclesia**, од 6. септембра 1993.г. наводи неке од папиних изјава које је он дао објашњавајући улогу Христовог Намесника.

"Римски Епископ као Христов Намесник има највишу и универзалну власт над целом Црквом." (**Lumen Gentium**) "Рекавши ово можемо да поновимо дефиницију флорентинског сабора из 1439.г. који је утврдио: "Дефинишемо да... је Римски првосвештеник наследник блаженог Петра, корифеја апостола и Христов Намесник (Викар), глава целе Цркве, отац и учитељ свих Хришћана и да је на њему преко блаженог Петра, наш Господ Исус Христос оставио пуну власт пастирствовања, владања и управљања универзалном Црквом"... што се тиче Првог Ватиканума (1870), он је цитирао ову флорентинску дефиницију, и наводећи цитате из Светог Писма (Јн. 1,42 Мт 16,16 Јн. 21,51) показао је значење ове власти још прецизније. Римски Првосвештеник не поседује само улогу надгледања и руковођења, већ ужива "пуну и врховну власт јурисдикције, не само у питањима вере и морала већ исто тако и у стварима које се тичу дисциплине и управљања Црквом расејаном по целом свету."..."У овом смислу и Ватиканум II говори о Римском Епископу као о "пастиру васцеле Цркве који има пуну, врховну и универзалну власт" (**Lumen Gentium**). Та власт је "ауторитет примата над свима, било да се ради о пастирима или о верницима" (*ibid.*)... "Текст Светог писма показује да универзална пасторална мисија Римског Првосвештеника, Петровог Наследника, подразумева доктриналну мисију. Као универзални пастир, Папа има мисију да проглашава откривено учење и да промовише истиниту веру у Христа у целој Цркви. То је интегрално значење петровске мисије."... "То је утврђено и Лионским Сабором из 1274.г. у вези питања примата Римског Епископа и пуноће власти када сабор дефинише да "он има задатак да брани истину вере и да је његова одговорност да разрешава све спорове у области вере".

спасења. Оно што Православна Црква највише може да учини за жртве папистичке јереси јесте да непоколебљиво и отворено сведочи светоотачку истину спасења и да очува своје учење неоскврњено духом овога света. Тада ће велики број римокатолика, протестаната и других јеретика у Православној Цркви познати оно што су тражили у својим псеудо-црквама.

ОБРАЧУН СА СВЕТОГОРСКИМ ЗИЛОТИМА

САДЖАЈ ►

Док с једне стране Константинопољ све успешније развија добре екуменске односе са Римом, англиканском заједницом и противхалкидонцима, с друге стране заузима све оштрији курс према свима онима који се супротстављају екуменизму. Један од духовника који је смогао храбрости да јавно 1991.г. искаже мишљење да је Цариград ПАО У ЈЕРЕС ЕКУМЕНИЗМА био је архимандрит Јефрем духовник манастира Филотеја, (иначе једна од најзначајнијих духовних личности Свете Горе који је последњих година основао и неколико манастира по Америци). Старац Јефрем је притом нескривено одржавао везе са РЗЦ, па је чак било и говора да би прешао под њену јурисдикцију. Ова вест дигла је на ноге целу Грчку. На старца Јефрема прављени су невиђени притисци из Цариграда, из Кареје, готово са свих страна да одустане од своје намере пошто би то изазвало велике расколе међу светогорским монасима. Цариград је отворено претио рашчињењем. Увидевши све могуће последице једног таквог чина, старац Јефрем је одустао¹³⁴, мада је отворено "у лице" изјавио у Цариграду да признаје РЗЦ као благодатну и истинску Православну Цркву, што Цариград потупно негира. Овај догађај је показао да Светогорци нису нимало равнодушни према ономе што се у Цариграду ради.¹³⁵ Ново "испицавање пулса" Светогорцима почело је прогоном монаха Илинског скита маја 1992.г. Монаси Скита Светог Илије још су од 1957.г. престали да помињу име Васељенског патријарха, као знак протеста против екуменизма који је он отворено проповедао. Иако су после смрти патријарха Атинагоре многи Светогорци поново почели да помињу име цариградског првојерарха, Илински скит је остао упоран у својој одлуци видећи да се у курсу Цариграда баш ништа не мења. Од 1985. год. почели су све јачи притисци на архимандрита Серафима (монаха америчког порекла који је обновио скит 1970.г. са својим братством). Дана 20. маја 1992.г. у Скит Светог Пророка Илије изненада је упао велики број полицајаца, јеромонаха и монаха предвођених патријаршијским

¹³⁴ У свом писму Синоду РЗЦ, од 1.јула 1991.г. Старац Јефрем између осталог каже:"Моји најсветији Оци, општи револт који се подигао на мене сасвим је без преседана. Васељенска Патријаршија, Грчка Црква, Грчка Архиепископија у Америци, Света Гора и Грчка Влада, сви су се окренули против мене. Видећи да из свега дога могу да произиђу расколи, не само на Светој Гори, већ и међу браћом хришћанима, одлучио сам да се вратим. Знам да сам због мира у Цркви морао да се повучем. То је нешто што сам сигуран да бисте и ви у таквим околностима учинили... Када су ме питали у Васељенској Патријаршији за моје мишљење о Вашој Цркви, храбро сам изјавио да је Ваша Црква Православна по сваком питању и без сумње канонска што се тиче апостолског прејемства. Само једна ствар која ме је довела у недоумицу јесте питање црквеног општења са другим Православним Црквама, што најжалост ствара еклесиолошке проблеме..." Остатак писма архимандрит Јефрем завршава тражењем опроштаја и поздравима. Многе је ово "покајање" о. Јефрема обрадовало, док су они мало борбенији сматрали да је старац подлегао претњама и изабрао компромисно решење - ћутање ради очувања привидног спољашњег мира и јединства.

¹³⁵ Ове 1994 год. још је један познати духовник јавно иступио против екуменистичке јереси Цариграда. Ради се о старцу Адријану са Синаја који је напустио Свету гору Синајску и прешао у јурисдикцију митрополита Кипријана. У свом писму којим се обраћа многобројној духовној деци и поклоницима, старац објашњава зашто је напустио Синај после 37 година подвизавања. Као главни разлог он наводи све наглашеније подржавање екуменистичког курса Цариграда од стране синајског архиепископа Дамјана, који је одмах по одлуци Цариградског Сабора из 1993.г. прекинуо помињање патријарха Диодора. Старац је са Синаја отишао на своје родно острво Закинт, где је једно време служио у малом параклису. Убрзо долази у сукоб са тамошњим митрополитом Пантелејмоном, иначе поборником екуменизма и учесником скупа ССЦ у Камбери, који му је у једном личном разговору рекао да паписти нису јеретици. Старац је убрзо са њим прекинуо сваку везу на што је митрополит уз помоћ полиције затворио старчев параклис и забранио му служење. Потом отац Адријан долази у контакт са манастиром Св. Кипријана и Јустине и митрополитом Кипријаном који га је примио под свој омофор. С друге стране, има оних који отворено тумаче овај гест старца Адријана као пад у прелест и "ревност не по разуму". За оцем Адријаном посебно жале синајски монаси који су у њему имали велику потпору и утеху.

егзархом епископом илиупољским Атанасијем. Од оца Серафима и осталих отаца скита тражено је хитно да прихвате помињање патријарха Вартоломеја или да одмах напусте Свету Гору. Монаси су одбили захтев питајући да ли постоји нека одлука цивилних власти за њихово протеривање. Свакако, писмена одлука није постојала. Ипак затражили су три дана да спреме ствари, међутим дато им је ни више ни мање него петнаестак минута да узму само најпотребније. Потом су сви смештени у полицијски хип, одвезени до Кареје, а одатле у Дафни. Тамо их је чекао полицијски глисер који их је искрцао у Урануполису где су остављени на улици. У међувремену у скит су се уселили грчки монаси из Пандократоровог манастира, а посебно су га и даље обезбеђивале полицијске снаге.¹³⁶ Случај истеривања по кратком поступку и прогонства целокупног братства скита св. Пророка Илије у мају 1992, још није решен на грчким судовима.

Након потписивања споразума у Баламанду у јулу 1993.г и све убрзанијих договора са противхалкидонцима светогорски монаси су почели да изражавају видно незадовољство и неслагања са последњим потезима патријарха Вартоломеја. Дана 15. фебруара 1994.г. Свештена Општина Свете Горе примила је телеграм из Цариграда у коме се најављује долазак патријаршијске егзархије на Пети вандредни двоструки сабор игумана и антипросопа Свете Горе, на коме су се требала расправити ова два поменути питања. Ова вест је унела много немира међу Светогорце, јер се у томе видео покушај Фанара да се умеша у овај Сабор. У наредним данима патријаршијска егзархија коју су сачињавали митрополити Атанасије илиупољски и тиронски, Мелитон филаделфијски и Михајло аустријски добила је дозволу из Цариграда да председава или да присуствује Двоструком Сабору. Ово највише тело на Светој Гори одбило је да прими егзархију јер "није било никаквог званичног обавештења нити утврђеног дневног реда на основу којег је требало да егзархија учествује на двоструком сабору." (Ελευθεροτυπία 21.2.1994.)

У петак 18. фебруара, поменути чланови егзархије заједно са игуманима и представницима шест од двадесет манастира одржали су засебну седницу у манастиру Ивиرون и сменили архимандрита Јосифа, игумана манастира Ксиропотама, као и следеће антипросопе у Свештеној Општини: јеромонаха Јелисеја симоно-петритског, монаха Луку филотејског и монаха Епифанија дионисијатског, који су смењени са своје дужности због "непослушности и бунтовничког расположења према Мајци Цркви." Није дато никакво објашњење зашто су баш ова четворица осуђена на такву казну. У Кареји су у међувремену игумани тринаест манастира прогласили ове одлуке за насиље над аутономијом Свете Горе, и изјавили да су ове казне неканонске и без икакве вредности. Потом су закључали зграду Свештене Општине и објавили да је Света Гора "под опсадом". Од тада се двадесет светогорских манастира поделило на следећи начин: Тринаест се супротставило одлуци егзархије то су: Ватопед, Хиландар, Дионисијат, Ксиропотам, Зограф, Дохијар, Каракалу, Филотеј, Симонопетра, Св. Павле, Григоријат, Св. Пантелејмон и Констанонит. Егзархију је подржало шест других манастира: Велика Лавра, Ивирон, Кутлумуш, Пантокаратор, Ставроникита и Ксенофонт. Манастир Есфигмен још је раније на канонским основама прекинуо општење са Патријаршијом и тренутно не учествује у раду Свештене Општине.¹³⁷

¹³⁶ На основу извештаја настојатеља Скита, архимандрита Серафима, од 31. маја 1992.г. Αγιοζ Κυπριανοζ бр.247

Исто наводи и Орθοδοξοζ τυλοζ: "Морамо се сетити да се нешто слично десило пре две године када је патријаршијска егзархија уз помоћ световне власти са Свете Горе истерала у року од неколико сати на брзу руку четири монаха руског порекла из Скита св. Пророка Илије где су се одмах после уселили четири грчка монаха са архимандритом, који је раније био војни свештеник. Овај случај се још вуче по грчким и међународним судовима и проузроковао је велике невоље посебно бившој грчкој влади."(Орθοδοξοζ τυλοζ 25.2.1994)

¹³⁷ Светогорски манастир Есфигмен на својеврстан начин се потпуно одвојио од Цариграда. Већ дуже времена се на светим службама у том манастиру не спомиње име Цариградског Патријарха, и поред тога, манастир се повукао из свих активности Свештене Општине у Кареји и живи потпуно самостално. Патријарх Вартоломеј је есфигменске монахе и остале светогорске зилоте јавно позвао на покајање, или, уколико не желе да одступе од свога става, који патријарх назива "ревношћу, али не по разуму", позива их да напусте Свету Гору и да оду "под окриље својих истомишљеника, где ће наћи спокој, пошто је Света Гора канонско тле Васељенског Патријарха и тамо нема места за оне који не мисле као он, за оне који га не признају за старешину Горе." На овај позив Есфигменци су узвратили својом посланицом од 30. новембра 1992.г. у којој између осталог кажу да

Сетићемо се како је у августу 1992. г. објављено да су четири манастира подржала захтев Патријаршије да се протерају сви зилоти са Свете Горе. Ова четири манастира били су Ивиرون и Пантократор, које су недавно уз активну помоћ Патријаршије населила братија из друга два манастира, Ставрониките и Ксенофонта. Јануара 1993. г. Велика Лавра се придружила групи ова четири манастира подржавајући захтев Патријаршије поводом издавања дозвола за боравак поклоницима и гостима који желе да дођу на Свету Гору. Сада Кутлумуш постаје шести манастир који подржава све веће апетите Патријаршије.¹³⁸

Питање словенских и других не-грчких манастира на Светој Гори већ се деценијама заоштрава. Повремено је то питање привлачило и међународну пажњу. Мора се приметити да сама Патријаршија још није демантовала гласине да намерава да постави грчке игумане у све манастире као и оне од раније по којима инсистира да се у свим манастирима служи на грчком језику. Што се тиче самих Светогораца, међу њима преовладава жеља да Света Гора и даље остане интернационална монашка православна заједница.

Уцењивачка тактика коју примењује Фанар, како према Светој Гори, тако и у своме понашању према Јерусалимској Патријаршији не обећава много добра. Поставља се питање у коју ће сврху Фанар користити овај нови преседан одржавања читавог низа "проширених и ванредних сабора Црква грчког говорног подручја". Недавни споразуми који су постигнути са папистима и монофизитима у Баламанду и шамбезију дају нам необорив доказ да Патријаршија иде путем једне јеретичке и екуменистичке еклисиологије. Какве плодове може донети "екуменистички дух љубави" који се намеће инквизицијским методама? У том смислу отпор папистичким тенденцијама Фанара може се једино разумети као одбрана Православља.

А ШТА КАЖУ КАНОНИ СВЕТИХ САБОРА?

10. правило Св. Апостола

Који се заједно са одлученим, ма било и у кући, буде молио, нека се одлучи.

11. правило Св. Апостола

Клирик, који се буде молио заједно са свргнутим клириком, нека се свргне и он.

45. правило Св. Апостола

Епископ, или презвитер, или ђакон, који се са јеретичима само и молио буде, нека се одлучи

"није престо тај који некога чини Патријархом, већ православна вера и њено исповедање". У наставку писма архимандрит Евтимије са монасима пише да су монаси дужни да указују послушност само ономе ко беспрекорно исповеда православну веру и да се уклањају од онога који крши свештене каноне. Притом износе примере саслуживања са јеретичима, помињање римског папе у диптисима, учествовање у раду ССЦ и др. што сведочи да је Васељенски престо прихватио бранш-теорију о "црквама" и ПАО У ЈЕРЕС. У завршетку писма изражавају чуђење како патријарх тако грубо наступа према монасима терајући их из својих манастира, а с друге стране тако штедро грли јеретике свих врста. На крају Есфигменци траже од патријарха следеће:

- 1) да осуди патријаршијску Енциклику из 1920.г. и васпостави традиционални црквени календар,
- 2) да прекине сваки дијалог са јеретичима и да иступи из Светског Савеза Црква,
- 3) да се одрекне свих неправославних ставова како својих тако и својих претходника,
- 4) да рашчини и екскомуницира све јеретике, клирике и лаике и
- 5) да прекине општење са "црквама" које су пале у јерес.

¹³⁸ И поред тога што је један део светогорског монаштва отворено супротстављен екуменистичком курсу Цариграда, очигледно је да има и оних који то не сматрају озбиљним проблемом. Цариград је још 1991 године успео да исфорсира једну одлуку Свештене Општине која по много чему руши углед Свете Горе као бастиона Православља. Наиме Свештени Сабор је у свом званичном писму адресираном на патријарха Димитрија отворено назвао РЗЦ "шизматичком и лишеном благодати", поред тога он отворено одбацује сваку оптужбу да Светогорци подржавају ширење раскола РЗЦ на подручју Русије, која је канонско тло Московске Патријаршије. Неки игумани, као нпр. архимандрит Јосиф Ксиропотамски касније су изјавили да је то уствари потписала само Свештена Општина, односно њених 19 чланова и да је потпис резултат притисака и сервилности. Очигледно Цариграду су требали нови поени за обрачун са РЗЦ.

ако им пак допусти, као клирицима, да што раде, нека се свргне.

46. правило Св. Апостола

Заповиједамо да се свргне епископ, или презвитер, који призна крштење или жртву јеретика. Јер: како се слаже Христос с велијаром? или какав удио има вјерни са невјерником?

48. правило Св. Апостола

Епископ, или презвитер, или ђакон, који прими од кога друго рукоположење, нека се свргне и он и онај, који га је рукоположио, осим ако се не докаже да од јеретика има рукоположење. Јер, који су од таквих крштени или рукоположени, не могу бити ни вјерни ни клирици.

Канонски одговор св. Тимотеја Александријског бр.9

На питање да ли може један клирик да се моли у присуству аријанаца или других јеретика, или му то ништа не шкоди, кад се он моли или чини принос. Одговор:

На божанственоме приносу ђакон прије времена целивања казује: "Који сте ван општења, одлазите", не смију дакле присуствовати, осим ако обећају да ће се покајати и да ће оставити јерес.

33. правило Лаодикијског Сабора

С јеретичима или расколницима не сме се заједно молити.

9. правило Лаодикијског Сабора

Не може се допустити, да они, који припадају Цркви полазе ради молитве или службе у гробља или у такозване мученичке храмове јеретика, а који то чине, ако су верни, имају бити ван општења за неко време. Покају ли се и исповеда да су згрешили, нека се опет приме.

32. правило Лаодикијског Сабора

Не треба примати јеретичких благослова, јер су они више злословља него ли благослови.

34. правило Лаодикијског Сабора

Ниједан хришћанин не сме остављати мученике Христове и обраћати се лажним мученицима, тј. јеретичким, или који су прије јеретици били, јер су ови далеки од Бога. Нека су дакле анатема, који се к њима обраћају.

37. правило Лаодикијског Сабора

Празничне дарове, које шаљу Јудеји или јеретици, не треба примати, нити заједно с њима празновати.

38. правило Лаодикијског Сабора

Не сме се празновати заједно са незнабошцима, нити општити у њиховом безбожју

6. правило Лаодикијског Сабора

Не може се допуштати јеретичима, који остају упорни у јереси да улазе у дом Божји.

7. правило Лаодикијског Сабора

Који се обраћају из јереси...не смеју се примати док не предаду анатема сваку јерес, а особито ону, у којој су прије били, и тек онда они које они називају вернима пошто изуче символ вере и буду помазани светим миром, нека се приме у општење светих тајни.

10. правило Лаодикијског Сабора

Који Цркви припадају, не смеју равнодушно женити своју децу са јеретичима

31. правило Лаодикијског Сабора

Ни са каквим јеретиком не сме се брак склапати или за такве давати синове или кћери, него

напротив треба њих узимати, ако обећају, да ће (православни) хришћани постати.

72. правило Трулског (шестог Васељенског) Сабора

Нека не буде допуштено човеку православноме да се сједини са женом јеретичком, нити жени православној да се венча са човеком јеретиком, а ако се открије да је ко тако што учинио, брак нека се сматра не ваљаним и незаконита свеза нека се развргне, јер не треба да се меша оно, што се не може мешати, нити састављати са овцом вука, ни са Христовим уделом наследство јеретика а ко преступи ово, што смо ми установили нека се одлучи....

5. правило Св. Василија Великог

Јеретике, који се при крају живота кају, треба примати, али примати их, разуме се, не без разбора, него испитавши, да ли показују право покајање, и да ли могу представити плодове, који сведоче о њиховом старању да се спасу.

1. правило Картагенског Сабора

Они који су крштени од јеретика треба да се поново крсте да би били примљени у Цркву¹³⁹

Поред ових свештених канона навешћемо и пар цитата Светих Отаца у вези односа према јереси. Погледајмо најпре, шта каже богонадахнути исповедник вере, св. Максим Исповедник:

"Ја не желим да се јеретици муче, нити се радујем њиховом злу, - Боже сачувај! - него се већма радујем и заједнички веселим њиховом обраћењу. Јер шта може вернима бити милије него да виде да се растурена чеда Божја саберу у једно. Ја нисам толико помахнитао да саветујем да се немилост више цени него човекољубље. Напротив, саветујем да треба са пажњом и искуством чинити и творити добро свима људима, и свима бити све како је коме потребно. Притом, једино желим и саветујем да јеретичима као јеретичима не треба помагати на подршку њиховог безумног веровања, него ту треба бити оштар и непомирљив. Јер ја не називам љубављу него човекомржњом и отпадањем од божанске љубави када неко потпомаже јеретичку заблуду, на већу пропаст оних људи који се држе те заблуде."¹⁴⁰

Такође и Св. Марко Евгеник упозорава верне да се чувају лажних пастира који газе предања отачка:

"Бежите, дакле, од њих, браћо и од сваког општења са њима. Такви су лажни апостоли, лукави посленици прерушени у апостоле Христове, што није чудо, јер се и сам Сатана прерушава у анђела светлости. Није онда, дакле, никакво чудо што се његове слуге претварају као слуге праведности, чији ће крај бити по делима њиховим... Но како вам је светим апостолима одређено, стојте држећи предања која сте примили како писана тако и неписана!.."

Свети Герман Нови Патријарх Цариградски (Јосиф Вријеније) поручује Киприанима: "Налажем свом народу Божјем на Кипру, који сте истинска деца Католичанске Цркве, да бежите главом без обзира од свештеника који су пали у латинску обману и да не залазите у њихове цркве, нити да благослов из њихових руку случајно примате. Јер, боље је да се сами у кућама Богу молите, него ли да са латиномислећима заједно у цркве идете, да не бисте заједно са њима наследили пакао. "

Свети Атанасије Велики, познати борац против аријанизма исповедник и мученик Цркве поручује својим вернима:

"Ходећи незаблудивим и живоносним путем, ископајмо око које нас саблажњава, не

¹³⁹ "Зборник правила Светих Апостола, Васионских и Помјесних Сабора и Светих Отаца" превод. др Никодим Милаш, Нови Сад 1886.г.

¹⁴⁰ Epistol XII; P.gr.t. 91, col. 465 C.

телесно већ умно. Ако се, наиме, епископ или презвитер, који су очи Цркве, неблагочестиво понашају (у овом случају се мисли на јерес) и саблажњавају народ, треба се издвојити од њих. Боље се, дакле, без њих окупљати у неком молитвеном дому него ли са њима бити вргнути као са Аном и Кајафом у геену огњену."

На крају доносимо текст посланице Св. Атанасија Великог монасима, у којој су изложени ставови, који по много чему могу бити значајни не само за данашње монахе већ и све православне хришћане суочене са опасностима екуменистичке јереси:

"Атанасије, онима који воде усамљенички живот и који су утврђени у вери у Бога, највољенијој браћи, поздрав у Господу!

Благодарим Господу, који вам је дао да верујете у Њега, како бисте заједно са светитељима наследили живот вечни. Пошто има појединих који следују Арију и иду по манастирима, као да тобож желе да вас посете, а у ствари, одвративши се од нас (православних) намеравају да обману просте срцем и пошто има оних који, иако се не слажу са Аријем, ипак снисходе му и опште са његовим следбеницима, присиљен сам, на захтев неке веома искрене браће, да вам одмах пишем, како, ви који чувате верно и без притворности благочестиву веру, коју вам је подарила Божанска благодат, не бисте дошли у прилику да постанете саблазан браћи. Јер, ако неко види вас, верну децу Христову, како се дружите и општите са таквим људима или чак заједно служите са њима, сигурно ће то (њихову јерес) сматрати неважном ствари и пашће у блато непобожности. Тако, да се то не би десило, љубљени моји, избегавајте оне који следују непобожности (аријанизму) и штовише, избегавајте оне који, правећи се да се не слажу са Аријем, ипак заједно саслужују са непобожнима. Заиста, посебно треба да избегавамо друштво људи чијих се ставова гнушамо. Ако, онда, неко дође вама, и као што каже блажени Јован, донесе са собом исправно веровање, поздравите га и примите га као брата. Али ако се неко претвара да исповеда праву веру, али ипак општи са онима који су у зловерју, позовите га да се удаљи од тога општења. Ако он обећа да ће то учинити, сматрајте га за брата. Али ако устраје у духу противљења, клоните га се. Могао бих још да продужим своје писмо, наводећи доказе за ово учење из Божанског Писма. Али пошто сте ви људи мудрости, можете да разумете онога који вам пише, и као устрајни у самоодрицању у стању сте да и друге поучите, те сам вам зато написао кратко писмо као вољени пријатељ пријатељу, верујући да ћете, живећи таквим животом, устрајати у чистој и искреној вери и да ће они људи, који вас виде да с њима не учествујете у молитви, из тога извући корист, у страху да и они не испадну зловерни као они којих се држе."¹⁴¹

У претходним бројним примерима екуменистичких сусрета, молитвословља, свечаности могли смо се уверити да се сви ови горе наведени канони и учења светитеља флагрантно крше: јеретици се називају "браћом у Христу", њихове заједнице "сестринским Црквама", признаје им се свештенство, крштење и друге "тајне", њихова имена се помињу на богослужењима, благосиљају се бракови православних са јеретичима, са њима се заједно моли, празнује и отворено сарађује. Међутим од свега тога највеће чудо представља чињеница да мали број људи то сматра јересју, док већина одмахује главом или једноставно индиферентно ћути. То је управо потврда да је савест многих у Цркви једноставно парализована.

ЦИЉЕВИ ЕКУМЕНИЗМА

Основни циљ и задатак екуменског покрета јесте РЕИНТЕРПРЕТАЦИЈА ХРИШЋАНСТВА или другим речима, потпуно уништење Православља. Дијалози између разних хришћанских конфесија, али и Хришћанства са исламом и јудаизмом, као и другим

¹⁴¹ Patrologia Graeca, 26:1185D-1188C и енглески превод у ""Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers", Second Series (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1978), Vol.IV, p.564

религијама једноставно су карике у ланцу општег плана за уједињење целог човечанства. Само је потребан један нови Васељенски Сабор, који би "заиста" био Васељенски (οικουμενικοζ), јер већ постојећи за екуменисте то нису, (пошто би иначе поштовали њихове одлуке и правила), који би прогласио "нове истине" васцелом свету. До сада смо могли да видимо како се једноставним унилатералним актом укидају анатеме против папизма, како се монофизити проглашавају за "оријенталне православце", како се отворено признају јеретичке "свете тајне". Много је тих појединачних потеза који ће на том Великом Сабору бити званично усвојене и саборским одлукама оснажене. На том Сабору, за чије се одржавање Цариградска Патријаршија деценијама свестрано залаже и припрема, (требало би можда да буде одржан до краја овога века, како тврди патријарх Вартоломеј) било би проглашено светско јединство хришћана.

Екуменисти¹⁴² у суштини живе у једној визији свеопштег јединства "цркава" што ће бити квасац који ће заквасити целу васељену и претворити свет у Царство Божје на земљи. Пошто је крајњи циљ екуменизма да уједини све религије, сасвим је логично зашто се данас све више истиче, да не само поједине Цркве не поседују пуноћу истине, већ и да само Хришћанство не поседује пуноћу Божје истине. Другим речима, истина о Богу Творцу је по њима, изнад свих појединих постојећих религиозних форми које се изражавају кроз разне светске религије и традиције. У том смислу се радо користи пример једне високе планине до чијег се врха може доћи са разних страна, тј. до Бога је могуће доћи и кроз Хришћанство, ислам, будизам, хиндуизам, јудаизам, те није потребно обраћење из једне религије у другу пошто је у свакој религији тобоже присутно "надахнуће Светога Духа". У суштини ове мисли многи хиндуистички гуруи већ деценијама шире по Европи и Америци. Међутим, чињеница да екуменистички покрет, који је почео да ради на јединству хришћана све интензивније проширује дијалог и контакте са нехришћанима (пример Канбере, Асизија, Милана итд), показује да се циљеви екуменизма не исцрпљују на сједињењу хришћанских конфесија. Али управо на том плану задатак је најтежи, јер је истинско Хришћанство, које једино поседује Православна Црква Христова, главна опасност за целу идеју. Отуда толико настојања да се Православље разводни сједињењем са другим јересима. Тада остварење остатка плана неће бити нимало тешко пошто већина других религија не апсолутизује своје учење као једино исправно. Дакле, потребно је "јединство у разноликости". Другим речима задатак није створити једну нову религију са унифицираним култом и учењем, већ, радије прогласити све религије манифестацијама једне исте духовне стварности. Ове идеје отворено развија и слободно зидарство, које је по мишљењу многих духовних ауторитета управо главни покретач целог покрета који делује на два плана: економско-политичком уједињењу света и религиозном. Зато су већина актера светског екуменизма, ако не директно укључени, онда барем под великим утицајем светске масонерије. Питамо се да ли је могуће бити масон, а уједно и хришћанин? Код окорелих екумениста ту нема дилеме. Они Хришћанство схватају на један други начин, тачније као један од најснажнијих и најаутентичнијих израза божанске истине, мада, свакако, не и једини. По том схватању божанске истине су изражене у свим религијама, али на различитим нивоима. На најнижем ступњу су тотемистичке и анимистичке религије, које Бога изражавају на једном доста

---

¹⁴² Овде пре свега мислимо на оне протагонисте екуменистичког покрета који креирају официјелну екуменску политику. Међу учесницима екуменских дијалога много је и оних "наивних" православних хришћана који екуменизам схватају као могућност да са православним истинама упознају друге, међутим иако је њихова намера, на први поглед сасвим коректна, резултати њихових "мисионарских активности" показују да су својим учешћем у екуменском покрету сами они много више попримили од римокатолика и протестаната, него ли они од њих. Они сматрају великим успесима уколико јеретици у неком своме званичном документу признају понеко учење Православне Цркве, превиђајући притом да испод свих тих "признања" живи хладни дух интелектуалне гордости која Православље схвата као богату ризницу из које свако узима понешто за украс што му се свиђа. Сваки иоле искрен православно теолог не може а да не призна да екуменски дијалог за сада није донео ништа више до велике штете угледу Православне Цркве. Да не говоримо о негативном утицају на православне вернике који своје пастире виђају на "заједничким молитвама", руку под руку на свечаним банкетима приликом устоличења и хиротонија, освећења цркава итд. Један број православних екумениста "купљен" је, нажалост, за ову идеју богатим даровима и донацијама јеретика за изградњу православних храмова, факултета и других образовних установа. У сваком случају ради се о разноликом друштву које у мањој или већој мери, свесно или несвесно ради против православне вере, али сигурно и свог личног спасења.

примитивном нивоу. У самом врху јесу велике религије света, међу којима и Хришћанство. Ипак они који су иницирани у највеће истине тог гносиса и те највеће религије виде као различите "фолклорне и културне изразе и обрасце" једног истог садржаја. Отуда тако грозничава тежња екумениста да "прост народ" уздигну на ниво једног "Новог Хришћанства" прочишћеног од свих историјских и културних анахронизама (као што су, верујемо, црквени канони, који по екуменистима данас немају вредност осим као реликти историјске прошлости). То је можда оно "Хришћанство" које тражи архиепископ Јаков амерички, које би било ослобођено свих "незгодних" светоотачких термина и данас тешко прихватљивих "истина". Управо ти "анахронизми" главна су сметња екуменистима, јер они заправо отежавају њихова настојања да прилагоде Хришћанство новим трендовима. Ово нам даје одговор на нашу недоумицу, како екуменисти тако отворено крше црквене каноне и предања? Па они за њих имају само музејску и археолошку вредност.

Када имамо у виду начин размишљања екумениста, није нам тешко разумети ни како један патријарх може да честита Бајрам муслиманима, или да се помоли у хамији заједно са имамима. Вође екуменског покрета верују да све религије служе једном заједничком Богу и да је у свакој од њих присутно, мање или више надахнуће Божје, наравно, одевено у локалном културном и цивилизацијском идиому. Они који су дошли до таквог нивоа свести јединства, у свакој религији препознају Бога коме се они моле на свој начин. Суштинске разлике не постоје. Ипак да би се постигло да шире народне масе осете ту истину, потребно је ослободити Хришћанство и све религије свих оних елемената који подгревају прозелитизам, агресивност, уверење "да је само моја религија исправна, а све друге су погрешне", другим речима, развити дух толеранције и разумевања. Са једном таквом свешћу људи ће бити у стању да препознају у сваком човеку свога брата, у свакој вери своју веру и свог Бога. Проблем, је чини се, само ерминевтички. Потребно је разумети шта се крије иза знакова и сигнала, разних религиозних предања "надахнутих књига".

Основну еванђелску идеју оцрковљења свих људи у једној Цркви Божјој, једној истини, једној вери, што ће се у својој пуноћи остварити у Царству Небеском, по Другом доласку Господњем и општем васкрсењу, екуменисти реинтерпретирају на свој начин. Они у суштини свесно или несвесно проповедају хилијастичку идеју историјског "Царства Божјег", овде, на земљи. Свима нам је добро познато из Светог Писма и отачке литературе, да таква идеја није остварива. Сви су људи, додуше, позвани на спасење, али се сви не одазивају том позиву. Христос је јавио име Божје људима, које му је Отац Небески дао од света (уп. Јн 17,6) "Ја се за њих молим, (Господ каже), не молим се за свијет, него за оне које си ми дао, јер су твоји." (Јн 17,9). Господ није дошао да спасе свет "који у злу лежи", већ да људе спасе од света и "кнеза овога света", јер је "свет" његово оруђе за борбу против Господа и Његове Цркве. Црква и свет се зато налазе у сукобу, Црква и хришћани "нису од овога света", (уп. Јн 17,16), они у њему живе привремено као путници, јер је њихова отахбина на небесима. Господ нас учи "Када бисте били од свијета онда би свијет своје љубио, а како нисте од свијета него вас ја од свијета избрах, зато вас мрзи свијет." (Јн 15,19) "Не љубите свијета ни што је на свијету. Ако ко љуби свијет љубави Очеве нема у њему" (1Јн 2,15). У целом Светом Писму јасно можемо видети да се прави јасна разлика између чланова Цркве и осталих људи који нису у Цркви. Не постоји ниједан доказ који показује да ће цели свет прихватити Христово Еванђеље пре свршетка овога века, нема ни речи о томе да ће се цели свет у овоме времену преобразити у Цркву, што верују ревнитељи екуменизма. Насупрот томе, Свето Писмо нас учи да ће се број истинских хришћана смањивати, јер се Господ пита, да ли ће када опет дође на земљу наћи веру у људима. Господ нас учи да ће хришћани бити предавани на муке, многи ће бити побијени и сви ће их народи омрзнути због имена Његовог, појавиће се многи лажни пророци и превариће многе... (уп. Мт 24, 9-12). Он отворено каже јеретицима и свим одступницима од истине: "Многи ће рећи у онај дан: Господе! Господе! нисмо ли у име твоје пророковали, и твојим именом ђаволе изгонили и твојим именом чудеса многа творили? И тада ћу им ја казати: никад вас нисам знао, идите од мене који чините безакоње."

Ова јасна сведочанства Светог Писма показују да је екуменизам у својој суштини ХИЛИЈАСТИЧКА ЈЕРЕС која се огледа у настојању да се оствари јединство у компромису

између истине и лажи, између добра и зла, између Христа и Велијара, како би се створила једна "нова Црква", али и један "нови свет". Они као да заборављају да ће "у онај дан небеса са хуком проћи, а стихије ће се од ватре распасти, а земља и дјела што су на њој изгорјеће." (2Пет, 3.10) Заборављају да ће се тек после свршетка овога века појавити нова небеса и земља, а са њима ће доћи и јединство свих верних у Господу, јединство које није плод људских напора већ творачке силе Божје. Историја Цркве нас учи да се Хришћанство није никада ширило дијалогом и компромисима са незнабошцима, већ живим сведочењем истине и борбом против сваке лажи и заблуде. Да ли су апостоли ишли у незнабожачке храмове да би се заједно са жречевима молили Богу за мир и приносили му са њима кад? Екуменисти, међутим, свечано објављују да су прошла времена "нетрпелјивости и сукоба". Они проглашавају лажни мир, не онај који од Христа долази ("Мир свој дајем вам!"), већ мир који је резултат лажног компромиса.

Из свега овога јасно је да екуменизам представља важну карику у читавом низу настојања европског човека да Бога замени човеком, да Царство Божје замени Царством Човечјим, да истину замени лажју и небеса трулежном земљом. У њему препознајемо исте елементе које можемо да приметимо у папизму, хуманизму, комунизму и многим другим "измима" европског палог човека. А као подлога свега тога лежи намера "кнеза овога света"-ђавола да на земљи оснује своје Царство, своју Псеудо-цркву и на његово чело доведе свога изабраника, лажног Христа - Антихриста. То су основни циљеви и правци екуменистичке јереси.

Да би се све ове екуменске идеје "прогурале" у јавност и заживеле међу простим народом потребно је било створити одговарајуће услове. Томе је под руку увелико ишло и постепено губљење свести међу православним верним народом да Црква нису само епископи и свештеници већ и цели верни народ, и да о питањима вере додуше расправљају пастири Цркве, али њихове одлуке немају истинску вредност уколико их не прихвати шире народно тело Цркве и уколико оне не заживе у свакодневном литургијском животу Цркве. Сетићемо се из црквене историје много примера како су епископи склапали разне уније, уводили јереси и сл., али верни народ то није прихватао већ је отворено устајао против таквих незаконних одлука, а неретко и свргавао лажне пастире који су били вукови у јагњећој кожи. Такав је био и пример са Флорентинском унијом, која је званично склопљена, али никада није заживела међу православним народом. Нажалост, данас смо сведоци потпуне индиферентности већине верника за суштинска питања своје вере. Влада једно опште уверење да о тим питањима треба да расправљају само теолози и владике, а на народу је да безпоговорно прихвати оно што му се каже. Ово представља велику опасност. Ипак, један од "сигурносних вентила" Православне Цркве је њено монаштво, које никада у својој историји није било равнодушно према питањима вере. Монаси живе у подвигу покајања удаљени од света и беже од сваког осуђивања ближних због њихових моралних падова, сматрајући себе грешнијим и горим од свих људи. Али у питањима вере монаси одбацују "лажно смирење и лажну послушност" који од њих траже да и у питањима вере остану индиферентни и "смирени", већ устају увек када је истина Православља угрожена. На то их подстиче жива свест о одговорности за своју веру, за коју су наши преци, мученици и исповедници жртвовали све па и свој живот¹⁴³. Јер спасити се можемо покајањем после сваког учињеног греха, али ако изгубимо праву веру губимо заједницу са Христом, падамо у непокајну гордост која је "хула на Духа Светога" за што нема опроштаја. Свакако, не због тога што нам Господ ни то не би опростио, већ зато што падом у јерес хришћанин губи живу заједницу са Богом, отуђује се од Божје Благодати и постаје идолопоклоник, обожавалац лажног Бога, фалсификованог Христа, иза чије образине заправо стоји сам Сатана као творац свакога зла и обмане. У јереси нема и не може бити аутентичног духовног опита, нема благодати Божје и светости, нема спасења, већ штавише падом у јерес човек пада у сферу прелести, духовне обмане и лажи и постаје заједничар ђавола и његових енергија зла. Велика је погрешка

¹⁴³ Поменућемо речи Јосифа Вријенија које понајбоље илуструју ревност за веру и истину: "Никада се нећемо одрећи тебе, вољено Православље! Никада те нећемо издати, благочешће отаца! Никада те нећемо оставити, мајко побожности! У теби смо рођени, у теби живимо и у теби ћемо умрети. А ако времена то буду тражила и хиљаде пута умрећемо за тебе."

веровати да и јеретици служе истоме Богу као и правоверни, а то је, нажалост, једна од основних поставки савременог екуменизма, који иде још и даље те сматра да је и ван хришћанских вероисповести постоји аутентичан духовни живот, светост и спасење.

ШТА ЧИНITI ?

Ово питање поставља се данас пред многим православним хришћанима који су свакодневно сведоци ширења свеопште екуменистичке апостасије на свим нивоима. Многобројни догађаји новије историје јасно показују да се убрзано ради на стварању Анти-Цркве, на "преради" Хришћанства, реинтерпретацији догмата, црквене историје и интензивној секуларизацији и модернизацији духовног живота. живимо у времену која су по много чему опаснија од времена Св. Марка Евгеника, или времена аријанске, монофизитске и монотелитске јереси. Док су се наши преци суочавали са једном јересју која је угрожавала Цркву, данас из "екуменског пакета" као из неке злокобне Пандорине кутије излазе стотине јереси. Познато нам је да је Црква до сада победнички излазила из борбе са свим опасностима, тако да је нпр. после неуспеле Флорентинске уније, Православље доживљавало праву духовну ренесансу у свим сферама духовног живота. Сада се поставља озбиљно питање, да ли је дошло време да ће ускоро Црква Христова моћи да преживи једино у катакомбама и пустињи и дочека Христа тамо, одакле је и кренула на свој историјски пут?

Тренутно два су основна начина на који савремени православни хришћани реагују на јерес екуменизма. Први је начин, борба против екуменизма унутар канонских и институционалних оквира Помесних Православних Цркава, а други је напуштање тих оквира и пресецање свих званичних веза са Црквама чији су поглавари активни у екуменском покрету. Они који се боре на први начин верују или да је још могуће васпоставити светоотачки курс у васцелом Православљу и да ће јерес екуменизма бити превладана, или барем сматрају да још нису исцрпљене све могућности борбе унутар постојећих оквира, те да не треба правити додатне расколе на ионако већ изранављеном телу Цркве која страда. С друге стране, они који су се већ званично одвојили од официјелне црквене организације развијају један став који се може дефинисати као "еклисиологија отпора". О каквом се заправо ставу ради?

У суштини појам отпора и поделе у црквеном телу има негативну конотацију, пошто су основни атрибути Цркве љубав, мир и слога. У том смислу свака подела и раскол проузрокован због личних или нецрквених циљева није оправдан и сматра се цепањем ризе Христове. Али у историји можемо да видимо да кад год су Цркву нападали вукови у јагњећој кожи, тј јеретици, посебно они који су били високих црквених чинова, свештенство и народ су се уклањали од таквих и прекидали са њима општење. У том погледу важно је размотрити шта каже 15. канон Прво-другог сабора цариградског из 9. века:

"...Према томе, презвитер, или епископ, или митрополит, који се усуди прекинути општење са својим патријархом и не буде спомињао, као што је наређено и установљено, име његово на божанственој служби, него, прије саборне одлуке и коначне осуде његове, произведе раскол у погледу таквога, Свети Сабор наређује да буде сасвим уклоњен од сваког свештеничког ступња, ако се само доказима одостовјери његов незаконити поступак. Уосталом ово се наређује и потврђује у погледу оних који само под изговором неких престапа одступају од својих предстојника и расколе производе, и руше јединство Цркве. А они, који се одељују од општења са својим предстојником због какве јереси, која је од светих сабора, или Отаца осуђена, то јест кад он јавно проповеда јерес и отворено о њој у цркви учи, такви не само што неће подлећи казни по правилима за то, што су прије саборнога разбора оделили се од таквога епископа, него ће напротив бити заслужни части која православнима пристоји. Јер они нису осудили епископе, него назови епископе и назовиучитеље, нити су расколом порушили јединство Цркве, него напротив похитали су да

ослободе Цркву од раскола и раздељења." (15. канон)

На основу овога канона је јасно да хришћани дугују беспоговорну послушност својим пастирима, па чак и у случајевима њихових моралних престапа и других погрешака које се подозревају све до саборске одлуке. Једини случај, дакле, када је допуштено и не чекајући званичну саборску одлуку раскинути послушност предстојнику јесте случај када он отворено проповеда јерес, те самим тим он престаје бити истинским епископом и пастиром. Апостол Павле нас учи послушности према својим духовним старешинама: "Сећајте се својих старјешина који вам проповједаше ријеч Божју гледајући на свршетак њихова живљења, и угледајте се на вјеру њихову...слушајте старјешине своје и повинујте им се, јер они бдију над душама вашим, пошто ће одговарати за њих..."¹⁴⁴ Али уколико наши учитељи нису добри шта да радимо? Свети Јован Златоуст одговара: "У ком смислу? Ако је то у питању вере, бежите од њега и клоните га се, не само ако је то човек, већ да и дође сам анђеоса неба."¹⁴⁵ Томе нас учи и Свето Писмо: "Али ако и ми, или анђеоса неба јави вам јеванђеље друкчије него што вам јависмо, проклет да буде! Као што прије рекосмо и сад вам опет велим: ако вам ко јави јеванђеље друкчије него што примисте проклет да буде! Зар ја сад настојим да људе придобијем или Бога! Или тражим људима да угађам? Јер када бих ја још људима угађао, не бих био слуга Христов."¹⁴⁶ Чињеница је да многи екуменисти поричу да проповедају другу веру, штавише они отворено изјављују да управо они имају исправно тумачење Христовог учења. Погледајмо шта каже на то Св. Теодор Студит у једном свом писму: "Ми смо православни у сваком погледу и одбацујемо сваку јерес и примамо сваки сабор, било васељенски или помесни, који је општеприхваћен. Али ми се такође чврсто држимо свештених и канонских правила које су они донели. Јер није могуће потпуно учити реч истине ако неко мисли да има праву веру, а не руководи се божанским канонима."¹⁴⁷ Да ли је могуће бити православан, а флагрантно газити свештене каноне? Да ли је могуће себе сматрати православним хришћанином и наследником Светих Отаца, а чинити супротно ономе што су чинили Свети Оци, мученици и исповедници вере?

Пример св. Теодора Студита веома је илустративан за наше време, као уосталом и примери Св. Атанасија Великог на Првом Васељенском Сабору и Св. Максима Исповедника на шестом. Св. Теодор је у иконоборству видео не само борбу против светих икона већ једну јерес која је била много шира. Јеретици су настојали да спроведу једну ширу црквену реформу која је требало постепено да избаци молитвено поштовање светитеља, светих мошти, пресвете Богородице. Литургија је скраћивана, постови и празници су били укидани, манастирски типичи либерализовани, конфискована њихова имања, редуциран је број свештеника и монаха, а епископи су бирани само уз благослов Царског савета. Радило се о некој врсти источне Реформације.¹⁴⁸

¹⁴⁴ Јев 13,7.17

¹⁴⁵ Беседа 34. на посланицу Јеврејима

¹⁴⁶ Гал. 1, 8-10

¹⁴⁷ Писмо I,30 (PG 99:1005 D)

У овом случају се конкретно радило о питању недозвољеног брака цара Константина VI који је за то добио благослов од патријарха Тарасија, са којим је Теодор прекинуо општење, пошто је поступио против црквених канона. Св. Теодор је због овога исповедништва вере и савести претрпео двогодишње прогонство и затвор и ослобођен је тек 798. г. када је на престо дошла царица Ирина. Свети Теодор је убрзо после тога 806. године поново прекинуо општење са патријархом Никифором, поводом недоличне рехабилитације једног игумана. Због тога је чак и осуђен на синоду 809.г. и послан поново у прогонство, да би га вратио цар Михаил Рангава 811.г. Четири године касније св. Теодор се опет нашао у изгнанству услед избијања иконоборачке кризе, која је потресала Источну Цркву пуних 120 година. Отворени сукоб је избио када је Лав Јерменин тражио од патријарха Св. Никифора да склопи иконе из цркава. Када је Патријарх то одбио започео је страховит прогон поштовалаца светих икона. Када је цар јеретик пожелело да придобије Св. Теодора за своју јерес и дошао пред Студитски манастир, Св. Теодор је закључао капије и одбио да га прими. Потом је манастир заузела царска гарда која је страховито мучила Теодора и остале монахе. Из житија светитеља позната су нам сва његова исповедничка страдања за Православље. Св. Теодор је све то могао избећи да је као многи други игумани потписао акт о забрани иконопоштовања.

¹⁴⁸ "...Ниједна од јереси које су смуђивале Цркву није страшнија од ове јереси иконоборства. Она негира Христа и уништава његов лик као што бесни у делима и речима. С једне стране, она брбља да се Христос не може описати у телу. Тиме се пориче да је Логос постао тело, јер ако је постао тело, он се може сигурно и изобразити. То што говоре да је Он утвара (фантом) је типично за манихејско "еванђеље". С друге стране,

Но, вратимо се еклисиолошком ставу "православног отпора". Он полази од чињенице да су црквене заједнице које учествују у екуменским активностима, заправо оболела ткива Цркве Христове. Тај став се разликује од радикалног еклисиолошког става појединих екстремних традиционалистичких група које иду толико далеко да негирају благодатност тих Цркава¹⁴⁹, те падају у много већу опасност него што је екуменизам.

Какав, дакле, тренутно постоји став према поменутиим црквеним заједницама које тренутно чине фронт православног отпора екуменизму? Ставови по том питању су веома различити. Само по питању Руске Заграничне Цркве имамо велике разлике. С једне стране званична Москва никада није рашчинила и анатемисала јерархију РЗЦ (нити је тога било са друге стране), Српска Црква незванично има општење са јерарсима РЗЦ и јаке традиционалне и духовне везе. Цариград је по том питању крајње ригорозан. Већ дуже времена цариградски патријарси се боре да се по питању РЗЦ постигне концензус и она дефинитивно и званично прогласи за расколничку заједницу¹⁵⁰. Такав оштар став нарочито је испровоциран тиме што је РЗЦ практично рукоположењем неколико старокалендарских епископа у Грчкој омогућила да овај покрет преживи. Поред тога, РЗЦ је пружила уточиште многим противницима екуменистичког курса Цариграда широм света. Тренутно постоји и велики проблем што РЗЦ формира своје епархије и на територији Русије што увелико заоштрава међусобне односе. Јерарси РЗЦ то објашњавају потребом да се изађе у сусрет појединим парохијама и свештеницима који су видно незадовољни због тога што Москва упорно не одбацује сергијанистичку прошлост, не признаје истину о страдању Руске Цркве и даље учествује у екуменским активностима. Московска Патријаршија оптужује РЗЦ за фанатични ригоризам, ширење раскола у руском народу и одузима јој право да јој суди пошто сама није упознала и прошла страдања која је преживела Црква у отаџбини. Што се тиче питања старокалендараца у Грчкој, Румунији и Бугарској, неке помесне Цркве које прате јулијански календар не желе да подржавањем ових покрета угрозе своје односе са новокалендарским Православним Црквама које према својим старокалендарцима имају крајње непопустљив и агресиван став који је често резултирао страховитим прогонима.¹⁵¹ Притом се не праве никакве разлике између доста различитих ставова појединих старокалендарских група. Занимљив је став Јерусалимске Патријаршије која нарочито у последње време одржава живе незваничне везе са неким умереним старокалендарцима и РЗЦ која је већ дуже времена присутна у Светој Земљи.

Међутим, независно од ових официјелних црквених ставова и других незанемарљивих разлога ових раскола, не можемо, а да не приметимо да ове црквене заједнице, без обзира на

(иконоборство) цепа, уништава, руши до темеља и спаљује божанске цркве и сваку светињу на којој је изображен лик Христа, Богородице или некога од светитеља." Св. Теодор Студит (Писмо II.81 (PG 99:1321D-1324A))

¹⁴⁹ Митрополит Хризостом флорински, (1955), вођа грчког старокалендарског покрета, је на питање да ли Званична Црква поседује благодат Светога Духа у својим тајнама, одговорио 1937.г.: "Новокалендарска Црква је крива пред Богом због тога шта је учинила и зато Истински Православци (старокалендарци) не могу да имају општење са њом, међутим пошто њено свештенство није на друге начине одступило од Предања Цркве, она је наставила да поседује благодат Светога Духа." Он је сматрао да се Званична Црква "налази радије у потенцијалном (δυναμει), него у стварном (ενεργεια) расколу све до времена док неки свеправославни сабор не осуди реформу календара". Након ове изјаве двојица епископа Герман кикладски и Матеј су оптужили м. Хризостома да је изневерио основне принципе старокалендарског покрета и одвојили се од њега отишавши у екстремизам који данас њихови следбеници настављају.

¹⁵⁰ На отворене оптужбе Фанара да је Руска Загранична Црква шизматичка (расколничка) заједница архиепископ Аверкије је једном приликом написао да расколницима пре треба сматрати оне који се сами одвајају од свештеног предања Цркве својим новотаријама, него ли оне који су се ради очувања чистоте православне вере одвојили од таквих. Овај став дубоко одражава веровање које је одувек постојало у Православној Цркви - да се истинско мерило православности огледа у томе колико следујемо Светом Предању и живимо у њему, а не колико се слажемо са мишљењем већине. Свети Максим Исповедник био је супротстављен целом хришћанском Истоку који је пао у јерес монотелитизма, ипак он није био у расколу већ они. Очување, по сваку цену, спољашњег јединства са јеретички настројеним јерарсима, ради тобожњег мира у Цркви, у ствари представља прави раскол и издају Православља.

¹⁵¹ Ретки су они као што је архиепископ атински Доротеј (1956-1957) који је поводом старокалендараца изјавио: "Покрет старокалендараца није ни јерес нити раскол, и они који му следују нису ни јеретици нити етеродоксни нити шизматици, већ Православни Хришћани."

њихов званично нерегуларан и неканонски статус, данас својим антиекуменистичким ставом представљају живи глас православног Предања, али и истовремено снажан ослонац свима онима који се боре против екуменизма унутар званичних Православних Цркава. Сетићемо се само колики су утицај имале својевремено тзв. "писма бола" поглавара РЗЦ митрополита њујоршког Филарета (1965-1985) који је од 1966 године започео активну антиекуменистичку борбу својим отвореним писмима поглаварима Помесних Православних Цркава и другим епископима у којим је упозоравао на свејерес екуменизма и чињеницу да он припрема долазак Антихриста. Мада су ова писма имала веома позитиван одјек међу једним бројем православних Цркава, ипак званичан став свих помесних Цркава на овај "глас вапијућег у пустињи" био је и остао ћутање. Са истим одговором сусрели су се и отац Јустин "елијски и отац Филотеј Зервакос који су упозоравали верни народ, али и јерархију на опасности екуменистичке странпутице. У њиховим текстовима, као и у делима Св. Владике Николаја Српског и архиепископа Аверкија Џорданвилског, можемо да пронађемо живи и аутентични став Православне Цркве према екуменизму и реформи Православља. И отац Јустин и Филотеј Зервакос¹⁵² имали су разумевања за оне који су се одвојили од званичне Цркве у знак протеста против екуменизма, модернизма, све већег секуларизма и сарадње са безбожним властима, мада сами никада нису пошли тим путем нити га начелно одобравали, настојећи да избегну још веће расколе и смутњу. Ипак до краја нису престали да сведоче речи будности и истине. Овакав став можемо с правом рећи, представља царски, средњи пут, који се с једне стране отворено супротставља прелести екуменизма, а с друге стране избегава стварање неразборите панике и пометње новим расколима, а поготово екстремистичке "хиперправославне" ставове појединих зилота. Другим речима, они су увек имали у виду потребу да се православна истина без икаквих улешавања с љубављу проповеда неправославнима, али не путем лажних "дијалога љубави" већ активним православним живљењем, следовањем Светим Оцима, светим Васељенским Саборима. "Хиперправославност" појединих зилота у великој мери одудара од духа Отаца, који су у питањима вере били строги, али није им недостајало способности да покажу љубав, не према јереси, јер она заслужује само мржњу и осуду, већ према људима који су сами жртве велике духовне обмане. Претерани зилотизам у борби са екуменизмом наноси више штете истини Православља него ли користи. Данас је најжалост много ревнитеља Православља који олако проглашавају све екуменисте за јеретике. Било је људи, који су храбро исповедали пред јеретичима истину да је једино Православна Црква истинска Црква Христова. Најжалост у последње време све је више оних који то или прећуткују или отворено поричу. Ту они већ улазе у границе јереси, јер прећутати истину човекоугодништва ради равно је одрицању од истине. Ако се, пак, на тај начин настоји да се неко придобије за Православље, тај метод је сасвим погрешан. Управо оштра светоотачка реч истине разблажена једном искреном богочовечанском љубављу према ближњим најјаче је оружје борбе против сваке неистине и јереси. Данас, када један православни јерарх присуствује јеретичкој служби, заједно са њима благосиља народ и измењује целив мира, он индиректно, (без обзира што своју савест умирује тиме што није отворено саслуживао у одеждама и причестио се са њима), признаје ту јерес и ступа са њом у духовно општење. Последице таквих поступака су двојако погубне. С једне стране не исповедивши реч истине он још дубље гура јеретике у њихову заблуду, а с друге саблажњава свој верни народ и подстиче га на јерес. У овим случајевима заиста вреди еванђелска реч Господња која каже: "Боље би му било да воденични камен обеси о врат и да

---

¹⁵² Отац Филотеј Зервакос представља једну од најзначајнијих духовних личности Грчког Православља у овоме веку. Живећи у дубоком осећају светоотачког православног предања он је непрестано упозоравао вернике на стагнацију квалитета духовног живота, на савремене опасности модернизма и екуменизма. Мада до краја живота није прекидао општење са званичном Грчком Црквом, он је имао разумевања за оне који су устрајали у одбрани традиције и старог календара. Ипак озбиљно је критиковао оне међу њима који су пали у крајњи зилотизам и прогласили званичну новокалендарску Цркву за безблагодатну и тако повели већину старокалендараца на пут странпутице. Сличног става били су још неке значајније духовне личности Грчке познате по разборитом традиционализму, као нпр. о. Јоил Јанакопулос и о. Епифаније Теодоропулос који су сматрали екстремизам старокалендараца једнако опасним као и екуменизам. Између те две крајности потребно је по њиховом мишљењу исповедати православну веру пред неправославнима, али избегавати тзв. "политички екуменизам" који је задобио неканонске и јеретичке димензије.

га баце у море, него ли да саблазни једнога од ових малих."¹⁵³

Свакако, не треба се надати да се апостасија може потпуно зауставити и спречити неки Велики унионистички Сабор и екуменско јединство, али барем можемо се надати да се макар још једна помесна Црква или барем један њен део може извући из мрежа пропасти благовременим прекидом веза са јеретицима и ССЦ. У том смислу веома је важно разобличавати јерес екуменизма која опстаје и шири се управо захваљујући томе што многи не познају њене праве циљеве и позадину њених активности. Свакако ако се екуменистичке активности наставе умножавати и ако коначно буде озакоњена заједница са јеретицима, у том случају неопходно ће бити поступити по горе споменутих канонима и одвојити се како би се спасили од погубног утицаја јереси. Штавише, на основу писања неких новијих отаца, као што су Св. Игњатије Брјанчанинов¹⁵⁴ и Св. Теофан Затворник, можемо да закључимо да ће управо у наше време да дође до опште апостасије при којој ће јерес потпуно освојити и званичну црквену администрацију, док ће истинска Православна Црква опстати у катакомбама. По тој визији, коју надопуњују предвиђања многих савремених духовника као што су о. Лаврентије Черниговски¹⁵⁵, Серафим Роуз, архиепископ Аверкије, ново, лажно "Сједињено Хришћанство" шириће неистину да је оно једина Црква Христова на свету. Градиће се нови храмови, служиће се величанствене екуменске "литургије" мира (вероватно у декору и амбијенту Канбере или Асизија), посвуда ће се говорити о новој ери мира, правде. Али у целој тој Вавилонској кули, која ће бити одевена само у спољашње обличје Цркве, неће бити истине и Духа Божјег. Једина и истинита Црква Христова, Црква Православна живеће вероватно у малим катакомбним заједницама, по градовима, у пећинама и шумама, предвођена богоносним епископима, свештеницима и монасима, потпуно сакривена од блештавих рефлектора јавности и ТВ камера. Многе од тих малих Цркава можда неће знати једне за другу. Неће их повезивати видљиве административне везе већ јединство вере православне, светоотачко предање и нарасе заједничко општење у телу и крви Господњој. Те ће заједнице верних бити сурово прогањане као и у римска и совјетска времена и припадници "лажног Хришћанства" и других сједињених религија сматраће их фанатичима, људима нехуманим, настраним и мизантропима, противницима "Новог Светског Поретка" благостања и свеопште среће на земљи.¹⁵⁶ Многи ће вероватно бити затварани у посебне логоре за преваспитавање, где ће бити истјазавани на најсуровије начине како би се одрекли вере у живог Бога и Његову Цркву и поклонили се власти овога света. Тако ће Црква опет као и у прва времена, чиста и беспрекорна девица, омивена крвљу мученика и исповедника дочекати свога женика.

Међутим пред нама се постављају питања. Колико ће православних хришћана дочекати тај дан у вери отачкој, јер сам Господ се пита "Када Син Човечји дође да ли ће наћи веру на земљи" (Лк. 18,8). Колико ће тада бити хришћана који ће себе сматрати

---

¹⁵³ Лк. 17,2

¹⁵⁴ Св. Игњатије Брјанчанинов, светитељ, духовни писац и велики пророк Русије 19. века је говорио како ће се све званичне црквене организације на крају времена потчинити Антихристу и духу овога света. Он је више пута наглашавао да ће у последња времена постојати разлика између институционалне Цркве и истинске Православне Цркве. С једне стране имаћемо само црквену организацију без истинског духа Христовог, а с друге катакомбну заједницу обједињену једном вером, једним духом, једним телом и крвљу Христовом. Он каже: "Може се претпоставити и да ће институција Цркве, која се већ дуго љуља пасти страховито и изненада. И стварно, то нико није у стању да заустави и спречи. Садашњи начин да се институционална Црква очува позајмљен је од овога света, што је супротно Цркви, а последица ће бити само њен убрзани пад...Нека милостиви Господ штити остатак који верује у Њега. Али тај остатак је малобројан и све мањи." Цитат узет из књиге "Not of This World" Платина 1994. Ове пророчке речи су се готово дословно оствариле након бољшевичке револуције у Русији.

¹⁵⁵ Старац Лаврентије 1950 (који је у дијаспори проглашен за светитеља 1994.г.) говорио је својој духовној деци: "Доћи ће доба када ће обновити чак и затворене цркве, и украсиће их не само споља, него и изнутра. Позлаћиваће куполе и на храмовима и звонницама. Али кад се то заврши, доћи ће владавина Антихриста. Молите Господа да нам подари још времена да бисмо могли да ојачамо, јер нас чека застрашујуће доба. Видите ли како се све лукаво припрема. Све цркве ће бити просто величанствене, као никада до сада, али неће смети да се улази у те храмове. Антихрист ће бити крунисан за цара у једном великом храму у Јерусалиму, а учествоваће свештенство и патријарх." из Руског Паломника.

¹⁵⁶ Исти такав став имали су у првим вековима Хришћанства незнабошци и међу њима је владало опште уверење да су хришћани човекомрсци који одржавају опсецене оргије и пију крв жртвоване деце.

православнима, а биће отуђени од еванђелског духа истине¹⁵⁷? То су питања на која ће нам

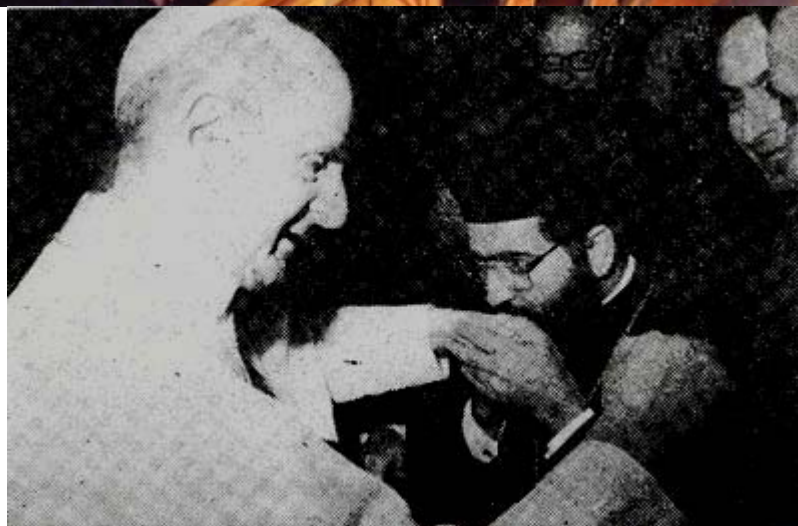
¹⁵⁷ Свети Игњатије Брјанчанинов дубоко је својим пророчким духом прозрео дух свеопште апостасије последњег времена. Овде наводимо неке од његових карактеристичних мисли које су данас и те како актуелне: "Бог је допустио апостасију (отпадништво). Немојте покушавати да је зауставите својом немоћном руком, већ бежите од ње, заштитите се од ње. То је за вас довољно да учините. Учите се да препознајете дух времена, проучавајте га, тако да ћете кад год је то могуће моћи да избегнете његов утицај... Само посебна Божја милост може да заустави ову погубну моралну епидемију, да је одложи на неко време, јер је потребно да се све збуде што је проречено Писмима... Нема никога ко би могао да изврши обнову Хришћанства. Сасуди Светог Духа су посвуда пресахнули, чак и у манастирима, тим ризницама побожности и благодати... Со је изгубила свој укус. Код црквених пастира постоји само слабо, нејасно и недоследно разумевање ствари, и то по слову истине, што убија духовни живот у хришћанском друштву и уништава Хришћанство које је у делању, а не у речима. Страшно је када видимо коме је поверено спасење. Али, то је Бог допустио... Милостивно Божје дуготрпљење одлаже потпуни распад због малог остатка који се спашава, док они који су кренули путем пропасти или су већ пропали достижу врхунац покварености. Они који се спашавају морају то да разумеју и да искористе време које им је дато на спасење... Нека би милостиви Господ заштитио остатак оних који верују у њега. Али овај остатак је малобројан и сваким даном је мањи..." (цитат преузет из чланка епископа Аверкија Џорданвилског "**What should we do?**", чланак објављен у **Orthodox Australia**, јануар-март 1990.)

одговор дати тек

времена која долазе.

ЕКУМЕНИСТИ НА ДЕЛУ У СЛИЦИ-КО ТУ ПРИПАДА ТУ СЛИКЕ ГОВОРЕ

ЭКУМЕНИЗМ-
РЕЛИГИЯ
АНТИХРИСТА

